

ఆంధ్రమిత్ర

304880. ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 3. చెన్న పట్టణము 1916 సం॥ నవంబరు నెల 27 వ తేది సోమవారము No 200
సంపుటము. 3 స శ నా మ స ం వ త్స ర మా గ్గ శి ర శు క్ష ద్వి తీ య ౨. సంచిక ౨౦౦

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి,
గురుసామి శెట్టి కంపెని.

షరాపు వర్తకులు, మద్రాసు.

విజిల్లెసము: "ఉమ్మడియార్" మద్రాసు.

ఈపటములో కను పరచినట్టి ఆనేక విధములైన గాజులు నమ్మకముగా సువర్ణము బంగారుతో తయారుచేయబడి యున్నవి. వలయు వాగు ఈపటములో యుండు నెంబరును వ్రాసిన మజారి విషయములు తెలియ పడ వున్నాము. ఇంకా మావద్ద బంగారు గుల్లితోడాలు, గట్టిపోడాలు, గట్టికిలు ఉంగరములు, రాళ్ల వుంగరములు, డాలర్లు, గడియారపు గొలుసులు, కాసుల పేర్లు, వెండినగలు ఆనేక

విధములైన వెండిపాత్ర సామానాలు హాజరున యున్నవి. వాణ్యమైన నగలు పూచీయివ్వబడును. 598

అతిపుష్ట కాలమునకు తగిన శిరోఽప నివారణి యేది?

మన చందనాది తయారము

ఈతైలమును వారమునకు రెండు తడవలు ప్రాతికాలములో గామకొని స్నానముచేసినయెడల పిత్తనీరుదిగును. కన్నుమంటలు, కపాలపుర్ణం, ఒంటితలనొప్పి, తలతిరుగుట వెంట్రుకలు రాలట, శవసమవుతున్నవి. తీక్షణమైన బుద్ధి కలుగును. క్రయము డబ్బా 1.కి రూ 2-0-0

ఇదిగాక మావద్ద సువాసన వక్రపాడియు సువాసన సున్నము, కొబ్బరితందము, సుగంధ స్నానపాడి, దేశాంగము చందనపువ్వుడరు, అగగజా, కేసరిపువ్వుడరు, పుసుగు, జవ్వాది, అంబరు, మొదలైన వస్తువులు దొరకును. క్యాటలాగు కావలసినవారు వ్రాయవలెను. కే. ఆర్. వి. అండు కో.

455 సువాసన వ్యాపారము, కుంభకోణము. K. R. V. & Co. Perfumers. Kumbakonam

G. W. M. Reynolds Works. BIG TYPE EDITION. MYSTERIES OF LONDON.

Complete set of 12 vols. printed in bold type and on superior glazed paper. Original Price Rs. 30 Now reduced to Rs. 7. 0 6 vols. at a time Rs. 3-12. Single volume As. 12. PER SET. The Mysteries of the Court of London Rs. A. P. In 17 Vols. 10 0 0 Single volume 0 12 0 Secret Memoirs of a clergyman's Daughter. 4 3 0 0 Faust, A Romance. 2 1 8 0 The Soldier's Wife. 2 1 4 0 Mary Stuart. 2 1 4 0 Robert Macaire. 2 1 0 0 (or the French Bandit in London). Empress Eugene's Bouoir. 3 Vols. 2 0 0 Agents or Beauty and Pleasure. 9 5 0 0 Seamstress. 2 1 0 0

For copies apply to:- THE SUPERIOR WATCH COMPANY, 6, Venkatesa Maistry St., (A) Madras, E.

చ త్ర ము ల రా జు

అ స లు "లే డి" గు ణు తు

TRADE MARK
Hed Office:- Bombay Branch: Calicut 541

అందమునకు, చాకిరి, చాలకాలము మన్నుటకు "లేడి" గుణుతగల గొడుగులేవాడడి. "లేడి" గుణుతు గొడుగులే చాల మంచి"వని ప్రతివారును చెప్పుదురు. జాతీయ వస్తు వదర్శన సభయందను పేరు విహించిన దిదియే. బనియన్లు, షెల్టబోపీలును చాల తక్కు వ రేట్లకు దొరక గలవు. వలయువారు ఈక్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు.

Ebrahim Currim & Sons, Umbrella Merchants, No. 251/53, ESPLANADE ROW, MADRAS.

సంగీత ప్రదాయని

వెల రూపాయలు 3.

ఈ గ్రంథము అతిప్రసిద్ధి జెందిన దాక్షిణాత్యగా విద్యాపారంగతులైన విద్యాకృత. శరదాచార్యులు, కె. వి శ్రీనివాస అయ్యంగారు. వీరి కృష్ణమాచార్యులు వీరిని శే రచింపబడినది. ఇందులక్షణ సంగ్రహమును అభ్యాసపద్ధతులు ను, స్వరజతులు, వర్ణములు, త్యాగ్యగారి కృతులు, పట్నం సుబ్రహ్మణ్య త్యాగారి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగు. సుమారు 140 పురు బతులును స్వర, సాహిత్యతాళ, కాలం లకుగురుతు లేర్పరచిఅందరికి సులభముగ గ్రాహ్యమగునటుల వ్రాయబడియున్నవి. హాస్యవినుము, వీణ ఈ ఉదాహరణలు లకు పటములును, వీటిగుణములును, వీటి సుపయోగించు విధములును వ్రాయబడి యున్నవి. ిదిగ్రంథము 16 పుటలు నైజు 500 పుటలు. దళసరి గ్లేసు కాగితముతో ముద్రితిము. కాలికో బయిండు బంగారు గిలుము చేయబడి యున్నది. వలయువాని ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.

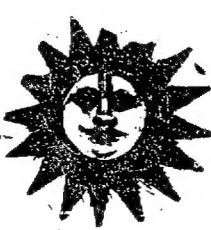
మెసర్సు సహో అండు కంపెని,

546 (సింట్స్), మద్రాసు

ది. పరస్థాక పెర్ఫ్యూమరీ కో, నెం 1 రు, పెథోసి బొంబాయి. నెం 3 రు.

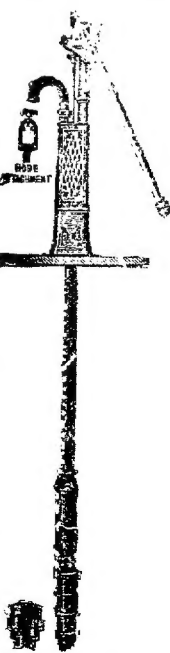
కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును గమనింపుడు. కరస్పాక్ డెన్సు మొదలగునో ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:— ఎస్ నారాయణ అండు కంపెని, (53) 21. హమ్మంపేథి, బొంబాయి.

కె. బి. జోషి అండుకో

సెక్యూరి బిల్డింగు నెం. 321, హరన్బీరోడ్డు, ఫోర్ట్, బొంబాయి. పూర్ణముగా నవీన మయినది. లోడవుక్ ఫోర్సు పంపు. 25 ఆడుగుల లోతునండి నీళ్లునోడి అంత ఎత్తునకు పైకిలాగును. గంటకు 2000 గాలనులు తోడును. 2 అంగుళములు ముఖము. నిప్పును చల్లార్చుటకును, నీటిని పైకి కొట్టుటకును జములు ఏర్పాట్లు చేయబడును. ఒకచోటనండి మరియొకచోటికి సులభముగా తీసికొని పోవడదగి యున్నది. బహు శక్తులతో నో ఎడ తెగని ధాగ ప్రవహింపజేయును. ఒక క్క చు ని మి పని చాలును. డీప్ వెక్ పంపు ఇతర పంపులు కారుల యు నేని మాకు వ్రాయుడు. వెల రు. 55. K. B. JOSHI & Co, No. 321 Haranby Road, Fort. BOMBAY. (537)

అమలాపుర రాజవోలు తాలూకాలవారి

ప్రయాణ కష్టములు.

గోదావరిమండల సంఘమువారికి హెచ్చరికవో
మ న వి.

అయ్యా!

ఈ అమలాపురము తాలూకా, గోదావరి కాళులయిన గౌతమిచేత నుత్తరదిశను, వైసలేయముచే దక్షిణదిశను సముద్రముచేత దూరపు దిక్కునను బరివేష్టించబడి యొక ద్వీపమయి యున్నది. నాటకమందు అంతర్జాతీయత, నలు దిశలను గౌతమి కాళులచేతను సముద్రముచేతను చుట్టబడి పోలవర ద్వీపమును పదునాలుగు గ్రామముల ఖండమొకటి యీ తాలూకాలోని భాగము. ఈ తాలూకాలోని రాజవోలు తాలూకాయు ఇట్టిదే. అందు నగరము ఖండమును ప్రదేశము వైసలేయము, వశిష్ట అను నదీకాళులచేతను, సముద్రముచేతను ఆవృతముయి యున్నది. ఈ తాలూకాలలో కంకరతో రాజమూర్తిముని నిర్మించుటకు ఇంటికినరాని భవము వ్యయముగను, ఏమా? కంకర నాజు రాజమహేంద్రవర (సాంతమునుండి రావలెను. అక్కడ, గనియొద్ద ఘన గజము అయిదాజణాలకు దొరకినను, ఈ డెబ్బ కది పడవలమీద రావలసి యుండును. పడవకులీ, దానివెలకు మూడురెట్లు నాలుగురెట్లు అగును. ఈవిధముగా మార్గసమీపమున కాకంకర చేరునప్పటికి గజమునకు రెండుచూవాయాలకంటే వధికముగా వ్యయమగును.

అంతసొమ్ము ఖర్చుపెట్టుటకు లోకంబునెన్ను చాలనందునను, అధికమయిన పన్ను యుక్తులకు ప్రజలకు కష్టించునందునను తాలూకాలలోని ప్రధానరాజమార్గములే గోతులతోను కొవ్వలతోను నిండి యున్నవి. వానినుండి గ్రామగ్రామమునకు నేమొడ్డ బాటలలో గొన్నిటికి కంకరయే లేదు. వర్షాకాలములో పల్కాయల త్రోవకొనివలన ఆ బాటలు మోకాలిలీలకు బురదతో గూడి మార్గస్థులకు గ్రామస్థులకును గలిగించుకష్టము సర్వవీరితము; అయినను ప్రస్తుతాంశమిదిగాదు.

ఈ తాలూకాలకు వర్షకమునందు, డిప్టీ ట్రై కొద్ది సమకల్పకర కచ్చేరీ మొదలయిన రాజకీయపార్లమెంటునందు, సంబంధము రాజమహేంద్రవరము తోడనే ఇక్కడి నుండి యక్కడికిబండ్లు వెడలదగిన పెట్టెతోవడే లేదు. బొబ్బిగ్గంకనుండి త్రవ్వబడిన మూడు పెద్దకాలువలనుండి నదీమరిచివారి పడవలే యీతాలూకా గ్రామములనుండి రాజమహేంద్రవరము వెళ్లుటకు సాధనములు. రాజమండ్రి నుండి గోదావరి మీదుగా బొబ్బిగ్గంకవచ్చి, ఉత్తరదిశను ముక్తేశ్వరము పర్వత అమలాపురము, దక్షిణదిశను తాటిపాక, అనుచోట్లకు ఈపడవలు గమనాగమనములు చేయును. వరదది నములలో పడవలలో నడిచుచు ప్రయాణము కడునష్టాంశకము. రాజమండ్రినుండి బొబ్బిగ్గంకవచ్చు నొక పొగనాడ నకు చున్నది. కాని అది సర్వకాలసర్వాస్థులయందు సాధ్యము కావచ్చుది. ఈపడవ ప్రయాణముచేత రాజమహేంద్రవరము చేరుట కిరుదనినాలుగుగంటలును, అంతకంటెపై కాలమును పట్టును. ఈ కాలములో కలకత్తానుండి రాజమహేంద్రవరము చేరుచున్నది. రాజకీయసాధనములకు నేత్రము వెళ్లవలసినవా రొకరినొకరు చూచు గానూత నిక్కడినుండి బయలు చేరవలెను. ఆపడవలయందు సహజముగా నుండు మళక చుక్కజానులచేత, అపకృష్టతలని దుర్వాసనచేత సుమల నలవి యింకొకటముచేత, మార్గస్థులు పడుచున్న యిబ్బందుల నూట యట్లుండగా వానికిదొడు ప్రయాణమునందలి యాలస్యము గుఱింతయునుచూచుకరము.

రా. బ. వానము వేంకటరత్నముగా కొకచిన్న పొగనాడ నిమిచులాపురము కాలుగనందు వెనుక నడిపించి, కాని కొన్ని నాళ్లకే మానివేసి, గంగవోలుముతా గ్రామము టుట గా రేచును నొక సారి మరియొక పొగనాడను అమలాపురము కప్పించి నయు అదినుట్లేయమన మెజుకవట్టే నియుఁ దెప్పుదురు. వందలంట్లేతే కాలుగ మెజుకకాగా నినువట్ల వచ్చెను! అచ్యుయు బోట్లబొడ్డు తీసివేయుట కేర్పాటులు కొనవలయును. కాని, యిక్కడివాలో, ఒక్కచే యీకార్యమును నిర్వహ్యముగా సాగింపగలవారు కనబడదు. రాజకీయ సాహాయ్య మర్హతవరముగా నున్నది. ప్రజల గమనాగమన సౌకర్యమును విధిగా చూడవలసిన స్థానిక స్వపరిపాలన పరిపత్తావారింపకు ఈ యేర్పాటు చేయబాధ్యులు. అధ్యక్షము, మాటి కింతయును బాధ్యునకు దొరతనము వారైనను స్థానిక స్వపరిపాలన పరిపత్తావారియనను పూటవకుట మూలముగా నయినను అట్టి సంగమమునకు చేయుతయిచ్చి లేకదీసి పని జరిపించుటయునను అపసరముగా నున్నది. ఇందునుగూర్చి మా గోదావరి మండలసభవారు శ్రద్ధతీసికొని క్యాసాఫల్య ప్రయత్నములు చేయుటకు కోరెదమని మన్నన.

కనుక ఈతాలూకావారి సులభముఖ ప్రయాణముకో అను వైయోధు పెద్దకాలువలలో గాని, ముక్తేశ్వరమునకు లేకున్నను ముఖ్యముగా అమలాపురము, తాటిపాకలకు రెండు కాలువలలోను గాని, చిన్న పొగనాడలు పెట్టుట అత్యంత వసరము. విఘ్నములు రాకుండ నొకనాన వైగానుంచి, కొందరు సంఘము (జాయంటుస్టాటు కంపెనీ) గారేరీ యీ యేర్పాటు స్థాపింపవలసి యున్నది. లేక దొరతనమువారె మొదట నిర్మించినరీతిని యీయేర్పాటుచేసి తరువాత సంఘమునకు వశపఱుప వచ్చును. సామాన్యకారవడ్డికంటె రెంట్టిపు ఆవాసమును తెచ్చుచున్న యీకాలువలో యీమాత్రపు టేర్పాటు చేయుట దొరతనమువారికి అనిభవోపితముకాదు.

బారువ వార్తలు.

(స్వకీయ విలేఖకుని వద్దనుండి)

కలరా.

బారువ, నవంబరు 20:— ఈ గ్రామములో ఈమధ్య కలరాదేవత ప్రవేశించి కొంత అలజడి గలుగ జేసినది. మా యూనియను పడనాయితీ వారు ఇందులో అధికమైన శ్రద్ధ గలుగ జేసికొని సందులు కోట్లు శుభ్రపరచుట, బావుల వద్ద స్నానాదులు చేయవలయు, చెరువులలోను విక్రయింపించుట చాల జాగ్రత్త జూచుచుండిరి. వెంటనే తాలూకావారి టరీయిన్ టెక్టరు వారిని రప్పించి వారిసహాయమును బడసిరి. యూనియన్ మొదలలో మ॥ సోంభాట్ల వెంకయ్యగారును తెలుగుల ప్రహ్లాదుగారును యూనియన్ వారు కొన్న నందులుగాక, తరుస్వకీయభవముతో పలువిధములయిన ఔషధముల దెప్పించి స్వమునుగ రోగిగ్గుల గృహములకు బోయి వారి యోగక్షేమము గమనింప చుండిరి. వీరిమొక్క అత్యంత శ్రద్ధపట్టుటచే ఈ రోగము నివారించినదని చెప్పుకొన్నది. వీరికి మాకృతజ్ఞత తెలియజేయుచున్నాము.

అనుపత్తి.

ఈ గ్రామముయొక్క జనాభా సుమారు 8000. ఇది రేవుస్థల మకుటచే వేలకొలది జనులు ఇచ్చటనుండిరంగూనుకు బోవుచుండును. రంగూనునుండి కూడ అనేకమంది జనులు ఇచ్చటకు వచ్చుచుండును. రంగూనునుండి వచ్చిన జనుల దుస్తులుతడిపివేసి అనిరిపట్టించుట, ప్లేగువ్యాధి పోవుటకు వాడుకగా నున్నది. అందుచే ఇచ్చట వేరొక డాక్టరు ఉండే యవసరము గలిగి యుండెను. ఏకారణముచేతనే గాని యిచ్చటి డాక్టరును దీసివేసి సోంపేటడాక్టరుతో పని జరుప బడుచున్నది. ఈ గ్రామమునకు ఒకఆసుపత్రి అనగ నుని తాలూకాబోర్డువారికి విన్నవించినప్పటికి ఈ గ్రామ దురద్రుష్టముచేగాబోలు ఇప్పుటికి ఆ ఆసుపత్రి భాగము అట్టివదిగాదు. మా గ్రామములో ఇరువుర తాలూకా బోర్డు మొదల వచ్చు పుట్టి ఇందు విషయమై బోర్డు వారికి విన్నవించుటకు కనుకోవలసియును. ఈమధ్య మాతాలూకాబోర్డు వారు ఇంతకన్న చిన్న గ్రామములకు కలిగి, బుడాగింగి గ్రామములలో రెండుఆసుపత్రిల నుండుటకు అంగీకరించినట్లు తెలియుచున్నది. బోర్డువారు గ్రామస్థుల కోరికపట్టికి ఫలింపజేసెనో నాడ నలసి యున్నది.

బోర్డు పాతకాలు.

ఈ పాతకాలలో నాల్గవతరగతి వరకు మాత్రము విద్య చెప్పుబడుచున్నది. గ్రామములో నన్న రవిదర్శ లేకపోవుటచే నాల్గవతరగతిలో కృతార్థులయిన విద్యార్థులుచెనుపనాన ములో బడిపోవుచుండుట గ్రామస్థులు గరిచెట్టి పాతకాలను క్రమేపి లోపర నెకండరీవరకు జేయవలెనని యుద్దేశించిరి. ప్రస్తుతము 5 వ తరగతి స్థాపించినచో ఉపాధ్యాయునకు నకు జీతములో నెల 1 టికి రు 10 లు తాముభరించెననుము తెలియ్య రు 10 లు బోర్డువారు భరించి గ్రామస్థుల కోరిక సఫలముజేయవలసి, స్కూలుఅధికారులకు బోర్డువారికి తెలియజేయగ అందుకువారు సమ్మతించి ఈసంవత్సరం 5 వ తరగతి స్థాపించుటకు అంగీకరించినారు. మూల్కావారు వారు గ్రామస్థులును రు 120 లు చందాను జేసికొని వార తనమువారికి చెల్లించిరి. ఇటీవల 5 వ తరగతి స్థాపించుటకు ఈ స్థానమునకు బంగుపురం వాస్తవ్యులను ఇంటరువీడి యేటులో జరిగిన తలుపుల మార్పునా రాజుజగారు హెడ్ మే పురుగా నియమింపబడెను. వీరుయోనను లగుటచేతను న్యాయములలో బహుసేర్పకలవా రగుటచేతను వీరికాలములో పాతకాల ముఖ్యధ్యక్షునిని నమ్ముచున్నాము.

బాలికాపాతకాలు.

ఈపాతకాల దొరతనమువారిచే 1914 సం॥న స్థాపింప బడెను. ప్రస్తుతముపురు ఉపాధ్యాయులలోను 60 మంది విద్యార్థినులతోను నర్సియన్నది. ఇటీవల సహాచార్యులు యును స్కూలిసోదెను. వారి స్థానే వట్టుపని; కోలాటము నేర్పినవారిని త్వరలో నియమించుట యత్యంతవసరమై యున్నది.

చెన్న పురి దక్షిణ మహారాష్ట్ర రైల్వే కంపెని లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండునందు ఇళాకార్వోరేటు కాబడినది.)

గుత్తి జిల్లాకు సంబంధించిన రెండవ సెక్షను లోని రేణిగుంట(తోనహా) మొదలు, రేపల్లి(తోనహా) వరకుగల రివిన్యూ మరమ్మత్తు పనుల చేయుచుటకుగాను సెక్షన్ లో కంట్లాట్టునకు రెండవ పంపుకొనవచ్చును.

రాయపురమునందలి ఫిఫ్త ఇంజనీయరువారి ఆఫీసువద్ద గాని, గుత్తిలోని డిప్టీ ఫిఫ్త ఇంజనీయరు ఆఫీసువద్ద గాని ఫారము 1కి రెండు చూపాయలు చెల్లించినచో రెండవ ఫారములు ఇవ్వబడును.

ఇట్లు నిర్ణయింపబడిన ఫారములపయి వ్రాసి పంపుకొనబడని రెండవ ఆలోచింపబడవు. డిప్టీ ఫిఫ్త ఇంజనీయరువారి ఆఫీసునందు చూడదగిన కంపెనీ వారి వివరణ పత్రమునందు జెప్పబడియుండు రీతిని సెక్షనులోని యావత్తు పనులును జరిగించవలసి యుండును. ప్రతిరెండవ రు 50 ధరావత్తు సొమ్ముతో బంపబడవలెను. రెండవదారు కోరబడి నప్పుడు వచ్చి అగ్రిమెంటు వ్రాసి యివ్వక తప్పి పోయిన యెడల ఈ సొమ్ము కంపెనీవారివలన తీసి కొనబడును. తిరిగి రెండవదారునకు ఇవ్వబడదు.

1916 సంవత్సరము డిసెంబరు నెల 15 తేది శుక్రవారము మధ్యాహ్నము 2 గంటలవరకు రెండవ పట్టబడును. రెండవ పంపుకొనబడు కవరులపయి "ఎక్. డబ్లియూ. లైనులోని గుత్తి జిల్లాలో, రెండవ సెక్షనునందలి రివిన్యూ మరమ్మత్తుపనుల చేయుచుకొనుటకు పంపుకొనబడు సెక్షన్ లో కంట్లాట్టు రెండవ" అని వ్రాసిపంపు కొనవలెను.

రైల్వే కంపెనీవారు అన్నిటికన్న తక్కువ రేటున రేటునకు, ఒప్పుకొనబడినట్టి గాని, లేక 2 రెండవ వైన అంగీకరించవలెనను నిబంధన లేదు.

ఇదివరకు ఎన్నడు కంపెనీవారిపనులు చేయించి యుండనట్టి క్రొత్త రెండవదారులు దీనికై రెండవ పంపుకొనునప్పుడు తమకు గురించి చెప్పు బడిన యోగ్యతాపత్రమును, ఇందుకు ఇతరముగ తమ నెరిగింప జేయు గుర్తులును నకళ్లు వ్రాసి రెండవదారులతో పంపుకొనవలయును.

అంగీకరింపబడిన రెండవదారు ఆ సెక్షను కయి 6 మాసములకు ఒక సీజను టికెట్టు యివ్వ బడును. తన ఏజెంటునకును కావలయునని కొరు నెడల ఆ కాలమునకు మామూలు రేటులో సగము రేటుకు ఇవ్వబడును.

ప్రకటన.

నెల్లూరు జిల్లా దర్శివిజిజు కుర్చేడు గ్రామ కాపురస్తురాలు సూరారెంపయ్యభార్య యొక్క లమ్మ చనిపోయినందున ఆమెకు చెదనలసిన కొన్ని బాజీలు వసూలుచేసికొనుటకుగాను సరకు యొక్క లమ్మకు మరనమచ్చు పులులు నామా ద్వారా హక్కుదారుడున్న అయిన కొల్లపర వెంకటరత్నబ్రహ్మయ్య తనకు వారసు స్వీకృతు యిప్పించనలసివదిగా కోరి కనిగిరి డి॥ ము॥ కోల్ల పులులు సం॥ 15 1916 రున ఫైరెజుల్ పీజిషిక్ దాఖలు చేసి యున్నాడు గనుక యింక ఎవరికైనా యెగురు నా ఆక్షేపణలు ఉన్నవారు 1916 సం॥రం డిశం బర్సు నెల 18 తేది వరకు 11 గంటలకు కనిగిరి డి॥ ము॥ కోల్లపారివద్ద మరని చేసుకోగలందులకు ప్రోంతువలన తెలియచేయడ మయినది.

20-11-16 } J. Adinarayana Murty,
8 - కనిగిరి. (610) పిజిషిక్ తరఫున.

నా విదేశయాత్ర.

బర్మ, కాలిఫోర్నియా, అట్లాంటిక్ :— ప్రస్తుతము నేను కాలిఫోర్నియా విశ్వవిద్యాలయములో చేరితిని. ఇచట దాదాపుగ 6000 మంది విద్యార్థులును చేయుచున్నారు. వీరిలో సగముమంది స్త్రీలు. కొన్ని కొన్ని పాఠశాలలకు అయిదారు వందల మంది సహితము కలరు. ఇట్టి చోట స్త్రీలొక ప్రక్కను, పురుషు లొక ప్రక్కను కూర్చుండెదరు. వారు తెలివి కలవారా మీరు తెలివి కలవారా యను ప్రశ్నకు నే నిపుడు సమాధానము వ్రాయజాలను. నేనునుందు మాత్రము స్త్రీలే మించియున్నారు. ఎప్పుడు మాచినను, సంవత్సరము పొడుగున పురుషు లొక్క విధముగ నుల్లనిదుస్తులనే ధరింతురు. ఇక స్త్రీలన్ననో వారి యలంకారములకు మిలిలేదు. ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు, నలుపు, గులాబీ-ఎన్ని యోరంగురంగుల దుస్తు లొక సారి కంటికి గోచర మగును. ఇన్ని వేల మంది స్త్రీలున్నను, అగ్రాత్రమునందు సహితము వా కొంటరిగ విశ్వవిద్యాలయ ముయొక్క ఆవరణమున బోవుచున్నను, వారి గౌరవమున కే విద్యమగు లోపమును సంభవించదు. ఎవ్వడైనను, కొంచెము నేతాకాళము మొదలైనవి జరిగినను వీనినంత తప్పుగ నెంచు లసిన పని లేదు. అయిదారు వందలమంది యొక గదిలోనికి బోవునపుడును, బయటకు వచ్చునపుడును కొంచెము వారు మీరు త్రోసికొన్నను ఎవరివారిని వారే పోవుదురు. ఈ కాలిఫోర్నియా విశ్వవిద్యాలయము బర్మ అను పట్టణమునందున్నది. ఇది మంచి యారోగ్యకరమగు ప్రదేశమున, వాడుక విశ్వవిద్యాలయ మందరములు కొన్ని కొండల నానుకొని యున్నవి. కొండలు పచ్చని చెట్లచే గప్పబడి, కొద్దిపాటి మంచుపడుచు కన్నుల పండువుగా నుండును. సముద్రముకూడ పట్టణము దాపుననే యున్నది. ఇచ్చట, తూర్పు తీరమునందలి న్యూయార్కు, చికాగో, బోస్టన్ మున్నగు పట్టణములలోవలె నేసవికాలమున మిక్కిలమగు ఎండలు, వర్ష కాలమున అధికమగు వానలు చలికాలమున విపరీతపుగుచలి లేవు. మొత్తమున మనదేశములో కంటే చలి అధికమనియే చెప్ప వచ్చును. దాదాపుగ ఉదక మండలము రీతిగా నుండునని చెప్పిన మన వారికి బోధ పడ గలదు. మంచుకూడ నిచ్చట అంతగా లేదు. ఉన్న నాడు విశ్వవిద్యాలయమునందలి పెద్ద గోపురము, పెద్దపెద్ద చెట్లు, మందరములు అన్నియు మూసికొని బోవును. మొదటి రోజున నాకంతయు నూతనముగ నే యుండెను. ఏ పాఠమున కేమంది రమునకు బోవలయునో, ఏమందిర మెక్కడ కలదో తెలియనే తెలియకుండెను. అందువలన విద్యార్థుల నడుగ వలసినచెప్పు, ఒకరితో నొకరు అంతగా మాటలాడకపోయి నను, పనివచ్చి పలుకరించినపుడుమాత్రము అమెరికావిద్యార్థులు సవినయముగ ప్రవర్తించెదరు. కాలిఫోర్నియా రాష్ట్రములో ఆసియాఖండ వాస్తవ్యులన్న అంత యిష్టములేదని వాడుక. ఈ నలుపు తెలుపు వర్ణముల భేదములు విశ్వవిద్యాలయములో రవంతయు గనుపడదు. ఏ దేశమువాడైనను, ఏ రంగువాడైనను తోడి విద్యార్థులందఱు పరస్పర గౌరవభావము తోడనే ప్రవర్తించెదరు.

సర్కారువలన స్థాపించబడిన కళాశాలలందును, విశ్వ విద్యాలయములందును, ఆయా రాష్ట్రవాసులకు జీతములు లేనేలేవు. అంతయు నుచితమే. విదేశీయులకు మాత్రము వారి వారి యిష్టానుసారముగ జీతము లేర్పరుపబడియున్నది. ఇక్కడ సాధారణముగ ప్రతి విద్యాలయమును విద్యును గజపుటయే కాదు. బిరుదు లిచ్చుటకును అధికారము కలిగియున్నది. పాఠ ములన్నియు అంగ్లభాషయందే జరుగును. ఆయా విషయము లకు సంబంధించిన పండితులాయా నిర్ణయ సమయములందు వచ్చి యుపన్యాసము లిచ్చుచుందురు. విద్యార్థు లందలియుఖ్య విషయములను వ్రాసికొనవలయును. విషయమునకు సంబంధించిన పుస్తకములకూడ ముందుగనే చెప్పదురు. కొన్ని పాఠముల పరీక్ష వారమున కొకసారియు, మిగిలినన్ని నెల కొక సారియు జరుగును. పెద్దపరీక్ష నెవరో చివరభాగమున వచ్చును. పగలు 8 గంటలు మొదలు రాత్రి 10 గంటలవఱకు పాఠములు జరుగుచునే యుండును. ఎవరికెప్పుడు పీలుగా నుండునో అప్పుడు విద్యార్థులు పోవుచుందురు. మన పీలును బట్టి పాఠములు జరుగునని తెలచరాదు. ఆయా విషయముల నిర్ణయ సమయమునబట్టియే విద్యార్థులు పోవలసి యుండురు.

అమెరికా దేశపు విద్యాలయములలో ముఖ్యముగా రెండుమాడు క్రొత్తసంగతులు మన దేశీయులకు కనపడును. ఒకటి వైద్యసహాయము. మిగిలినది స్నానమునకు సదుపాయము. ఇంకొకటి పుస్తక పఠనాలయము. విద్యార్థుల నెల్లను

బహు కఠినమైన పరీక్ష చేయుదురు. ఈ పరీక్షనాడి గుండెలు చూచుటమాత్రమే కాదు. దిగంబరులనుగా నొసర్చి కండ్లు, నోరు, సర్వావయవములు పరీక్షించెదరు. ఏరోగము వచ్చినను వైద్యాలయములో విద్యార్థులకు చికిత్స మందులియ్యబడును. చాలరోజులకుగాని కుదరనిరోగ మైనయెడల విద్యార్థులు రోజున కింతచోప్పను, కొద్దిపాటి మొత్తము నియ్యవలయును. సామాన్యపు జబ్బులకు వారము రోజులవఱకు వైద్యాలయములో హాయిగానుండవచ్చును. స్నానముల నిమిత్తమై పెద్ద భవనము కట్టియున్నారు. అక్కడ నేడినీర్లు, చన్నినీర్లు, తువాళ్లు, నబ్బు అన్నియు అమర్చబడి యుండును. పుస్తకములు, దుస్తులు పెట్టుకొనుటకు చిన్న అరణున్నవి. ప్రాద్దన 8 మొదలు, సాయంకాలము అయిదున్నరలోగా వీలునుబట్టియెవరియిష్టము వచ్చినంతసేపు వారు స్నానము చేయవచ్చును. ఈతలకొట్టుట కామందిరము లోపలనే కొనేరులన్నవి. ఈతకూడ పాఠము లలో నొకటి. గొట్టులులు త్రొప్పినచో, ఏనీరుకావలసిన ఆనీరు తుంపరలుగావచ్చి పడుచుండును. బయటపోయి స్నానము చేయవలసినచిన్నచో 10 అజాలకు తక్కువలేదు. ఇది విద్యార్థుల కెంత సదుపాయమో చెప్పజాలను. పుస్తకపఠనాలయములో ప్రాద్దన మొదలు రాత్రి 10 గంటలవఱకు పోయిచదువుకొనవచ్చును. కాని, దీనికి తీరికమాత్రము ఉండవలయును. రాత్రిభోజనములుచేసి స్త్రీలుపురుషులు అందఱుకలిసి 10 గంటలవఱక చచ్చట చదువుకొనుచునే యుండురు. బల్లలు, కుర్చీలు, విద్యుద్దీపములు, అన్నియు నచ్చట అమర్చబడి యున్నవి. చలిలేకుండ ఆవిరికొట్టుములు పెట్టిారు. విద్యార్థులకు పాఠముగా నిర్ణయించబడు వెలగల పుస్తకములు, ఒకటిరెండు, కాదు. విద్యార్థులసంఖ్యనుబట్టి తెప్పించి యుంచెదరు.

విశ్వవిద్యాలయ ప్రారంభదినమున ప్రెసిడెంటుగారి హితోపదేశము వినుటకు అయిదారువేల విద్యార్థులు గ్రీకు నాటకశాలలో సమావేశమైరి. స్త్రీలువారికి సహజమగు రంగు రంగుల దుస్తులతో సభనలంకరించిరి. పురుషులవారికి సహజమగు నున్నట్టి దుస్తులను వేసికొనియుండిరి. ఈఆరువేల చప్పట్లుకొట్టి నపుడు ఆకాశము చిల్లిపడునట్లుండెను. మొదటిరోజు, నీసంవత్సరమే విశ్వవిద్యాలయములో ప్రవేశించిన విద్యార్థులు, కొట్టు తల క్రిందులుగా తొడిగి, అనగా గుండెలభాగము వెనుకకును వెనుకభాగము ముందుకునుబెట్టి, పాటలుపాడుచు, చప్పట్లు కొట్టుచుతిరిగిరి. ఇట్లే ప్రతి సంవత్సరము జరుగును. ఆరోజున నేరీవాజాప్రకారము, ఒకవిద్యార్థినిపట్టి గుడ్డలు, పుస్తకములతోసహా ఒకమరికిగుంటలో లేవకుండత్రొక్కిరి. అంత త్రొక్కినను పాప మవిద్యార్థి యేమియు పలుకలేదు. ఆ బాధనంతయు నతడు ఓషికతో ధరించెను. సాధారణముగ ప్రతిసంవత్సరము మొదటిసంవత్సరపు విద్యార్థులకును, రెండవ తరగతివారికిని జగడము జరుగుచు నేయుండును. ఒకరికొకరు తన్నుకొన్నను, మనదేశములోవలె నుపాధ్యాయులతో చెప్పుకొనుట, అంతట వారు పెద్దవిచారణచేసి విద్యార్థులకు జరిమానాలు విధించుట, లేక వారిని పాఠశాలనుండి తొలిగించుట మొదలైన పనులేమియు నిక్కడ జరుగవు. చేతనైన ఒకతన్ను తిరిగి తన్నుదురు. లేదా మాటలాడకుండురు. మొత్తమున నిక్కడి విద్యార్థుల కెక్కువ ఓషికలదని చెప్పవచ్చును. ఉపాధ్యాయులకూడ అనగా పెద్ద పెద్ద పండితులు సుమీ విద్యార్థుల మనస్సునుబట్టియే ప్రవర్తించెదరు. ప్రాశెసరు బ్రాకోను పొలిటికల్ ఎకానమియశాఖకు అధిపతులు. ఈయన మాకు ఏరోపా రాష్ట్రాంత్రమును బోధించుచున్నారు. ఒక నాడియన రెండయో పోచేత రాలేక ఒక ట్యూటరును పంపిరి. అతడు విద్యార్థులు చేసిన యల్లరికి మిలిలేదు. చప్పట్లుకొట్టిరి. బుస్సులుకొట్టిరి. అల్లరిమాట లాడిరి. అంత అల్లరి చేయుచున్నను, ఆతిడోకమాట పలుకక మీతోబాటు తానును నవ్వుచు నిలువబడి, గోలఅణగినతరువాత పాఠము సాగించెను. ఆయన కొంచెము కోపగించి యుండినయెడల విద్యార్థులందఱు లేచిపోయి యుండురు. ఇక్కడ ఉపాధ్యాయులన్న మనదేశములోవలె మొగము తప్పించి తిరుగ నక్కరలేదు. ఉభయ పక్షముల వారికిని పరస్పర వాత్సల్య మధికము. ప్రాశెసరు న్లాక్ పట్టి పీనాన్నులో పేరుచెందినవాడు. మయన్మారనును పెద్దయే. ఈయనయెదుట క్లాసులో విద్యార్థులు కాళ్లుచాచి, కుర్చీలపైన నిగిడ్చి కూర్చుండుట వాడుక. ఇట్లు మనదేశము నందు చేసినయెడల అది పెద్దతప్పిదము. గురుధికార్తము.

మా విశ్వవిద్యాలయములో పాఠములు ప్రారంభమైన పదిరోజుల కొక చిత్రమైనతంతు జరిగినది. మొదటియేటి విద్యార్థులందఱు పట్టణములోని ప్రాత, క్రొత్తదేవదారు పెట్టెలను చెక్కలను గ్రీకు నాటకశాలలోనికి చేర్చిరి. మోటారు బద్దను తీసికొనిపోవుట, అక్కడ చెక్కలను వేయుట, తిరిగి

కళాశాలలో దింపుట, ఈపనులన్నియు నానాము ప్రకారము విద్యార్థులే చేయవలయును. వీని నన్నిటిని చేర్చి గొల్లి 1 మొదలు 10 గంటలవఱకు పెద్దమంట వేసిరి. యూనివర్సిటీ బ్యాండు విద్యార్థులు సుస్వరములు వాయించుచు నేలను నడచుచుండ వేలకొలది విద్యార్థులు తొణిగి న్నిలుచు చేయుచు సభామందిరమున సమావేశమైరి. అక్కడనే మండి విద్యార్థులు, పాటలు, పద్యములు, మొదల నానా వానిని సాగించిరి. తేకలనగా వెర్రితేకులుకాదు. ఆననమును చెప్పవలసిన మాటలు కొన్నియున్నవి. ఆమాటలను పలుకుచు విద్యార్థులు డ్రెస్సులోవలె హస్తములు త్రొప్పించు, నోవొట్టుదురు. ఆసమయమున యూనివర్సిటీ ప్రాధికారమునాడు కచ్చి విద్యార్థులకు స్వాగత మొసగిరి.

అమెరికాదేశములో మనదేశములో లేని కష్టపు లేని చోరము? కూరలున్నవా? బాడుగులు నాకియోవా? మున్నగు ప్రశ్నలు మనవారు సాధారణముగ నేయుచును. ఈ సభములో లేని వస్తువొకటియు నిచ్చటలేదు. అక్కడనుండు విద్యార్థులకు ఒకభేదముమాత్రమున్నది. ఇక్కడ ప్రతి గజులకును తగనిధర. మన దేశములో రూపాయకు నొకకుండు ఇక్కడ మూడురూపాయలు! మనదేశములో మలనలేవాని అణా, అర్థణా, తుదకు కానిడబ్బు! ఇక్కడ నడ్డెము నీరుంటు 10 అజాలు, వెండ్రుకలు కత్తిరించుటకు కూడామూడెక చాకలివానికి సామాన్యపు వస్తువకు అయిదజాలు. లాకు నకు 10 అజాలు. ఉన్నికొటు లాగునకు మూడురూపాయలు. పావునకు పోయినయెడల 0-2-6 కు తక్కువ ధరగల వస్తున యుండదు. మన దేశములోవలె తెల్ల కాగితము తిచ్చట లేవు. ఇక అద్దెలుమాడుడు. ఒక చిన్న గదికి 15 రూపాయలు. మంచిగదియైనచో 25, 30 రూపాయలు! కూరలకూడ కొంచెము ప్రియము. అయినను మనదేశములోవలె వర్షము నోకును. కాకరకాయలు, బెండకాయలు, వీరకాయలు, గుమ్మడికాయలు, సారకాయలు, పచ్చిమెరపకాయలు, కంకారలు, మజ్జగ అన్నియు నున్నవి. పాలు పండ్లు మాత్రము అన్నిటికంటెను చౌక. కాలిఫోర్నియా రాష్ట్రము ముఖ్యముగా పంటములకు ప్రసిద్ధికెక్కియున్నది. ఇక్కడి నారింజపండ్లకు గుంజలు లేవు. ద్రాక్షపండ్లకు, ఆపిలుపండ్లకు మిలిలేదు. గుమ్మర ధర చెప్పజాలను. మనదేశములో సాధారణముగా 20 రూపాయలకువచ్చు కోలులాగు, ఇచ్చట 100 రూపాయలు పెట్టెగాని రావు.

అవటపల్లి వారాయణరావు.

రాజమండ్రి స్వపరిపాలన సమితి

[మా స్వకీయ విలేఖకుని యొద్దనుండి]

రాజమండ్రి, నవంబరు 24:—నిన్నటి సాయంత్రము రాజమండ్రి స్వపరిపాలన సమితివారి యాదరణార్హత జూరెను. సాధారణమున నొకసభ సమావేశమయ్యెను. న్యాయవాదులలో పేరువడసిన కనపర్తి శ్రీరాములుగారిని సమితికి స్వగ్రహీతులగా, అద్దంకి ముఖ్యప్రాణరావుగారిని కార్యదర్శిగను నిర్ణయించుట నేకగ్రీవముగా నెన్నుకొనిరి. పిమ్మట సభ్యులందఱు కూర్చుండి గుర్రాసములు చేయుబడినది.

1. మధ్యపరగణాలో బీరారు నొకరినొకరును ఆధిపతి నెంటుమ్మగారిని ఆయా ప్రాంతములలోనిక కార్యదర్శిని చేయి యుత్తరపును ఈసభవారు యసమృత్తితో నాచుచున్నారు.

2. పూనా మేజిస్ట్రేటుగారి తీర్పునై బొంబాయి హైకోర్టులో నపీలుచేసి జయమునొందినందులకు సంతోషము వాలగంగాధర తిలకు గారిని ఈ సభవారు ఆభినందించుచున్నారు.

3. మద్రాసు మెయిలుపత్రిక తిలకునుబోధించుచున్న ప్రాసిక్ తీవ్రపు వ్రాతలను ఈసభవారు ఖండించుచున్నారు.

4. కనడాదేశమునందు మన న్యాయము తక్కువగా నున్నదేశములు కొరగా, వారు భారతీయుల నవమానము నియమించు వారిదేశమున నడుగుబెట్టుమనిచెప్పి, ఆ విషయముగా భారతీయుల లాత్మగౌరవమును గాపాడిన సర్వోచిత్రనివాధ ముఖ్యముగా గారిని ఈసభవారు కొనియాడుచున్నారు.

పిమ్మట సభ్యులకవందనములతో సభ వాల్చిపడినది.

హామయూలు లీగు, పెద్దచెరువూరు:—మా ప్రాంతమునందు 19-11-16 తేదీన "శ్రీ విద్యావంది సమితి" యొక్క భాండాగార కార్యదానమున బహిష్కారసమావేశ ముచేయి త్రయిత కోన వేంకటరాయ శర్మగారి యధ్యక్షతనైత్రంద జరిగి హామయూలు లీగు కొకశాఖ స్థాపించబడినది. అది గుర్తి నేంకట్రావుగారు వ్రాయుచున్నారు.

సర్ కృష్ణగుప్తగారు.

వీరు గురువారమునాడు బొంబాయికివచ్చి తదాదిగా వెల్లింగ్ డను ప్రభువుగారి కలికులై యున్నారు. ఈ నెల 28-వ తేదీ రాత్రి వీరు కలకత్తాకు బయలుదేరి వెళ్లిరి. శని వారమునాడు సాయంకాలము బొంబాయి రాష్ట్రీయసంఘము వారిని గుప్తగారు కలుసుకొని రాజకీయ ప్రస్తుత భావిస్థితులను గూర్చి చర్చించిరి. ఆదివాక్యమునాడు దయమున హిందూ దేశ సేవకందనమున కేగిరి. వీరి కాంగ్రెసు సరిగ్గా లేనందున వీరు లగ్నోలోజరుగు కాంగ్రెసు సభకు వెళ్లజాలరు.

గుప్తగారిని రాష్ట్రీయసంఘమువారు సన్మానించి నభ్యుదయ జరిగినసభకు మా. డి. ఇ. వాచాగా రధ్యక్షత వహించిరి. బొంబాయి కాంగ్రెసు వారును లండనును వచ్చిరి. సర్ నారాయణ చంద్రావర్మగారు చర్చను ప్రారంభించిరి.

బొంబాయి రాష్ట్రీయ సభలోజరిగిన చర్చ.

“దేశమును నాతంత్రీయ విచ్ఛిన్నమైనది. స్వరాజ్య ప్రాప్తికి సాధనముగా యుద్ధానంతరమున బ్రిటిషు దేశమువారు ఇండియా దేశమున నెట్టిమాన్యును కలిగించెదరని విద్యాధికులగు నెల్లవారు నాకురతతిని న్నారు. అధినివేశములకును బ్రిటిషు దేశమునకును సంబంధ మధికము కావలె నను విషయమున నెంతయో వివరమునున్నది గాని ఇండియా ఇంగ్లాండు దేశముల సంబంధము సభికిము చేయుటకు గూర్చి ఏదియును వివరములు లేదని కొన్ని నెలలనుండి దేశములలో చాల నిరుత్సాహము కలిగియున్నది. ప్రాతినిధ్యస్వభావము చేకూరుట కెట్టి సంస్కరణములు జరుపబడవలె ననునది మరియొక ప్రశ్నయని చంద్రావర్మగారు న్నిరి.

భావి ఆర్థికస్థితి భావ మెటు లుండును. ప్రస్తుతభావము విద్యాధికుల కంత మాత్రమును సంత్పత్తికరముగ లేదు. ఇంగ్లీషుదేశములకు అపకృష్టవాగ్ధముల నందించుటయే ఇండియా దేశమువారి పనియును నెడల దానిని భారతీయు లంగీకరింపను. జనానుం దార్థికాభివృద్ధి జరిగిన చందమున ఇండియాలోకూడ జంగిలవో ఇండియావారు ప్రాణవిత్తముల నింతకన్న సభికిముగ నుద్దీపింప గలిగియుండును. నెక్కు సంవత్సరములనుండి లేకలము సామ్రాజ్యోప యోగమునకు మాత్రమే ఏర్పరుపబడిన సేవలకుగాను ఇండియాదేశము దేశాదాయమున 100 కి 25 వరకును భరించుచున్నదని సర్ బ్రహ్మచారిహింతులా గారనిరి.

విదేశ సంకమలను గూర్చియే ఇంగ్లాండు ఇండియా దేశములకు ప్రబలాభిప్రాయ భేదము కలిగియున్నది. దేశీయ వాణిజ్య వ్యాపారములలో ఇండియావారికి సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మునంగబడవలెనని ౧౮ వికలదాసు థాకర్సేగారు రనిరి.

ఈ దేశమున రాజకీయ మగు నెట్టి చర్యయు గూడ జరుగకుండ నణగ (దొక్క వలెనని దేశము నందలి ప్రభుత్వోద్యోగులు చూచుచు న్నారు గాని అన్ని దేశములలోను అట్టిచర్య భావముగ జరుగుచుండ నిచట నున్నవారు మాత్రము యుద్ధానంతరము వరకును చేతులు ముడుచుకొని కూర్చుండవలె ననుట ఎట్టి యసాధ్యమో ప్రభుత్వోద్యోగులు గమనింపవలెను. అట్టిచర్య జరుగగూడదని వారు తలంతు లేని సామ్రాజ్య కాననసభ్యులు 19 గురును పంపిన విజ్ఞప్తిలోని సంస్కరణములకు మే మంగీకరించితిమని వారు స్పష్టపరుపవలెను అని బి. జి. హార్నిమనుగారనిరి.

సర్ కృష్ణగుప్తగారి ప్రత్యుత్తరము

బ్రిటిషుదొరతనమువారు ఇండియాపైనికులను ప్రాన్సు మున్నగు దండములకు పీల్చిపండుట మనకు చాల లాభకరము. ఏలన ఇండియాపైనికులు ఇంగ్లాండుదేశమునకు రాగా ఇండియా యనుదేశ మిట్టిసేవలను పంపగలది యొకటి కలదని బ్రిటిషుప్రజలు గ్రహింపగలిగిరి. సమగ్ర మతివారుణముగ నున్న తరిని ఇండియాపైనికులు ప్రాన్సుదండమున నుండిరి. శీతకాలమున వారు చాల శ్రమపడిరి. అందువలన కలిగిన లాభ మొకటి కలదు. ఇండియాదేశ మున్నదని బ్రిటిషు ప్రజలు గ్రహింప గలుగుటయే ఆలాభము. ఇప్పుడు ఇండియాపైనికు లచట లేకున్నను ఆ భావ ముమాత్రము మారలేదు. అది యుపేక్షానియముకాబాలదు. అధినివేశములకు కలుగుచున్నట్టి సరికలన హిందూదేశమునకు కలుగుటలేదు. ఒక సంవత్సరముక్రమము లండనులో నొకసభ జరిగినది. ఆసభకు ప్రధానవ్యక్తియైన బోనరులాగారును నూడ వచ్చిరి. నేను నూడ వెళ్లియుంటిని. ఆ సభలో వారు ఇండియాను అధినివేశములకు గ్లాఫించిరి. యుద్ధమున ఇండియావారుచేసిన పనిని గూర్చి బోనరులాగా చెప్పెను ప్రశంసించిరి. సామ్రాజ్య సంస్కరణ సమయమున ఇండియా విషయమును గూడ నాలోచింపవలెనని. లేడి బాంతులో ప్రధాన వ్యక్తి ముగ్గాడినపుడు హిందూదేశమునగూర్చి యొక్క మాటమీద చెప్పకుండుటచే ఇంగ్లాండులోను ఇండియాలోను గూడ చాల నిరుత్సాహముకలిగినది. సంస్కరణము లెంతవరకు

వెళ్లినో నేను చెప్పజాలను. యుద్ధానంతరమున చాల భనము ను సమకూర్చి సమర్థులగువారిని ఇంగ్లాండునకు పంపవలెను. అచట వారు సమగ్రవిధానమున నాందోళనము సాగింపవలెను. అయిగ్లాండు స్వరాజ్యాందోళనమును నేను గమనించితిని. ఇంగ్లాండులో తగినంత మంది మనుష్యు లుండి చాల భనమును వ్యయపరచి పనిచేయువలెను. హోమురాలుపదము ఇంగ్లాండువారికి కంటకముగానున్నది గాన స్వరాజ్య శబ్దమే మన పని కి చాలు ను. వారు స్వరాజ్య మియ్యరు గాని అధినివేశ నముల మాదిరి స్వపరిపాలనము నియ్యవచ్చును. కాని యమకు భారతీయ స్వపరిపాలనాదర్శమునే పట్టుకొనియుండవలెను. మనము స్వపరిపాలన కనర్హులమనిరి. అందులకు మనకువారు నేర్పవలెను. నేగ్గుకున్న మనకట్టిసామర్థ్యమే కలుగదు. నైనిక ప్రశ్నను గూర్చి గూడ తగినశ్రద్ధ మాపబడుటలేదు. తక్కిన అన్ని ప్రశ్నలకంటెను గూడ నిది చాల ముఖ్యమైనది. మనసేనలేకున్న మనమేమియును చేయజాలము.

సర్ కృష్ణగుప్తగారి అభిప్రాయము.

సర్. కృష్ణ. సి. గుప్త. కే. సి. ఎస్. ఐ. గారు లంధనునగరమున ఇండియావ్యక్తిగారి సభలో సభ్యులుగానుండి పనిచాలించుకొని ‘మూర్తాను’ స్టీమరులో బొంబాయికివచ్చి గవర్నరుగారి కలికులై యుండి గత రాత్రి జబ్బులుపూయ మెయిలుమీద కలకత్తాకు వెళ్లిరి. ‘అసోసియేటెను నెస్సు’ సంఘమువారి యువోగ్ని గుప్తగారిని దర్శింపగా వారిటుల నుడివిరి:—

“సామ్రాజ్యాధీనమగు స్వరాజ్యమే ఆదర్శమనియు అదియు అచిరకాలములోనే సమకూడుననియు దొరతనమువారు స్పష్టపరిచవలెను. అంతటితో తనివినొందక ప్రజలకు స్వపరిపాలనా దత్తుతను కలిగించుట వారి విధిగాన నందులకు వారు తగిన విధానమును సత్వరముగ నేర్పరుపవలెను. ఈ ప్రశ్న ఇంగ్లాండులోని పెద్దయువోగులచే బాగుగా తర్కింపబడుచున్నది. అట్టి స్వరాజ్యాదర్శమునకు ప్రతికూలభావము లేకున్నను అట్టి ప్రకటనము నిపుడు చేయుటకు మాత్రము వారు మొకుతీయుచున్నట్లగపడుచున్నది. భావికాలము హిందూదేశమునకు శుభంకరమని నాకు గట్టి నమ్మకము కలదు గాన నెవ్వరును ఆతురతనొంద బనిలేదు. అట్టి నిర్ధారణమగు ప్రకటనము దొరతనమువారు చేయవలసిన అవసరము కలిగియున్నట్లే ప్రజలుకూడ తమతమ విధులను సరిగ్గా నిర్వర్తింపవలసిన యావశ్యకత కూడ కలిగియున్నది. స్వరాజ్యప్రాప్తివలన కలుగనున్న భారమును మనము సరిగ్గా వహింపగలుగుటకు అభ్యాసమును ప్రాథమిక కార్యనిర్వహణమును మనకు ముఖ్యకర్తవ్యములై యున్నవి.

నేనలా భారతీయులను చేర్చుటకు దొరతనము వారెట్టి ప్రయత్నమును జేయలేదు. నేనల ఏర్పాటులో విశేషమగు మార్పు జరుగవలసి యున్నది. స్వదేశ రక్షణమునకు దేశీయులే సమర్థులగుటకు తగిన ఏర్పాటు లీ కి తిగా జరుపబడవలెను. ప్రతిదేశ పుత్రుకును స్వదేశ సురక్షణమునకు సేవచేయుట కవకాశము కలిగింపబడవలెను. జనసత్వములు మున్నగు వర్గతలను గమనించుచు ఎల్లరికిని ప్రవేశము కలిగింపవలెను. చుట్ట తరగతులవారికి కమిషనుల నియ్యవలెను. బోయిస్కాటు, కాడెటుకోరు, బ్రెయినింగుకోరు, మున్నగు నేర్పాటులను పాఠశాలలలో కలిగించి క్రమశిక్ష నొసంగవలెను. ప్రజలలో సాంగ్రామికశక్తి యంతయు నశింపచేయబడినది గాన దానిని పునరుజ్జీవిత మొనరించుటకు చేయవలసిన పనుల నన్నిటిని చేయవలెను. సామ్రాజ్య దేశముల పౌరులందరకును స్వదేశరక్షా స్వాతంత్ర్య మున్నటులే భారతీయులకు గూడ నుండవలెను.

సామ్రాజ్య కార్యనిర్వాహక సభలో సంస్కార మత్యవసరముగనున్నది. గాజుప్రతినిధి తన సంఘసభ్యులను అనిర్బంధముగ నెన్ని నియమించుట కవకాశముండవలెను. ప్రస్తుతమున్న ఆటంకములు తొలగింపబడవలెను. పార్లమెంటు నిధానము పూర్తిగా నమలులోనికి వచ్చు వరకును శాసనసభ్యులు కాంగ్రెసిర్వాహక సభ్యులను నియోజించుట హాసగదని తలంచెదను.

ఇండియాదేశమునకు సంబంధించిన నాకా-నైనిక-వైమానిక-దళముల భారమును ఇండియాదేశమువారు పూర్తిగా భరించగలుగువరకును ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము పూర్తిగా లభింపగలదనితోచదు గాని ప్రస్తుతమున్న దానికంటె చాల సభికిముగు స్వాతంత్ర్యము నొసంగుట సాధ్యము నవసరమైన యున్నది.

సామ్రాజ్య రాష్ట్రీయ సభలయందును ముఖ్యనిసిపలులలోకలు - గ్రామ ప్రతిస్థాపనములలోను ప్రజాప్రతినిధుల సంఖ్యయు అధికారవిభజనయును మొదట హెచ్చింపబడవలెను. ఆర్థిక-పరిపాలనా విషయములలో స్థానిక స్వపరిపాలనాధికార మధికము చేయబడవలెను.

స్థానిక వార్తలు

(౧)

దక్షిణ యిండియా ఇనుపదారి:— దక్షిణ యిండియా ఇనుపదారియం దింకను నష్టములు సంభవించుండుటవలన రెయిలుబండ్ల చాకపోకలు మిగుల నాలస్యముగా జరుగవలసి యున్నవి.

ఆర్థిక సంఘము:—ఈ క్రింది అనధికార సభ్యుల 1916-17వ సంవత్సరమునం దార్థిక సంఘసభ్యులుగా నియమింపబడిరి. రావుబహద్దరు ఎం. రామచంద్రరావు పంతులు గారు; టి. రంగాచారియ్యగారు; కె. చిదంబరనాథ మొదలయ్యారు; దివానుబహద్దరు ఎ. సుబ్బారాయలు రెడ్డియ్యగారు; గాడ్డను ప్రేజరుగారు; ఎ. ఎస్. కృష్ణారావుగారు.

జంతుబాధా నివారక సంఘము : జంత

ప్రదర్శనము :—ఇదివరలో జయోపేతముగ నిర్వహించిన ప్రదర్శనములవలన ప్రోత్సాహ భరితులయి ఈసంఘము వారి సంవత్సరము గూడ డిశంబరు నెలలోగాని జనవరి నెలలోగాని మరియొక జంతు ప్రదర్శనమును జిమ్ఖానా పరిస్థితిలో నిర్వహింప దలంచుచున్నారు. వెంటిండు ప్రభిల్ల ప్రభులు సంఘమువారి సత్కార్యము నెంతయు నామోదించుచున్నారు. కనుక, తగిన బహుమతులనిచ్చి ఈ సంవత్సరక జంతు ప్రదర్శనమును జయోపేతముగ సాగించుటకు జబాబుశ్యము సంఘమువారికి తగిన సహాయముచేయవలెను.

తపాలా ప్రకటనము:—డిశంబరు 1వ తేదీను

డియు సాధారణ తంత్రీవార్తలలో మొదటి పండ్లెండుమాటలకును ఇదివరలో నుండునటుల ఆరు అక్షరాలుగాక ఎనిగదకాల చొప్పున ఛార్జీ చేయబడును. పండ్లెండుమాటల కముగా నుండు మాటయొక్కక్కటికి మునుపటివలెనే అక్షరములకు ఛార్జీ చేయబడును. వైవిధ్య మిప్పుడేరేలే చొప్పున ఛార్జీ చేయబడుచున్నదో ఇకమీదటనుగూడ నటులనే ఛార్జీ చేయబడును. అధిరూపాయుకంటె తక్కువ విలువకు తంత్రీవార్త యంపబడజాలదు. ప్రత్యుత్తరము వలయువారలు గూడ ముందుగా అధిరూపాయుకు తక్కువ శాతుండ చెల్లింపవలయును.

శుద్ధిసభ-మద్రాసు:— నిన్నటియుదయము 9

గంటలకు మదరాసు ప్రాగ్రిసిపు యూనియను పాఠశాలాభవనమున శైవభావారు ఎగ్జ్యూకునందలి టి. ఆర్. రాజరత్న మొదలియ్యారువారికి పుత్రుడగు టి. ఆర్. రాజారామను వారిని, హోమాది ప్రాయశ్చిత్తకర్మలూ జరిగింది, పునీతు నొనర్చిది. ఇతడు గడచిన రెండువారములక్రిందట ఎస్. పి. జి. మిషన్ వారివలన క్రైస్తవమత ప్రనివృద్ధయ్యె. ఆమరుదినమే శుద్ధివారి కీయుదంతంబు దెలియవచ్చుటకేసి, తత్పూర్ణాధిపతులగు కహన చంద్రవర్మగారు రాజారాముగా రింటికింబోయి వారితో ముచ్చటించి హిందూమతాధిక్యమును బోధించి, క్రైస్తవ మతముంగూర్చిన తమ యుద్వేగముల శ్రుతపరచినపిమ్మట, రాజారాముగా రత్యంతము సంతునించి గడచిన దానికై యొక్కింతవగచి పశ్చాత్తప్త ప్రవృత్తి పునీతునిం జేయుడని శుద్ధిసభవారికి వ్రాసికొనియెను. నిన్నటిదినమే వీరితమయ్యడగు టి. ఆర్. అత్మారావుగారికి ఉపనయన కర్మయు ఆశ్రయత విధి ననుసరించి జరిగింపబడినది. చక్కగా హోమము వేల్పుబడినది. జయశంకరాకరుగారు మంత్రములు పఠించిరి. కె. సి. వర్మగారును, గాడిచెన్ల హరిశ్చంద్రుల రావుగారును, ఉన్నవలక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారును, శుద్ధిసభంగూర్చియు, ఆ న్య మ తా వలం బ మలను హిందూమతమునకుం జేర్చుకొనుటను గురించియు, ముచ్చటించిరి. మైనంపాటి నగసింహముపంతులు బి. ఏ. బి. ఎల్.; ఎల్. టి. గారితరుణమునం దధ్యక్షతవహించిరి. ఈ వినోదముల జూడ శుద్ధిసభవారిచే నామాతులగు ప్రేతుకులచే పాఠశాలాభవనము క్రిక్కిరియిండును. ఆతరుణమున నీసభాభావికార్య నిర్వహణార్థమై ఈక్రింది విరాళములు ఒసంగబడినవి. సభ జయజయధ్వానములతో ముగింపునకు లేబడెను. అనంతరము స్వల్పవిహారములతో అతిథులు సత్కరింపబడిరి.

ఆనందభవనము యజమానులు రు. 25-2.; శ్రీ రేకంభావ్యకారులయ్యగారు రు. 5-3.; ఆర్. రాజరత్నం మొదలియ్యారువారు రు. 5-4.; సి. సుబ్బారాయ కెట్టిగారు రు. 1-5. బి. మహదేవ మొదలియ్యారుగారు. రు. 1-6. జటాలాలు శర్మగారు. రు. 5-7.; బ్రహ్మచారి చందూలాలుగారు రు. 2. 8. సి. ఆళ్వందారుగారు.

దేశీయ తంత్రీవార్తలు

(౧)

[మా విలేఖకుల వద్దనుండి]

ధిల్లీ

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధవార్త

I

ధిల్లీ, నవంబరు 25:—23 వ తేదీగల ఈక్రింది తంత్రీ వార్త హిందూదేశ కార్యదర్శిగారి యొద్దనుండి రాజప్రతినిధి గారికి వచ్చినది.

ఆంగ్ల రంగము

ఆంగ్ల సేనాముఖమునందు నిరంతరము జరుగుచున్న ఫిరంగియుద్ధముగాక టైట్ నెంటు ఎలీవద్ద శత్రువులు బ్రిటిష్ సేనాములపై విమానముల దాడి సలిపిరి. ముందునున్న పంక్తి సేనాము పూర్తిగా ధ్వంసమైనది. ఆరాత్రి బ్రిటిష్ విమానములు శత్రు లైలుస్టేషను మీదను బాంబులను వర్షించెను.

ఇటలీ రంగము.

గోజియారంగము నందు తీవ్రమగు ఫిరంగి యుద్ధము జరుగుచున్నది. ఇటలీరంగమునందు కాలమాన వైపరీత్యములచే యుద్ధము సాగలేదు.

రష్యా రంగము.

రష్యారంగమునందు మార్పులేదు. జర్మనులు ఆర్మీవా ప్రాంతమున పురోగమము సలిపితిమని చెప్పుకొనుచున్నారు.

బాల్కన్ రంగము.

మొనాస్టరు వద్ద తుర్కమున 2½ మైళ్లదూరమునగల కొండలపై శత్రువులు తీవ్రముగా తలపడుచున్నారు. ప్రెసానోసర గున్సకు పడమటి దిశ నున్న త స్కోవిక్ ఆసు పురమును మిత్ర మండలి వారాక్రమించుకొనిరి. అక్కడినుండి వారు తుర్క ముఖముగా విజృంభించు చున్నారు.

తురుష్క రంగము

తురుష్కలు అగ్నాటుకు వైర్మి దిశనున్న రష్యను స్థానములను ముట్టడించుచున్నారు.

II

ధిల్లీ, నవంబరు 26:—24 వ తేదీగల ఈ తంత్రీవార్తను ఇండియా పత్రికగారు పంపిరి.

ఆంగ్లరంగము.

విమానపరిశీలన మధికముగ జరిగినది. 12 ఆంగ్లవిమానములు 20 జర్మనువిమానములకు తలపడి వానిలో నొకదానిని నేలగుల్చి మరికొన్నిటికి నష్టముకలిగించి తరిమెను. ఆంగ్ల విమానములన్నియు మరక్షితముగ వచ్చి చేరినవి.

పరాసురంగము

విశేషములు లేవు.

ఇటలీరంగము

ఫిరంగు లధికముగ కాల్పుబడినవి.

రష్యారంగము.

ముఖ్యులగు సంగ్రామ మేదియును జరుగలేదు. ఒక్కో వాను పట్టుకొంటిమని జర్మనులును క్రెమోవానుండి ముందు నకుపోయి ఓట్టానని చేరితిమని ఆస్ట్రీయులును ప్రకటించిరి. చాలవోట్ల దాహ్యుబునదిని దాఖ్యితిమనిగూడ జర్మనులు ప్రకటించిరి.

రుమేనియా రంగము.

డోబ్రూజా రంగమునందంతటను రష్యా రుమేనియా సేనలు ముందుకు వెళ్లుచుండెను.

బాల్కన్ రంగము

రంగమునందంతటను క్రొత్త జర్మను సేనలతో సెర్వీయా వారు తీవ్రముగ ఘోరి చాలవోట్ల మొనాస్టరు వద్ద తుర్కమున ముందుకు పోయి తలపడిన శత్రువుల నోడించిరి.

మొనాస్టరుకు పట్టుముగా పోయిన ఇటలీవారు మిక్లోపోలికు నాక్రమించిరి.

మా|| సర్ శంకర నాయుడుగారు

ధిల్లీ, నవంబరు 26:—మీరు ఈ నెల 30-వ తేదీని ధిల్లీనుండి బయలుదేరి మన్ మారుమిగాడికంబరు 2-వ తేదీకి చెన్న పురికి వచ్చెదరు. ఇచట 3, 4, 5, 6 తేదీల వరకునుండి 7-వ తేదీని బయలుదేరి 8-వ తేదీకి బెంగళూరు చేరెదరు. అచట 9-వ తేదీనిగూడనుండు వరల 11-వతేదీకి చెన్న పురికి చేరెదరు. వరల నచట 12-వ తేదీకి బయలుదేరి 13-వ తేదీకి బొంబాయికి వెళ్లెదరు. 15, 16 తేదీల నచటనుండు. 17-వ తేదీ నచట బయలుదేరి 18-వ తేదీని ధిల్లీకి చేరెదరు.

ఫరిదుకోట సాహసాధిపతి

రాజ్యాధిపత్యము వహించుట.

ఫరిదుకోట, నవంబరు 26:—కోటలో దర్బారుజరిగినది. పంజాబు లెఫ్టినెంటు గవర్నరుగారును ప్రధాన కార్యదర్శియు వచ్చిరి. అధికారఖడ్గమును లెఫ్టినెంటు గవర్నరుగారు మహారాజావారి కిచ్చిరి. మహారాజాగారి బిరుదములను పంజాబు దొరతనమువారి కార్యదర్శి చదివెను. 10 ఫిరంగులు కాల్పుబడినవి. ఉద్యోగులు నజరులను సమర్పించిరి. సభ్యులకు చందనతాంబూలాదు లొసంగుటతో దర్బారు ముగిసినది. రాత్రి మహారాజాగారు లెఫ్టినెంటు గవర్నరుగారు మున్నగువారికి విందుచేసిరి.

బొంబాయి

వెల్లింగ్టను ప్రభ్యి క్లబ్బు

ప్రారంభోత్సవము.

బొంబాయి నవంబరు 26:— బొంబాయిలోని “ఆడ్మిరల్స్ హౌసు” నందు యుద్ధోపచారకలకొర కేర్వరుప బడిన వెల్లింగ్టను ప్రభ్యి క్లబ్బును వెల్లింగ్టను ప్రభువుగారు శనివారము నాడు సాయంకాలమున తెరచిరి.

బొంబాయి యుద్ధనిధి సంత.

ఈనెల 25వ తేదీ రాత్రితో సీసంత ముగిసినది. గిలత్ లకు వైగా వసూలైనది.

బంగాళము

బంగాళా ప్రాచీన చరిత్ర.

కలకత్తా, నవంబరు 26:— చైతన్యగ్రంథాలయమున గత రాత్రి సభజరిగినది. మా|| నవాబు సర్ కాంఘులు హుదా, మా|| కమింగు, మా|| హోర్నెలు, న్యాయమూర్తి న్యూబోర్డ్ గార్లు చాలయిరి వచ్చిరి. మా|| మోహనుగారు బంగాళా ప్రాచీనచరిత్రమును వివరించుచు నొకవ్యాసమునుచదివిరి. ఏ.డి. 9 వ శతాబ్ద ప్రారంభము నుండి 10 వ శతాబ్దాంతమువరకును 200 సంవత్సరములు పాల రాజులు బంగాళమును పరిపాలించిరి. ఈ కాలమున మాడు రాజవంశములు ఉత్తరమధ్యమ హిందూస్థానములను పరిపాలించెను. కనూజిని రాజధానిగా చేసికొనిన రాజపుత్ర స్థానమునందలి ప్రతి హోరులను, దక్షిణ హిందూస్థానమునందలి రాష్ట్రపాలకులను, బంగాళమునందలి పాలకులు ఈమాడువంశములవారు. సెక్రీ హెన్రీజాలుకు బందలుఖండ్లు చండేలాలను మరలెండు చిన్న మటుంబములు గూడ నుండెను. ప్రతి హోరులకును పాలకులకు తరుచుగ పోరు జరుగుచుండెను. కనూజిని ఉత్తరహిందూస్థానమున చాల భాగమును ధర్మపాలుకు జయించెను. అతనిపిమ్మట రాజ్యమేలిన దేవపాలుకు ఒరిస్సా ఆసానులను జయించెను. అతని యనంతరమున ప్రతిహార చండేలాల పట్టి మునుండినూ మంగోలియావారు ఈశాన్యమునుండియు తలపడుటచే కాబోలు పాలరాష్ట్రము చాల క్షీణించినది. హిందూపుత్రమును స్వీకరించిన మంగోలియావంశీకులు కొందరు 10 వ శతాబ్దమున ఉత్తరబంగాళమున నుండిట్లు నిదర్శనములు కలవు.

పంజాబు

పంజాబు మహమ్మదీయులసభ.

లాహోరు, నవంబరు 27:— ఈనెల 25 వ తేదీ మధ్యాహ్నము లాహోరు అబ్దుల్లా పత్రికాధిపతియగు బర్కతాలీ ఎం. ఎ. గారు అభ్యుత్తరక్రింద నొక మహమ్మదీయుల బహిరంగసభ జరిగినది. చాలయిరి సభకువచ్చిరి. అధికారాధ్యక్షులు విదిత్ మైనది. అయిదు తీర్మానములు చేయబడినవి. (1) పంజాబు మహమ్మదీయుల గాఢమగు రాజభక్తిని స్పష్టపరుచుట. యుద్ధకాలమున సామ్రాజ్య సౌభద్రమునకు వారెట్టి త్యాగమునైనను సంసిద్ధులని వివరించుట (2) జరుగనున్న మహమ్మదీయ విద్యాసభకు మఖీగారి సభ్యత్వముగా నియోజిండు విధాన మశాస్త్రీయమని నిరసించుట (3) పంజాబురాష్ట్రము మహమ్మదీయ సంఘ సభను జరిపిన విధాన మక్రమము, ఆసంఘముపై పంజాబు మహమ్మదీయుల కట్టి గౌరవములను, ఆసంఘమున వారికి ప్రాతినిధ్యము లేదనుట (4) అఖిలభారత మహమ్మదీయ సంఘము వారి సేవ సర్వజనామోదకరమనియు ఆసంఘమువారియందు పంజాబు మహమ్మదీయులకు గాఢవిశ్వాసము కలదనియుచు విమోచకమును స్పష్టపరుచుట. (5) పంజాబులో నాంగ్ల భాషలో నడుపబడుచున్న మహమ్మదీయపత్రిక ‘అబ్దుల్లా’ యొక్కటి

మాత్రమేయనియు పత్రికాసంపాదకులగు బరఖతాలీగారు మహమ్మదీయ సంఘమున కధికార మొనరించుచున్నారనియు స్పష్టపరుచుట.

మధ్యపరగణాలు

విశ్వవిద్యాలయవిద్య - సెకండరీవిద్య

నాగపూరు, నవంబరు 26:—నాగపూరునందు జరుగు ఉపన్యాసములు ఈ దినము అఖిలభారత కాసన సభాసభ్యులును, హిందూదేశ సేవక సమితి కధ్యక్షులును, అగు గా|| శ్రీనివాసశాస్త్రీగారిచే నుపక్రమింపబడినవి. చీఫ్ కమిషనరుగారు ఇతర ప్రముఖులును సభ నలంకరించిరి. విశ్వవిద్యాలయ విద్యను సెకండరీవిద్యను గూర్చిన పరిశీతులను పరిశీలించి సంస్కరణములను జేయుటకు ఒక ప్రాతినిధ్యసంఘము నేర్పాటుచేయవలెనని శ్రీనివాస శాస్త్రీగారు చెప్పిరి. జనవరి మాసమున జరుగు డైరెక్టరులసభ బహిరంగము కాకుండవచ్చును. హిందూదేశమునందలి ప్రముఖు లందరును ముందు నిర్ణయింపబోవు విద్య జాతీయవిద్యగా నుండవలయు ననియు, అది జాతీయ ప్రతినిధుల యాధీనమునందే యుండవలయు ననియు, ఈ విద్యలన ప్రతిపాదికిని లాభము గలుగవలయు ననియు గోరుచున్నారనిరి.

తరువాత శాస్త్రీగారు విద్యార్థుల విషయమును గూర్చి యువన్యసించుచు వారియందుండు అహంకార భావమును నిందించిరి.

సంయుక్త రాష్ట్రములు.

అఖిలభారత వైష్ణవ మహాసభ

కాశీ, నవంబరు 25:— అనంతాచార్యస్వామివారి అధ్యక్షతక్రింద నీమహాసభ నేడు జరిగినది. విశిష్టావైష్ణవ సిద్ధాంత వ్యాప్తిని గురించి పలువురు విద్వాంసు లుపన్యసించిరి. విశ్వ సోదర సహకార భావములు వైష్ణవ సిద్ధాంతమునకు మూలాధారములనియు ఈ సిద్ధాంతము వేదముపై నాధారపడలేదను ప్రతికక్షుల ఆక్షేపణలు నిరాధారము లనియు అధ్యక్షులును పండిత రామానుజాచారి (అయోధ్య) పండిత గణేశదత్త సరిహయ (గ్వాలియరు)గార్లు నుపన్యసించిరి. ప్రతికక్షులెవ్వరును పూర్వపక్షమునకు గడంగకుండుటచే విశిష్టావైష్ణవచర్చ నేడును జరుగలేదు. ఎవరైన గడంగిన రేపు జరుగగలదు. రివామహారాజుగారు రేపు వచ్చెదరని తెలియుచున్నది.

రాష్ట్ర బీహారి గోనుగారు

సర్ రాష్ట్రబీహారి గోనుగారు అలహాబాదులో జరుగు అఖిలభారత కాయస్థసభకు అధ్యక్షులుగా నుండుట కంగీకరించిరి.

బర్మా

రాజప్రతినిధిగారు.

పందెములను చూడ నంగీకరింపకపోవుట.

రంగూరు, నవంబరు 26:— రాజప్రతినిధిగారు కలకత్తాలోజరుగు పందెములను చూడవంతుటకు నిశ్చయించుటచే డింకబరునెల 2 వ తేదీని రంగూరులో జరుగు పందెములనుగూడ చూడకుండుటకు నిశ్చయించిరి. ఇందువలన ఏర్పాటులో ఇబ్బంది కలుగవలసి వచ్చినందులకు వారు చింతిల్చిరి.

రంగూరు వార్తలు.

రంగూరు, నవంబరు 26:—నిన్నటిరాత్రి 11-45 గంటలప్పుడు ఒక్కోవైష్ణవమధ్ద సామానులబండి యొకటి ఒక మిక్సెడు బండితో ఢిక్కొనెను. 8 నేగనులకు దెబ్బలుతిగిలెను. ప్రయాణికుల కెవ్వరికిని దెబ్బలు తగులలేదు. రైలుబండ్ల రాకపోకలు నిలిపివేయబడినవి.

బొంబాయి బర్మా వర్తకకంపెనీ మిక్ మనాశాఖ మేనేజరు సి. జె. డి. ముక్కుగారు పిన్ మనావర్గ కొండ నెక్కుచుండగా వారికి మూర్ఛవచ్చిరి. వారిని జనరలు ఆసుపత్రికి తీసికొనిపోయిరి. ఈదినము మధ్యాహ్న మొండిగంటకు వారు మరణించిరి.

డికెంబరు 26 వ తేదీ మంగళవారమునాడు మంగుళూరు కెనరా హైస్కూలు సిల్వరు జూబిలీ యుత్సవమును సాంకేతికోత్సవమును జరుపబడును. ప్రాతవిద్యార్థులు తమ విలాసములను చందాలను పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులకు సాధ్యమైనంత త్వరలో తెలుప వ్రాద్ది శులు.

వరదలు - ఆంధ్ర పత్రిక నిధి.

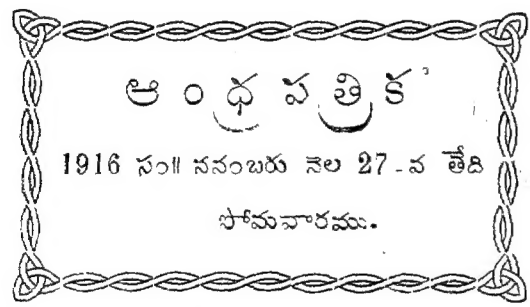
(0)

శనివాడునాటి సాక్షులమునకు వసూలు	5574-11-4
ఎం. లక్ష్మీనగ్నమ్మగారు, ఓంగోలు ఎం. వి. ఎన్.	
శర్మగారి ద్వారా పంపిణీ	25-0-0
గంజాముజిల్లా బాధువ సమీపమున నున్న వాడ	
పాలెములోని శ్రీ సత్యారామస్థాన సమా	
జమువారు కరతల భిక్షవలన ప్రోగుజేసి కార్య	
రర్థి తిత్తి బలరామయ్యగారి ద్వారా పంపిణీ	8-0-0
కృష్ణాజిల్లా సడిగూడెములోని శ్రీ మునగాల రాజా	
గారి హిందూ ప్రభు పాతశాల విద్యార్థులు	
ఎన్. వి. రామారెడ్డి (విద్యార్థి) గారి ద్వారా	
పంపిణీ.	2-0-0
కావలి తాలూకా బుడమగుంట గ్రామమునుండి	
మిథూరు వేంకట్రాయుడుగారు.	1-0-0
బుడమగుంటి కవరామయ్యగారు.	0-4-0

5610-15-4

విషయానుక్రమణిక.

ఆరులాపుర రాజవోలుతోలు కాలవారి	
ప్రయాణికుల కష్టము	2
నా విజేత యాత్ర	3
సర్. కృష్ణగుప్త గారు	4
జేకీయ తిలక్ వార్తలు	5
ప్రధానవ్యాసము	
ఆంగ్ల రాజ్యాంగ సభలో హైందవ ప్రశంస	6
ఓట్లు, న్యాయస్థానవార్తలు	7
విరోధా మహాసంగ్రామము	
నిజేశతంత్రీవార్తలు	8-9-10
ఇంగ్లీషు తంత్రీవార్తలు	11 12-12 ఎ, 12 బి
కొల్లేటియాత్ర	18
జాబులు	14

ఆంగ్ల రాజ్యాంగ సభలో హైందవ ప్రశంస.

మన దేశమును గురించి ఇంకను ఆంగ్ల భూమిలో తగినయంత మెలకువ కానరాకున్నందులకు విచారపడవలసి యున్నది. అప్పుడప్పుడు ఆంగ్ల రాజనీతిజ్ఞులు భారత వర్ష ప్రశంస చేయుట నిజంబె. ఆంగ్ల పత్రికలను మన విషయమున కొంత చలనమును చూపుచునే యున్నవి. మొన్న 23-వ తేదీని సామ్రాజ్య సంఘపు ప్రతినిధులు సామ్రాజ్యములోని స్త్రీలు పిల్లలు హైందవ భక్తిని నుగ్గడించుటకై మన ప్రతినిధులకు బంపిన పతాకమును జాలును అత్యంతగా గాణిగారిచే మన రాజకుమారులకును సైనికాధికారులకును నిప్పించిరనుటయు వాస్తవమే. అయిన నివి యెల్లయు మన ఎడల మన యాంగ్ల సోదరులకు శ్రద్ధకలుగుచున్నదనుటకు పై సూచనలే కాని వారి శ్రద్ధ తీర్ణముగానున్నదనుటకు చిహ్నములుగావు ఆంగ్ల రా

జ్యాంగ సభలో మనకు నొసంగబడు గౌరవమే మన యెడల మనసోదరులకుగల గాఢప్రేమకు నిశ్చయ నిరూపకముకాదగియున్నది. ఈ గౌరవమెంతవరకు చూపట్టుచున్నదో ఆంగ్ల రాజ్యాంగ సభ మనల నెంతవరకు లక్ష్యముసేయుచున్నదో గురుతెరుంగుటకు తగినయంత యాధార మిప్పుడు గలదు. స్టోడు విద్యార్థి వేతనముల సందర్భమున హైందవ భూమి యావశ్యకత లొకకొంత రాజ్యాంగ సభ వారియెదుట పెట్టబడినవి. హైందవ భూమి వైపునకు రాజ్యాంగ సభ వారిదృష్టి కొంత యాకర్షింపబడినది. అయిన నిదియు ఎంతో విస్తారశ్రద్ధ యని వర్ణించుటకు రాదని మద్రాసు టైముస్ ప్రతీక కొక లండను విలేజుకుడు వ్రాయుచున్నాడు. ఈ విషయము చర్చింపబడునప్పుడు ఈ విషయమునం దా సక్తికలవారే రాజ్యాంగ సభయం దాసీరులై యుండిరట! వారైనను స్వల్పసంఖ్యాకులే యని వ్రాయక తీరదట! అందులోను హైందవ భూమి హక్కులను గట్టిగా నొక్కినవారు ఒక్క యేట్లు గారే కానవచ్చుచున్నారు. వారు స్టోడు విద్యార్థి వేతన శాసనములో నాల్గవ నిబంధనయందు బ్రటిషు సామ్రాజ్యములోని యెల్ల ప్రాంతముల నుండి విచ్చేయు విద్యార్థులకు విద్యార్థి వేతనము లియ్యవచ్చునని యున్నది గాని హైందవ భూమి ప్రత్యేకించి పేర్కొనబడలేదనియు సాధ్యమైన యప్పుడు హైందవ భూమి కీ విద్యార్థి వేతనములు చెందుచుండవలసినదని శాసనములోనే నియమించవలసి నదనియు కోరిరి. స్టోడు ధర్మాదాయమునకు ధర్మకర్తలుగా నుండువారి పక్షమున నుపన్యసించిన మాక్సిండ రనువారు శాసనము అంగీకృతమైన పిదప ధర్మకర్త లేయే భూమికి విద్యార్థి వేతనముల నియ్యవచ్చునో నిర్ణయింపవలసి యందు రని చెప్పిరి. ఆ మాట చెప్పుటలోనే స్టోడు తన దానకలము వ్రాయునప్పుడు ఇండియాను తల పెట్టలేదని నుడువుచు ఆత డేర్పరచిన అధినివేశాన సరములు పోను ద్రవ్యము మిగులుననియు దానిని హైందవ భూమి కిచ్చుటకు ధర్మకర్తలు వినియోగింపవచ్చు ననియు సూచించెను. జర్మనీ కిచ్చుచుండిన విద్యార్థి వేతనముల ద్రవ్యము నిలచిపోవును గదా! అది గాని ఆంగ్ల భాగము గాని హైందవ భూమి కిచ్చునట్లై సుష్టముగా శాసనముననే నియమించి యుండ రాదో మాకు బోధపడుట లేదు. కొన్ని యధినివేశముల కియ్యవలసి యుండియు ఇదివరలో నియ్యక యుండుట సంభవించి యున్నదట! ఆ కొరంత తీరినపిదప గాని హైందవ భూమి విషయ మూలోచించుటకు వీలు లేదట! అనగా ఈ విమర్శ యంతటివలనను హైందవ భూమికి కలుగగల లాభ మనిశ్చిత మనుట సుష్టము. లాభ మనిశ్చితమయినను ఈ మాత్రము విమర్శ జరుగుటయే హైందవ భూమి కుపకార ప్రదమనికొంత దూరములో చించువారలకు దోచకపోదు. అయిన నికను కొంత తీక్షణత ప్రశంస ఇంకను నిండుగనుండు సమావేశమున మనలను గురించి జరుగుటకు మాత్రము అవకాశము కలిగింప బడకుండుట గమనింపదగి యున్నది. హైందవ విషయములనే వివరించుటకు ఆంగ్ల రాజ్యాంగ సభ సమావేశ దినములలో నొక్కదినమును ప్రత్యేకపరచి యేల పెట్టరాదని సర్ జాన్ బాడ్గెనుగారు గా మన ముఖ్యమంత్రి ఆస్పిష్ట

త్తుగారిచ్చిన ప్రత్యుత్తరము మనకంత యాశ్చర్యించునదిగా లేదు. వారెరింగినంతవరకు ఆంగ్ల రాజ్యాంగ సభలో ప్రస్తుతము హైందవ విషయములను గురించి విపులవిమర్శ యొనర్చుట కొక ప్రత్యేక దివసమావశ్యకమును నభిప్రాయము సామాన్యము కాదట. ఇంకను బాడ్గెనుగారి కనుమానం బుండు నేని ఇండియా కార్యదర్శిగారితో నుత్తర ప్రత్యుత్తరములు సలుపవలయునట! ఆస్పిష్ట మహాశయు డాలోచింపక నీ ప్రత్యుత్తర మిచ్చియుండడనుట కీ ప్రత్యుత్తరమే సాక్షి భూతముగా నున్నది. కాని ఇట్టి ప్రత్యుత్తరములోనే ఆంగ్ల రాజ్యాంగ సభయందు మనకు సంబంధించిన విషయములలో తగినంత శ్రద్ధలేదని కానవచ్చుట నిజముగా శోచనీయము. ఈ స్థితిని బాపవలసిన బాధ్యత, అందులో మన కేవియేవియో మహావరములు ప్రసాదింపబడగలవను నమ్మకము ప్రబలియుండునీ కాలమున, మనయందే కలదమట విశదము. ఆ బాధ్యతను మన మెట్లు ఎంత త్వరలో తీర్చికొందుమో ఇంకను తెలియవలసి యున్నది. దేశీయ మహాసభ ఈ విషయమును నాలోచించుననుట నిర్కువము. దేశీయ మహాసభ సంఘము వారును ముసల్మానుల యుపసంఘము వారును కలసి నిర్వచించి యుండు కోరికలను తెలియపరచుటలో నీ పక్షమున పని జరుగుననుటయు వాస్తవమే. కాని తాత్కాలిక మగు నేర్పాటుచేయుటచే లాభము లేదు. నిరంతరము మన సమస్య లాంగ్ల ప్రజలను వారి ప్రతినిధులను ఆకర్షించుటకు నుచితములగు పద్ధతులవలంబించుట యత్యవసరము. ఈ యవసరంబును గమనించి మన భారత నాయకులు రాబోవు దేశీయ మహాసభా కాలమున ప్రవర్తింతురు గాక యని నమ్ముచున్నాము.

మన విశ్వవిద్యాలయము.

కడచిన పర్యాయము మన విశ్వవిద్యాలయమువారు సమావేశమైన రెండవ దివసమున నొక తీర్మాన మొక చిత్ర చిత్రమును ప్రదర్శించునది యయ్యె. కె. వి. రంగస్వామి అయ్యగారు వారు మన విశ్వవిద్యాలయమునకు ప్రత్యేకము ఆర్థికోపసంఘ మొకటి స్థాయిగా నేర్పడవలసినదనియు ఆ సంఘము సరీతత్పరపుట దాయ వ్యయ పట్టికను సిద్ధము చేయవలసినదనియు విశ్వవిద్యాలయ సభవారి యుత్తరువు గాని ఆ స్థాయి సంఘము వారి యంగీకారము గాని లేక విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహకులు ఆ పట్టిక ననుసరింపక పోదనియు నొక తీర్మానమును చెప్పిరి. మన విశ్వ విద్యాలయ కారనిర్వహకులలో ప్రముఖులు ఎప్పుటివలెనే తీర్మానము నన్నిరి. న్యాయమూర్తి ట్యూఫ్ట్ గారు శాసనానుసారముగ ఇట్టి స్థాయి సంఘమును నియమించుటకే విశ్వవిద్యాలయసభ్యుల కధికారము లేదని వాదించిరి. విశ్వవిద్యాలయ శాసనములో కార్యనిర్వాహక సంఘము నెనేటులు తప్ప మరి యే ప్రతిష్ఠాపనలు తలపెట్టబడలేదనియు కాబట్టి ఈక్రాంతి సంఘమునకు శాసనాధికారమే యుండదనియు అభ్యంతరము చెప్పిరి. ఈ యభ్యంతరమే నిలచియుండినచో విశ్వవిద్యాలయమువారికి ఏయుపసంఘ

మును నియమించుటకు స్వాతంత్ర్యము లేకపోయి యుండును. కార్యనిర్వాహక సంఘమే మూర్ధాభిషిక్తమై సర్వనిరంకుశత్వముతో రాజ్య మేలియుండును. కాని ఉపాధ్యక్షు లీపర్యాయము ఎక్కువ జాగ్రత్తతో ప్రవర్తించిరి. న్యాయమూర్తి ఓట్లు ఫీల్డు గారితో నేకీభవించినచో విశ్వవిద్యాలయము మరియొకమారు కోర్టు కేసులని వచ్చునటను గమనించి వీరు న్యాయమూర్తిగారి యధ్యక్షతరమును త్రొసివైచిరి. కాని అందుతో మూల తీర్మానములోని కొంతభాగమును కూడ త్రొసిపుచ్చిరి. స్థాయి సంఘమువకులైన నేటు తన యధికారమును మార్చుట కర్హత లేదు కావున తీర్మానములోని రెండవ భాగము విమర్శింప వీలులేదని తెలిపిరి. ఇంత చర్చ జరిగిన మీదట గూడ రంగస్వామి అయ్యంగారువారు స్థాయిసంఘ ముండవలసిన దని మాత్రము తీర్మాన ముపక్రమించియు ఆ తీర్మానమును విద్యా శాఖాధికారి స్టోనుగారు బలపరచియు తీర్మానము మాత్రము సమావేశమున సంగీకృతము కాకపోయినది. ఇరువది ఇద్దరు మాత్రము తీర్మాన పక్షమున నుండిరి. ముప్పది నలుగురు వ్యతిరేకులయిరి. ముఖ్యముగా కార్యనిర్వాహక సంఘము వారిలో కొందరకు ఏరూపమున నైన నేమి విశ్వవిద్యాలయపు ద్రవ్యము కొంత చేరుచుండునప్పుడు ప్రత్యేకాధికార సంఘ మత్యవసరమై యుండును. కార్యనిర్వాహకులు పరిశోధకారులుగా నుండరాదనియు ఉండవలసినయెడల ముందుగా సెనేటువారి యనుమతిని బొంది యుండవలసినదనియు గోవిందరావువయ్యగారు చెప్పిన యుపక్రమములు భగ్నములగుటను గూడ గమనింపగా ఆర్థిక గోప సంఘావళ్యకత ఇనుమడి యగుచున్నది. ఇంతయవశ్యకత యుండియు విద్యా శాఖాధికారివంటి వారు రంగస్వామి అయ్యంగారు వారిపక్షముననూ డియు తీర్మానమెగిరిపోవుట చిత్రముగానున్నది. ఇదే విషయమునకు సంబంధించి సి. పి. రామస్వామయ్యగారు తెచ్చిన తీర్మానమును పూర్ణముగా సంగీకృతము కాలేదు. ఆ తీర్మానమున వారు కార్యనిర్వాహకులు ప్రతిసంవత్సరమును ఆదాయ వ్యయపట్టికను సిద్ధముచేసి సెనేటువారికి మూడు వారముల వ్యవధి ఇచ్చి నివేదింపవలసినదనియు విశ్వవిద్యాలయ సభ్యులు సమావేశమై ఆ పట్టికను విమర్శించి మంజూరుచేయవలసినదనియు మంజూరుచేయని ఏ మొత్తములు వ్యయపరచ వలసివచ్చినను కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు సభ వారి సామాన్యసభలోనో విశేషసభలోనో అనుమతిపొందవలసిన దనియు నుపక్రమించిరి. కార్యనిర్వాహకులు ఒకొక్కప్పుడు అత్యవసర వ్యయములకు మంజూరు లేనప్పటికి పూనవలసి రావచ్చుననియు అట్టి వ్యయముల విషయమున వ్యయముచేసిన పిదప సభవారు అనుమతించుట సమంజసముగా నుండుననియు చెప్పుచున్యాయమూర్తి ఓట్లు ఫీల్డుగారు విషయమును నొక యువ సంఘమువారిచే నిర్ణయింపించ వలసిన దని కోరిరి. మాకుంజూడ విషయమచ్చటనే తీర్మానమైయుండవచ్చును. అయినను ఉపసంఘ మేర్పడినది. వీరు అనవసరచర్చల నిమిత్తము కార్యనిర్వాహకులకు చిత్రముగా స్వాతంత్ర్యమును మాత్రమిచ్చి రామస్వామయ్యగారి తీర్మానమునకు సమ్మతినిచ్చురుగాకయని నమ్ముచున్నాము. అప్పుడు గాని రంగస్వామి అయ్యంగారువారి తీర్మాన తిరస్కారముచే కలిగిన నష్టము పూడజాలదు. అప్పుడు గాని కార్యనిర్వాహకుల నిరంకుశత్వమున కింకొక యంకుశ మేర్పడజోదు.

హైందవ వ్యాపారాధికారి.

మన ఇండియా ప్రభుత్వమువా రొక సలహా చేసియున్నాడు. ఆంగ్లభూమిలో హైందవవ్యాపారాధికారి నొక్కరి నేర్పరచి ఆతనికి తగిన సిబ్బందితోగూడ కార్యాలయము స్థాపింపవలసిన దనివారట! మన ఇండియా కార్యదర్శిగారు ఈసలహాకు తమ యనుమోదము నియ్య నున్నారనియు తెలియుచున్నదట. ఈ పరిస్థితుల నన్నిటిని ఆధారము చేసికొని టైమ్సు ఆఫ్ ఇండియా లండను విలేఖకుడు హైందవవ్యాపారాధికారి నియామక మత్యవసర మని నొక్కివ్రాయుచున్నాడు. మూడుసంవత్సరములక్రిందట నే గుబ్బెగారిని ఆయధికారమున నుంచవచ్చునని నూచించిన సర్ విల్లియము క్లార్కుగారి రిపోర్టు తప్పక తోడగుదురుగాక యని కోరుచున్నాడు. యుద్ధానంతరము విషయములు సద్దుబాటు కావచ్చు కావున లండనులో నిట్టి యధికారి అత్యవసర మని గట్టిగా వాకొనుచున్నాడు. ఇదివరలో ఇండియా ప్రభుత్వమువారు పిసి నారిత్తనముతో జేసిన యట్టి ప్రయత్నములు మాత్రము చేసినయెడల పనికిరాదని హెచ్చరించుచున్నాడు. అవును నిజంబే. యుద్ధానంతరపు టార్గిక్ సమస్య నిర్వహణమున కొక్క యధికారి యవసరంబే. అతడు లండనులో నియమితుడైన నుపయోగకరంబగు నేమో, కాని ఆతడెవ్వరి ప్రతినిధిగనుండునో యెవ్వరిచే నియమితుడగునో ఆతని కార్యాలయంబెట్లు నింపబడునో ఎరుంగక హైందవులు ఈసలహాకు తలయూపుటకురాదు. ఇండియా కార్యదర్శిగారి కార్యాలయమునంటికార్యాలయముఇదిమరియొక్కటివర్పడినచో ఇప్పటికే దుర్భరమైయుండు జేతవ్యయ మెక్కిపోవుట దక్క లాభమేమియు నుండదు. ఇండియా కార్యదర్శి కార్యాలయమును ఈనూతన కార్యాలయమును ఏకీభరించి తమ ఇష్టానుసారము ప్రవర్తింప వలెకొనెనా ఇక మన పరిస్థితి వర్ణింపనే యవసరముండదు. కాబట్టి మన గౌరవ నీయసభ్యు లీవిషయమున, తగిన సూక్ష్మతములు వ్యక్తమగుట మచితప్రయత్నము లొనర్తురు గాక యని కోరుచున్నాము.

మన స్థానికార్థికసంఘము.

మన స్థానిక శాసనసభ్యుల సంఘమునకు సంబంధించి 1916-1917 వ సంవత్సరమున ఆర్థికసంఘముగా పనిచేయుటకు రావుబహదూరు మోచర్ల రామచంద్రరావు పంతులు గారును, టి. రంగాచార్యులవారును, కె. చిదంబరనాథ ముదల్యుగారును దివాన్ బహదూరు ఏ. సుబ్బరాయలరెడ్డి గారును, గాడ్గూ ప్రభుగారును, ఆచంచల్ల కృష్ణారావు గారును అసభికార సభ్యులనుండి నిర్వచితులై యున్నారు. నిర్వచితులైన ఆగ్రహలో మువ్వూరు మనయాంధ్రులెముండుట సంశ్యక్తికరము. ఇట్టి ప్రాముఖ్య మాంధ్రులకు ఈసందర్భమున కలిగియుండుట ఈ సంవత్సరముననే కాదు! సంవత్సరము సంవత్సరమును ఈగౌరవము మనకు కలుగుచునేయున్నది. ఇందుకు మన మెంతయు సంతసింపవలసినదే. మన ప్రతినిధులు ఆర్థికోపసంఘమున కిప్పటికంటె నెక్కువ స్వాతంత్ర్యమును సమకూరునట్లు తోడ్పడుదురుగాక యని కోరుచున్నాము.

పట్లకు వర్షియ కిమిషనువారి కార్యనివేదికము

తుట్టతుదకు పట్లకు సర్వీసు కమిషనువారి రిపోర్టు ఏప్రిల్లో నుండుననియు తెలియవచ్చినందులకు సంతసింపవలసియున్నది. రమారమి నెలరోజులక్రిందట అందుకు సంబంధించిన కొన్ని వివరములు బయలుపడెను. సర్ హెచ్బర్న రాబర్టుగారు ఏ తేదీని ప్రభుత్వమువారు ఈ నివేదికమున ప్రకటింతురని ఆంగ్ల రాజ్యాంగసభలో ప్రశ్నించిరి. అప్పుడు ప్రభుత్వపక్షమువారిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమునబట్టి కార్యనివేదికము అచ్చగుచున్నదని తెలిసినది. నివేదికపు ప్రతులు మనభూమికి పంపబడుననియు అవి సురక్షితముగా చేరినతోడనే ఇచ్చటను ఆంగ్లభూమిలోను ఏకకాలమున నివేదికము ప్రకటితమగుననియుకూడ జెప్పుబడెను. ఎంత త్వరగా జరిగినను ఈపనికంతయు నింకను కొన్నిమాసము లగు నేమోయను ననుమానము మాత్రము మాకు జనించుచున్నది.

న్యాయస్థాన వార్తలు

(౧)
జూరీచాను పోలీసు కోర్టు.
(౨)
భాకబహదూరు బజార్ల సాహెబు గారు.

పోర్టు సేషను గడవినది

భారతీయులలో సి. హెచ్. వేంకటరెడ్డి, పి. కృష్ణారావు, శ్రీపతిరావు గారులును, ఆంగ్లో ఇండియనులలో జి. జి. రిచ్చార్డుస్, మెక్ మోహను, లాక్లీ, స్టీవెన్సు, స్ట్రాసిగార్లును, పోర్టు సేషనువద్ద జులై 27-వ తేదీని జరిగిన గడవినదిలో ఇండియను పిసలుకోర్టు 160-వ సెక్షన్ క్రింద నేరములుగా భావింపబడిన కేసు నేటిదివరమున మరల విచారింపబడెను. భారతీయుల తరపున క్యామారావు గారును, ప్రాసిక్యూషనుతరపున వద్ద నాథ నాయుడు గారును కోర్టునకు హాజరైరి.

నేటి దినమున ప్రభుభుమున పచ్చయ్యప్పా కాలేజి ఇంగ్లీషు ప్రాసెడరును పచ్చప్పా హోస్టలువాడనును అగు పి. సుబ్రహ్మణ్య అయ్య గారు విచారింప బడిరి. ఆతడు వేంకటరెడ్డి శ్రీపతి రావుల నెఱుగును. వారలు పచ్చప్పా కాలేజి విద్యార్థులు. హోస్టలులో నివసించు చున్నారు. కాలేజిలో నేమి హోస్టలులో నేమి వారిరువురి ప్రవర్తనమును ప్రశ్న మైనది. రోల్స్ గా రిచ్చిన సత్వవగ్రనపు సర్టిఫికేటుల నతడు జూపింపగలడు. సాక్షి కృష్ణారావు గారిని గత 5 లేక 7 ఏండ్ల నుండియు నెఱుగును. ఒకటి రెండేండ్ల క్రిందట కృష్ణారావు గారు మాంబళమునకు బోయిరి. తా నెఱిగిన యుద్ధుల పురుషులలో నతడు ఒకడని సాక్షి చెప్పెను. డి. పద్మనాభ స్వామి గారిచే సాక్షి క్రాసువిచారణ చేయబడెను. సాక్షి విశేష కాలము హోస్టలులో నున్నను వారిగృహము జూర్జిబాను కచ్చా శేవర ఆగ్రహారమువద్ద నున్నది. తనపని నిర్వహించుకొనుట కతడవదినమును హోస్టలువద్ద నుండు తనక చేరికి బోవుచుండును. వైయద్వాయిల ముగ్గురి ప్రవర్తనమును మంచిదనియే యతని యభిప్రాయము.

పిమ్మట పి. ఎన్. నరేశుగారు సాక్షి విచారణ చేయబడిరి. అతడాదినమున ఉద్యోగస్థుల మొదటిబండిలో వచ్చి జగడమును జూచెను. శ్రీపతి రావతనితో ప్రయాణము చేసెను. ఆదినము జరిగిన గడవినదిలో శ్రీపతిరావు గారేమియు నపరాధము చేయలేదు. పద్మనాథ నాయుడుగారిచే సాక్షి క్రాసువిచారణ చేయబడెను. సాక్షి శ్రీపతిరావుని సహపాఠకుడు. వారిద్దరు జులై నుండియు స్నేహితులుగ నున్నారు. వారిద్దరూ దినమున మాట్లాడుకొనలేదు.

పిమ్మట ఎం. కె. సుందరరాజు రావుగారు సాక్షి విచారణ చేయబడిరి. శ్రీపతిరావుతో నతడా దినమున బండి దిగెను. ఆంగ్లో యిండియనుల చేతులలో కట్టి టుండుటను వారు చూచిరి. కలహ మారంభమగుట జూచి వారిద్దరును పారిపోయిరి. క్రాసువిచారణలో నతడు నరేశున, రాజగోపాలను శ్రీపతిరావుల తరగతిలో జేరినవాడే యయ్యు తన యిచ్చాపాతములు వేరనిచెప్పెను.

తరువాత పి. టి. రాజగోపాలనుగారు పరీక్షింపబడి అతడు శ్రీపతిరావుగారిక్లాసునే చదువుచున్నటులను ఆ దినమున శ్రీపతిరావు రాళ్లనువిసరలేదనియు కలహములో బ్రనే శింపలేదనియు చెప్పెను. క్రాసువిచారణ చేయబడి తాను గుర్తుపట్టబడలేదనియు, దారిలో నేమియు కలకలము జరుగలేదనియు, శ్రీపతిరావు తనతోడనే యుండెననియు, ఎవరి నేమియు బాధించలేదనియు జెప్పెను.

ఇంతటితో కేసు విచారణ నేటి దినము సాయంకాలమునకు వాయిదా వేయబడినది.

కర్నూలు మండల సభ

3-వ కర్నూలు మండలసభ ముందునెల 2, 3 తేదీలందు కంబమునందు గూడును. రాజకీయసభకు కాకినాడ వాస్తవ్యులును, పోలవరము జమీదారులును, చెన్నపురి శాసనసభ్యులునగు ఆనరబిలు కొచ్చెన్ కోట వేంకటకృష్ణరావు పంతులు బహదూరు బి. ఏ. గారు అగ్రాసనాధిపత్యమును కలిపించెదరు. మార్గాపురమునందు క్షీడరుగనున్న గాడిచర్ల వాసుదేవరావు పంతులుగారు సభ్యులకు స్వాగత మర్పించెదరు. సంస్కరణ సభకు ఆంధ్రప్రతికా సంపాదకులగు గాడిచర్ల హరిసోమయ్య రావు పంతులు ఎం. ఏ. గారు సభాధిపత్యము కలిపించెదరు. కంబము వాస్తవ్యులగు కే. శంభారెడ్డిగారు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులుగ నియమితులైరి. సభలు చెండిన, 2, 3 తేదీలందు జరుగును. ఇటీవల వచ్చిన వనదలవలన సభ నిర్విఘ్నముగ జరుపుటకు ప్రతిబంధకములేకుండ కాశ్యనర్దులు పాలుపడి బనిచేయుచున్నారు.

విరోధా మహా సంగ్రామము

గ్రీను, మిత్రమండలి-ఆయుధముల సమర్పించుట కానతి

0000000000000000

మిత్రమండలి సేనాని-ఏథెన్సు నాకమింగోరుట

రుమేనియావారి ప్రతిరోధము విఫలముగాదు-దైన్యమున కవకాశములేదు

శత్రు యుద్ధనౌకలదాడి-నిరోధింపబడుట

బ్రిటిషు మంత్రులు-యుద్ధమును కొనసాగించుటకు దీక్ష

1916

(రైటరు ఏ జెన్సీ.)

ఇంగ్లండు

బ్రిటానిక్ నౌక

లండను, నవంబరు 23:- 'బ్రిటానిక్' అను నౌకను సముద్రాంతర్గామి ముట్టడించి ముంచివేయలేదని జర్మను నౌకాదళాధికారులు ప్రకటించుచున్నారు.

బ్రిటానికు నౌకను

టూరెడ్జోతో కొట్టిన సంగతిని జర్మను పత్రిక లొప్సకొనుట.
లండను, నవంబరు 26:- బ్రిటానికు నౌకలో సేనలుంటుంటే జర్మనులు దానిని టూరెడ్జోతో కొట్టిన కిక్కులకు జయింతు అను పత్రిక వ్రాసినది.

ఇంకొక ఆసుపత్రినౌక ముంచబడుట

లండను, నవంబరు 24:- సెలొనికానుండి మల్టాకు పోవుచున్న 'బ్రిటన్ కాశ్' అను ఆసుపత్రినౌక ఈజిప్టు సముద్రమునందు గనికి తగిలియో టూరెడ్జోలో కొట్టబడియో మునిగినది. గాయములు తగిలిన సైనికులు దానిలోనుండిరి. దానిలోని వారందఱును రక్షింపబడిరి.

ఇంకొక తలెవాగ్గు

ఏథెన్సు, నవంబరు 25:- 'బ్రిటానిక్' నౌక మునిగిన చోటికి 60 మైళ్లు తూర్పున 'బ్రిటన్ కాశ్' నౌక ముంద బడినది. ఒకడు చనిపోయెనని తెలియుచున్నది. గనులను దీసి నేయు నౌకలను డిప్ట్రోమరులు తక్కినవారిని వైరాదివికి దీసికొని పోయెను.

నానలు ముంచబడుట

లండను, నవంబరు 23:- 'బ్రయర్టన్' అను ఆంగ్ల స్టీమరును, 'ఆర్డర్' అను స్విడనువా స్టీమరును ముంచివేయ బడినవి.

జర్మను నౌకలదాడి.

లండను, నవంబరు 25:- గత గురువారమునాటిరాత్రి 6 జర్మను డిప్ట్రోమరులు దక్షిణపుకొండల ఉత్తరపు కొనను గల సముద్రతరమును సమీపించ బ్రయత్నించెను. ఒక ఆంగ్ల నౌక శత్రునౌకలను జూచెను. అది 12 పర్యాయములు ఫీరంగులు కాల్చి వణికిపోయెను. ఎవ్వరికిని నష్టము గలుగలేదు. ఒక చిన్న నౌకకు కొంచెముగా దెబ్బలు తగిలినవి. సముద్ర తీరముననున్న రామ్స్ గేటు ఆసుపురము దాక ఫీరంగిగుండ్లు పోనేలేదు.

మంత్రివర్గమువారి ఆద్యముములు.

లండను, నవంబరు 23:- యుద్ధమును జయప్రదముగా సాగించుటకు పురికొల్పుటకు మంత్రివర్గమువారు దుద్యమములు సలుపుచున్నారు. ఆస్ట్రేలియాగారును, లాయడ్ బాస్టిగారును, బోనగ్గారును, మెకెన్నా గారును ఈ యుద్ధములందు సాగించుదురు.

యుద్ధ సంఘమునందలి సంతోషవాదులును, లిబరల్ కత్తనారును సమావేశమై ఈ యుద్ధములకు దోడ్పడుటకు తీర్మానించిరి.

సంధిమాటలు

లండను, నవంబరు 24:- రాష్ట్రములందు మంత్రివర్గ మువారు సలుపు ప్రయత్నముల సంవర్ధమున ఎచ్చటను సంధి మాటలే వివరములేదని టైమ్సుపత్రిక వ్రాసి ఈయుద్ధము మన కష్టము బలహీనత కాదనియు, ఇది ప్రపటను మఱి కొంత చురుకుగా పనిచేయుటకు పురికొల్పినది యనియు తెలుపుచున్నది.

టూరెడ్జోతో కొట్టుట

ఏథెన్సు, నవంబరు 26:- బ్రెచరు కాకిలు నౌకను టూరెడ్జోతో కొట్టిరి.

మిత్రమండలి సంధి.

లండను, నవంబరు 24:- అమెరికాలో జర్మనులు సంధి పునరులను పుట్టించుచున్నారను విషయమును వివరించుచు టైమ్సు పత్రిక మిత్రమండలివారు సంధి నిరంధనము తమ యిష్టము వచ్చినట్లు చేసికొందురని వ్రాయుచున్నది.

నౌకాధికారవర్గము.

లండను, నవంబరు 24:- నౌకాధికార వర్గమును త్వరలో మార్పుదలనియు, మార్పులను కొద్దిదినములలో ప్రకటించుననియు తెలియుచున్నదని 'టైమ్సు' పత్రిక వ్రాసినది.

సైనికు లింకను కావలయును.

లండను, నవంబరు 24:- లాంబెత్ బరో సభాసభ మునందు సర్ విలియం రాబర్ట్స్ గారు వ్రాసిన యుద్ధము చదువబడినది. అందు రాబర్ట్స్ గారు తిట్లువ్రాసిరి. సైనిక వయస్కు పరిమితిగలవారందఱును ఇంకను కావలసియున్నారు. మన మింకను యుద్ధమున పూర్ణముగా చేరలేదు. మనమింకను మేల్కొనలేదు.

ఆహారపదార్థముల సమస్య.

లండను, నవంబరు 23:- రెస్పియన్ గారు హోటలు యజమానులతో చెప్పిన విషయములను టైమ్సు పత్రిక ప్రకటించుచున్నది :- సాధారణముగా యుద్ధములేని సమయము లందు క్రిస్టన్ మాసములలో ఆహారపదార్థములను విశేషముగా దుర్బినియోగము చేయుటగలదు. యుద్ధకాలమునందు నట్లుచేయుట అసంబంధము. పెద్దపండుగలలో వ్యయములను తగ్గింపవలయును. ప్రతి వారమునందు ఒకటి రెండు దినములను నాహారమును భుజింపకుండవలయును. హోటలు యజమానులలో నొకరు చేపల విలువ అత్యధికమని చెప్పిరిగాన వారమున కొన్ని దినములు చేపల ఆహారమునుగూడ వర్జింపవలయును దిగుల విచేసికొను ఆహారపదార్థములను సాధ్యమైనంతవరకు తగ్గింపవలెను. త్వరలో వ్యాపారసంబంధమున నౌక సమావేశము జరుగవలయును. ఆహారపదార్థములవిషయమున వ్యాపారులు చర్య తీసికొనని యెడల ప్రభుత్వమువారు తీసికొనుదురు.

బ్రిటిషువారి ఆర్థికస్థితి

లండను, నవంబరు 24:- ఆర్థిక స్థితినిగూర్చి ఒకరు మెకెన్నా గారితో మాట్లాడగా వారిట్లుచెప్పిరి:- బ్రిటిషువారి రెల్లపప్పును బహిరంగముగా విధమున ఆర్థిక వ్యవహారములను సలుపుచుచుండిరి. జర్మనులన్నో వానిని కనాన్యముగా సలుపుచుండిరి. డాక్టరు హోల్ ఫ్రీ గారి ఆర్థికపత్రము నిజముగా బూటకపుపత్రము. అందు యుద్ధములనగలిగిన ఆదాయవ్యయములు సూచింపబడలేదు. బ్రిటిషువారు యుద్ధపు టూ దా య వ్యయములను చక్కగా ప్రకటించుచునే యున్నారు. 1914 వ సంవత్సరము ఆగస్టు మాసా రంభము నుండి 1917 వ సంవత్సరపు మార్చి మాసాంతము వఱకు 88880 లక్షల పౌనులు వ్యయమై యుండును. దీనిలో మిత్రమండలి వారి కిచ్చిన ఋణమును, అధినివేశముల కిచ్చిన ఋణమును చేరియున్నది. ధన విషయమైన భారమును బ్రిటిషువారే భరించుచున్నారని మనమందరమును గర్హించుచున్నాము.

యుద్ధారంభమునుండి మేము 10110 లక్షల వరకును పన్నుల నెక్కువ చేసితిమి. జర్మనులన్నో తాము జయించిన దేశములనుండి కొండలెత్తు వచ్చునని ఆశపడుచున్నారు. వారి ఋణమంతయు నోట్ల కాకితపు ధనము మూలమున చెల్లుబడి యగుచున్నది. జర్మనులు స్వలాభమున కే ఋణములను దీసికొనుచున్నారని మనము యునైటెడ్ స్టేట్సు వారితో సఖ్యము గలిగి వారి సామృత్తును మనసామృత్తును చెలామణి గలుగునట్లు చేసికొనుటకు వారియొద్ద కొద్ది మొత్తములను దీసికొనుచున్నాము.

నార్వే స్విడను హాల్లండు తపాలు.

లండను, నవంబరు 24:- నార్వే స్విడను హాల్లండు దేశముల తపాలను తణిఖీచేయగా వానిలో స్విడను తపాల సంఘటని చూపబడినవన్నియు మరల విలాసము వేయబడిన జన్మనీ సంఘటనలను స్పష్టమగుటచే జర్మనీకి పోవలసిన సామృత్తు 50,000,000 పౌనుల నాపివేసిరి.

తపాలు.

లండను, నవంబరు 24:- ఇండియానుండి వచ్చిన టపా నేడు బటువాడా చేయబడినది.

నౌకా నిర్మాణ సంఘములు.

లండను, నవంబరు 23:- ఇంజనీరింగు నౌకా నిర్మాణ సంఘముల వారు ప్రభుత్వమువారి కార్మిక సభ్యుని సలహాలను విని తమ సంఘములలోని వారిని ఇతర వ్యాపారములలో పని చేయించుటకును సమ్మతించిరి.

అధినివేశములలో జాతువులభాచ్చు

లండను, నవంబరు 25:- అధినివేశములలో ఈ సమయమున పురోక్షిష్టులనుగొనుటకు న్యూజీలండు, ఆస్ట్రేలియా ల ప్రభుత్వములవారితో నేర్పాట్లు చేయబడినవని యుద్ధాగార్యలయమువారు ప్రకటించిరి.

బీరుసారా.

లండను, నవంబరు 26:- బీరుసారా చేయు... గోధుమల నుపయోగింపరాదని దొరతనమువా రాజ్ఞాపించు.

మరణము.

లండను, నవంబరు 24:- సర్ హిరాం మాక్సింగారును, రైట్ ఆనరబిల్ చార్లెస్ బూత్ గారును మరణించిరి.

ప్రాన్న

విమానయుద్ధము.

పారిస్, నవంబరు 25:- నవంబరు 22 వ తేదీని ఆంగ్ల పరాసు విమానదళమువారు సలిపిన దాడినిగూర్చి నవివరణములు. జర్మను పంక్తికి 50 కిలోమీటర్లవెనుకకు వారి రాక పోకల సానుములనుండి శత్రువులను తలమివేయుటయే మన విమానముల ముఖ్యోద్దేశమై యుండెను. 21 ఆంగ్లవిమానములు 7 పరాసు విమానములను ఈప్రయత్నము నుపక్రమించెను మన విమానములకు వాయుస్థితి అనుకూలముగా నుండెను వానియందు 4 టన్నుల బొంబులు, లాసుర్స్ బండెను ఆనతికాలములో నివిరైలుబండ్లతో నిండిపోయియున్న యొక రైలుస్థానముకు బోయి వానిపై బొంబులనువర్షించెను. ఆరైలుబండ్లయందు సేనానినహము లుండెను. సైనికులందఱును భయగ్రస్తులై ముందుట స్పష్టముగా గనపడెను. శత్రువిమానములు ముట్టడించెను గాని మనవిమానములు వానిని తలమివేసి ఒక విమానమును నేలగూల్చినవి.

మన విమానములు ముఖ్య రైలుస్థానముపై 80 బొంబులను వేసెను. అనేక స్థలములందు ప్రేల్పు వీరబడినవి. రైలుస్టేషను వైపుండి ధూమమేఘములు దట్టముగా బయల్పడినవి. చాలా కాలమువఱకు ఈ ధూమము ఆకాశము నావరించెను. శత్రువుల విమాన ఫీరంగులు విశేషముగా అగ్నివర్షమును గురిపించినప్పుడు మన విమానములు కొంచెము తొలగిపోయెను. తరువాత అవి 30 మీటర్లు క్రిందికిదిగి శత్రుస్థానములను ముట్టడించెను. సైనికు లందఱును పారిపోయిరి. శత్రువిమానములు ఇంతలో సిద్ధమై మా విమానములను ముట్టడించెను. మేము రెండు శత్రువిమానములను పనికిరాకుండ చేసి మన విమానములను సురక్షితముగ తిరిగి తెచ్చితిమి.

బ్రిటిషువారి విమానపుదాడి.

లండను, నవంబరు 25:- బ్రిటిషు నౌకావిమానములు డిల్లెంగన్ అను స్థలమునగల శత్రు కర్మాగారములమీదను ఒకటన్న బొంబులనువేసి ఒక శత్రువిమానమును నేలగూల్చెను.

ఆంగ్ల విమానములు

లండను, నవంబరు 24:— జనరల్ సర్ డగ్లస్ హేగ్ గారు నిన్నటి రాత్రి యిట్లు ప్రకటించిరి. లాబోర్స్ బీకోరు ప్రాంతములందు తీవ్రమగు ఫిరంగియుద్ధము జరిగినది. పూర్వోద్ధ ముద్ధమిగులు శత్రుపదాతులను పాతదోలెను. 5 శత్రువిమాన ములను ధ్వంసముచేసితిమి. అనేకులను నేలగూల్చితిమి. మన విమానములు 8 గనపడుట లేదు.

హేగుగారి ప్రకటనము.

లండను, నవంబరు 26:— జనరల్ హేగుగారు నిన్నటి రాత్రి యిట్లు ప్రకటించిరి. కోర్స్ ఎట్టి బీకోరు, హేబూరే రక్, లాబోరీలయొద్ద తీవ్రమగు ఫిరంగియుద్ధము జరిగినది. పిష్టోన్ అను స్థలమును, ఆరాసుకు ఆగ్నేయమున నున్న కందకములను ముట్టడించితిమి.

విష వాయు ప్రయోగము

లండను, నవంబరు 26:— బ్యూహంటు హేమెలకు తూర్పున ముందుకు రాసాగిన శత్రువులను మేము తరిమితిమి. ఆరాసుకు దక్షిణమున విష వాయువును వదలితిమి జనరల్ హేగుగారు ప్రకటించిరి.

సోమురంగము.

పారిస్, నవంబరు 26:— నిన్నటి రాత్రి యిట్లు ప్రకటించిరి:— ఎడ్లెకోరు ప్రద్యోగగ్రామములయొద్ద తీవ్ర మగు ఫిరంగియుద్ధము జరిగినది. హంపెక్ రంగమునందు ఆది నదికి తూర్పున శత్రువుల ప్రయత్నమును వ్యర్థపఱచితిమి.

పరాసువారి ప్రకటనము.

పారిస్, నవంబరు 26:— పశ్చిమరంగమున విశేషము లేమియునులేవు. మొన్నటి కు దూరమునను తూర్పునను ఫిరంగు లధికముగ కాల్యబడినవి. ప్రతిహతవాదులు వీరుటం బట్టి పదాలినంగాము జరుగలేదు. మాకు పడమటను ఇట లీసేన టూర్నోవా ప్రాంతమున మరికొంత ముందునకు పోయి ట్రైమాముఖమున న్యూహోర్ ప్రాంతమున బ్రిటిషు విమాన ములు శత్రుశిబిరములపైని గుడ్డను వదలెను.

సేనాముఖమున శాంతి.

పారిస్, నవంబరు 24:— సేనాముఖమున దంతటను శాంతిగా నున్నదనియు రెండు జర్మనవిమానములను నేల గూల్చితిమనియు నిన్నటి రాత్రి పరాసువారు ప్రకటించిరి.

వా యొద్ద ఫిరంగులు

పారిస్, నవంబరు 26:— వా యొద్ద నిరుపీడుల పాము ఫిరంగులను కాలిరి. మా పెద్దఫిరంగులు గుండ్లను బంపెను. తుపానుగాలి వీచినదని బ్రిటిషువారు ప్రకటించిరి.

రుస్య

రస్య పరిస్థితులు

మెట్రోగ్రాడు, నవంబరు 25:— స్వర్ణరూపాయ నిరంకు శాధికార వర్తనమును మఱల నిల్పుటలో నోడిపోయెననియు, అతనికిని మిత్రమండలి రాయబారులకును సంబంధ బాంధవ్య ములు మంచివనియు చెప్పదననియు వార్తాపత్రికలు వ్రాయు చున్నవి.

మార్పులు

మెట్రోగ్రాడు, నవంబరు 25:— విదేశ సహాయ మంత్రి నారటాఫ్ గారిని స్వర్ణరూపాయకి బదులు విదేశాంగమంత్రిగా నియమించిరి.

ఇటలీ

ఇటలీవారి విజృంభణము.

లండను, నవంబరు 25:— మొన్నటి కు పశ్చిమమున ముందునకు సాగుచున్నామని ఇటలీవారు ప్రకటించిరి.

శత్రువుల నాటకపాటలు.

లండను, నవంబరు 26:— ఇటలీ వారిట్లు ప్రకటించిరి. సేనా ముఖమునదంతటను తీవ్రమగు ఫిరంగియుద్ధము జరుగు చున్నది. కెమెనికా లోయయందు టోనేలిద్ద శత్రురక్షణ స్థానములను ధ్వంసము చేసితిమి. ఎడిజి, ఆస్టికోలోయయందు శత్రు రాకపోకల నాటకపాటలయి. విమానయుద్ధములను జరిగినవి. రెండు శత్రువిమానములను నేలగూల్చితిమి. సేనా ముఖమునందు మార్పేమియు లేదని రష్యనులు ప్రకటించిరి.

కెనడా

కెనడాదేశము, ఫిరంగియుద్ధము సామగ్రి

లండను, నవంబరు 25:— మాంట్రేగాలు లండనులో మాట్లాడుచు కెనడాదేశమునందు మందుసామగ్రి నిర్మాణ మునుగూర్చి విశేషముగా గొనియాడిరి. యుద్ధము విశేషకా లము జరుగునది కాన దేశపు వస్తుసంపద క్రమముగా తగ్గిపోవును. మన వస్తుసంపద పూర్తిమైనవెనుక అధినివేశముల సం పదమైననే ఆధారపడి యుండవలయును.

ఆస్ట్రేలియా

ఉన్ని మాంసమును హెచ్చుగా కొనుట.

మెల్బోర్న, నవంబరు 26:— ఉన్ని ఖరీదు నిమిత్తము 8 కోట్ల పానులును మాంసము ఖరీదు నిమిత్తము 4 కోట్లను వినియోగింపబడును.

ఈజిప్టు

ఈజిప్టు ప్రాంతమున యుద్ధము

లండను, నవంబరు 24:— కెయిరో విలేఖరి పఠయిసేరు పత్రిక కిటుల వ్రాసెను. డెల్టాబారీయాక్షేత్రము లొకసంవత్సరమునుండి శత్రువుల వశమున నుండెను; కాని ఇప్పుడవి బ్రిటిషు వారి వశమైనవి. ఒంటెలదళమును సాయుధ శకటదళమును కాగ్గాహుపాలకుండి తోడ్పడెను. ఈ సన్నాహ మతిమరుకుగ జరుపబడుటచే శత్రువు లొకస్థితికి నున్నవత్తెరి. బ్రిటిషు వారికి నష్టమేమియును కలుగలేదు. ఫగాహాక్షేత్రముగూడ వశమైనచో పశ్చిమ మధ్యభూమియందలి ముఖ్యస్థానము లన్నియు బ్రిటిషువారి వశమగును. తూర్పుసినియరంగమున మార్పేమియు లేదు. చిల్లర పోరాటములు మాత్రమే జరిగినవి. మేము బిరు, ఎయి, ఎయి నాక్రమించుట కలనను ఎల్ ఆరిఫు లో మావైమానికుల దాడినలనను పొట్టునెగుమిదను కాలవ దరిప్రదేశములను విమానముల దాడినలుపుటకు తురుష్కులకు వైముఖ్యత కలిగినది. ఇది మొదలు క్రిష్టయను లోపుననే ఈరంగమున చాలమార్పులు కలుగగలవు.

గ్రీసు వలంటీరులు

పీరిలో మొదటితెగవారు శనివారమునాడు కెయిరో నుండి బయలుదేరి ముందువారమున సలోనికాకు పోవుచున్న అలెగ్జాండ్రీయా సేనతో చేరెదరు. అలెగ్జాండ్రీయాలో నున్న గ్రీసు ప్రధానరాజువారి సాక్ష్యురగారు వెనిజలను సాక్షికతను మాపిసందున రాజపక్షమువా రతనిని తొలగించిరి. అతడిపుడు బాతీయప్రభుత్వమువారి పక్షమున దాహటముగ పనిచేయు చున్నాడు.

బొర్నో

ఇవటి బొర్నోసంతయు ఇండియా విభజనమువారే యుపయోగింతురను వదంతులు సత్యములుగావు. వారిప్పు డవలంబించిన విధాన మనుకూలముగ నున్నది.

మొంపాటేనియా

గోరెల ఎగుమతి

కరాచి, నవంబరు 26:— బ్రాసానుండి గోరెలను ఎగు మతి చేయగూడదని ఆజ్ఞాపించిరి.

బాల్కను

రుమేనియా రంగమున శత్రు ప్రయత్నములు

లండను, నవంబరు 24:— సోమ యుద్ధము కలనను రష్యవారి పోరుకలనను రుమేనియాలో విజయములను పూర్తిచేయుటకు జర్మనులచే పంపబడిన సేన సకాలమునకు చేరలేక పోయినది. మొన్నటివద్ద బల్గరులకు తోడ్పడుటకు రుమేనియానుండి పంపబడిన 20,000 మందియును గూడ సకాలమునకు చేరలేకపోవుటయే గాక వారిస్థానమున క్రొత్త సేనగూడ పంపబడలేదు. కాన హిండెబుర్గగారు రెండు వంకలనుండి దాడిసల్పుటకు చేసిన విధానము భంగమైనది. ఈ లోపమును సవరించుటకు ఒగ్స్వా లాంపాలికాల మధ్యగా డామ్యుబునదె పోరి పియ్యట పడమటిక నురులలో జరిగిన యభివృద్ధి నడవలసి యున్నది. కాననే అత డటుల చేయుచున్నాడు. దక్షిణమున జరుగు గలిగిన మధ్య కనుమల కొత్తిడి కలుగును. నిరోధితపక్షము ముందుకు పోవుట కనకాశము కలుగును. ఈ క్రొత్త విధానము సుబోధముగా నున్నది. హంగరీ, రుమేనియా, సెర్వీయా, బల్గేరియా, దేశములు కలయుచోట శత్రువులు సేనలను చేర్చెదని ఇదివరకే నిశ్చ యింపబడినది. ధీని ఫలితముగనే ఆట్లు పశ్చిమమున ఆయత్త ము జరుగుచున్నది.

రుమేనియావారి ప్రకటనము

లండను, నవంబరు 24:— పశ్చిమమున పోరు జరుగు చున్నది. పోలండు సెర్వియాలలోవల్ ముందునకు తోసుకొని పోతుండ రుమేనియావారి రింతవగును శత్రువులను నిరోధింప గలిగి రనుట ముఖ్య విషయము.

రుమేనియారంగము

లండను, నవంబరు 23:— రష్యను రుమేనియను సేనా రంగమునం దంతటను చలి అతి విశేషముగా నున్నదని బుఖారెస్టునుండి తెలియు చున్నదని సెంట్రల్ న్యూస్ పాపర్తా సం భువు కోము విలేఖరుడు వ్రాయుచున్నాడు.

జనరలు సరేలుగారు.

సేనల నభినందించుట.

లండను, నవంబరు 25:— మేసికోనియాలో పరాసు రంగమునందున్న రైటరు విలేఖరు డిట్ల్యువాయుచున్నాడు:— జనరలు సరేలుగారు తమ సేనల నభినందించుచు సెర్వియనులు ముందుమాగ్గమును జూపినంతరాములుగా పోరుసలిపి మొనా స్తరును పట్టుకొనిరనియు, రష్యనుల సహజదైర్యము ఎన్నటికి ని అంతరింపలేదనియు, బ్రిటిషువా రింతవగునురక్షణస్థానము వద్ద నిలిచి కాపాడుచున్నారనియు, ఇటలీవారు ఆల్బన్ పర్వ తములందు జయప్రథముగా పోరుచున్నారనియు, పరాసు వారును మనకు మించియున్నారనియు ప్రస్తుతస్థితి లను బట్టిచునము విశేషముగా ప్రయత్నములను సలిపి గొప్ప విజయములను సంపాదించవలయుననియు జెప్పిరి.

ఆయుధముల నప్పగించవలెనని మిత్రమండలి వారు గ్రీసువారిని కోరుట

లండను, నవంబరు 26:— ఆయుధముల నప్పగించవలె నని చేపట్టినమున మిత్రమండలివారు గ్రీసువారి కంక్ష్యలేఖను వ్రాసెదరని 24 వ తేదీని విలేఖరుడు ఏథెన్సునుండి తెలిపెను. రాజుగా రనుమరించినను గూడ నాయుధములను సమర్పించ మని రాజపక్షమువారు భీష్మించియుండుటచే మిత్రమండలి వారు తగిన సన్నాహములో నుండిరి.

ఏథెన్సు ఆక్రమణము.

ఏథెన్సు, నవంబరు 26:— బ్రిటానికు నౌకలో 32 రుచని పోయిన అడ్మిరలు పోర్నెటుగారు తెలిపిరి. మిత్రమండలి కో రిక ప్రకారము గ్రీసువారు నడుచుకొనచో అడ్మిరలు పోర్నె టుగారు ఏథెన్సు నాక్రమించుకొందురు. అచట రాజపక్షపు నిలువ సేనలో సాయుధులగు వైనికులు 10,000 మంది యు న్నారు.

శత్రువిజృంభణము.

లండను, నవంబరు 25:— రష్యను లిట్లు ప్రకటించిరి. ఆల్బులోయయందు శత్రువులు రుమేనియనులు ముట్టడించి వారిని కలరు నెట్లు మాల్డెరాస్టులకు దక్షిణముగ ప్రోసివై చిరి. కెమెనావాయొద్ద శత్రువులు రుమేనియనులను ఆల్బుర్నాది వెను కకు నెట్టివేసిరి. డామ్యుబునదె వైన జిమ్మిట్టామొద్ద జర్మనులు డామ్యుబునదెని దాడిరి.

శత్రువులు ఇస్టాన్ వద్దను జిమ్మిట్టామొద్దను సేవలను దింపిరనియు, ఆపునముల కుత్తెరమున శత్రువులగమనము నాటకపాటలయియు రుమేనియనులు ప్రకటించిరి.

మిత్రమండలి విజయములు.

లండను, నవంబరు 24:— కెర్నానెదివై శత్రువుల ముట్టకుల సందర్భమును జూడగా రుమేనియను లింకను ఆగ్నేవా యొద్ద యుద్ధము చేయుచున్నట్లు కనపడు చున్నది. జోబ్రూబానుందు టెసాల్ టాటర్నూస్ అను స్థలములను మిత్రమండలివా రాక్రమించుకొనిరి. వీనినిబట్టిమిత్రమండలివారు జోబ్రూబానుందెంతి దక్షిణమునకు నిజ్యంభించినది తెలియ గలను. ఈరెండును నల్లసముద్ర తీరము నందు కాన్స్టాన్టినో పుల18 మైళ్లలోగలవు. జనరల్ ఫాల్కె హేనురుమేనియాను రష్యనుండి భద్రంపజాలవని యుద్ధతంత్ర విశారదులందఱు నను చున్నారు. చుట్టేవియాప్రాంతమునం దతరీ ప్రయత్నములన్ని యు వ్యర్థమైనందున ప్రీషిల్ కనుచునుండి బుఖారెస్టునిండి పోవుటకు వదలుకొనెను. శత్రువులు రుమేనియనులను చెదరించుటకే కెమెనావాయొద్ద పున విజృంభించిరి.

జోబ్రూబా స్థితి.

లండను, నవంబరు 24:— జోబ్రూబాలోను దానికి పశ్చిమమున స్థితిగతు లేమియు తెలియుటలేదు.

డొబ్రుబారంగము

ఆంధ్రప్రదేశ్, నవంబరు 26:—డొబ్రుబారంగమునందు శత్రువులు తామనుకొనిన దానికంటె ఎక్కువ సంఖ్యగల సేనలను దెచ్చి వెళ్తున్నారని అని బల్లెరియనులు ప్రకటించిరి.

శత్రు ప్రయత్నములు వ్యర్థము లగుట.

లండను, నవంబరు 26:—కొమేనియను లిట్లు ప్రకటించిరి:—ఆయటన్, డ్రాగన్లీ, కర్టిన్ ప్రాంతములందు శత్రు ప్రయత్నములన్నియు వ్యర్థ మొనర్పబడినవి. బుజాల్ లోయ యందు మాచ్చెమియు లేదు. బ్రాటోజియా, పిడిలెస్, ప్రహోవాలోయ లందు తీవ్రముగ ఖరగి యుద్ధము జరుగుచున్నది. సిమ్మిట్టా యొద్ద డాన్యూబు నదిని దాటిన శత్రువులు సయనాలుకు దక్షిణమువలకు ముందుకు వచ్చిరి. డాన్యూబునది పొడవునను ఖరగియుద్ధమును పదాతియుద్ధమును జరుగుచున్నది. డొబ్రుబారంగమునందు శత్రుసానములను మేము మట్టించితిమి.

జర్మనీ

నూతన మహా జల్లిన.

ఆంధ్రప్రదేశ్, నవంబరు 25:—నవంబరు 21 వ తేదీని తుసానునందు ఒక మహా జల్లను క్రిడిట్స్ హాలే నుండి విల్ హెల్ము హాలేకు ప్రథమ ప్రయాణము సలుపుచుండ గా తుసానువలన విరిగి ఒక అడవి యందు పడినదనియు, అందున్న 28 మందిలో ఒకరు మాత్రము బ్రతికిరియు మ్యూనిక్ నుండివచ్చిన ప్రయాణికులు చెప్పిరి.

జర్మనుల పనివారిల్లు.

ఆంధ్రప్రదేశ్, నవంబరు 24:—రీచ్ స్టాగు సభలో జర్మను ఆంతర్దేశాంగమంత్రి 17, 60 సంవత్సరములకు నడుమ ఈడు గల వారందఱును పనిచేయునట్లు ఒక బిల్లును ప్రవేశపెట్టెను. యుద్ధరంగమున పనిచేయవలసిన కోట్లకొలది జనులు గాక ఇంక ననేకులు దేశమునం దితరములగు పనులను చేయవలసి యున్నారు. పనివారిష్టు దేశములో తక్కువయ్యెయున్నారు గాన విద్యుత్ సేవలను గూర్చినవన. ఇది వీలుకానియెడల నిర్బంధసేవ నేర్పవలసిన అంతర్దేశాంగ మంత్రి చెప్పెను. జర్మనీదేశము తుట్టుతుదవలకు యుద్ధమును తప్పక సాగించునని ఈ బిల్లువలన లోకమునకు వెల్లడికావలయునని జర్మను యుద్ధ కార్యాలయాధ్యక్షుడగు జనరలు గ్రోనరు బిల్లునంగీకరించుచు చెప్పెను.

ఆస్ట్రీయా

ఆస్ట్రీయా నూతనచక్రవర్తి ప్రకటనము.

ఆంధ్రప్రదేశ్, నవంబరు 28:—నూతన ఆస్ట్రీయను చక్రవర్తి సింహాసనము నధిష్ఠించు సందర్భమున లిట్లు ప్రకటించెను. ఇది విషయకాలము. ఇంకను మన ప్రయత్నములకు ఫలవ్యాప్తి కలుగ నేలేదు. శత్రువులు మాదేశమును, మామిత్రమండలి దేశములను ఓడితు రనుమాట కల్పియ్యెను. ఈదేశ పరిస్థితులను మా మిత్రమండలి పరిస్థితులను మన బలగౌరవమును అనుసరించి మనకు గౌరవముగా త్వరలో సంది సమకూరునట్లు సాధ్యమైనంతవఱకు ప్రయత్నించెదను.

బెల్జియము

బెల్జియములోని, రాగి.

లండను, నవంబరు 24:—జర్మనులు బెల్జియములోని నురల నన్నిటిని నిదగ్గిటి రాగిని తీసికొనిపోవుచున్నారు. బెల్జియము పశ్చిమల సభివృద్ధిచేసెదమని వాగ్దాన మియ్యవలెనని యంత్రకాలాకాన్యనిర్వాహక సంఘసభ్యుడు వానుజిస్సింగుగారిని వేడుకొనగా మాకు రాగికావలెను. మేము తీసికొనిపోవుచున్నామని అతడు చెప్పెనని యొకరుప్రకాసిరి.

బెల్జియనులను నిర్బంధసేవకు బంపుట.

లండను, నవంబరు 24:—బెల్జియనుల నిర్బంధ సేవను గూర్చి బెల్జియను ప్రభుత్వమువారి ఆక్షేపణకు గ్రే ప్రభువు గారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు బానిసపద్ధతి నీరీతిని తిరిగి నిర్బంచుటవలన ప్రపంచమున కంతటికిని మహా కోపమును గలిగించినదనియు, మిత్రమండలివారు బెల్జియమునుండి శత్రువులను ఛాజుకోలి బెల్జియమునకు ముక్తినిొసంగుటయే తమ ముఖ్య శయముగా గలిగి యున్నారనియు చెప్పిరి.

అమెరికా

యునై టెడ్ స్టేట్సు స్థితి

వాషింగ్టన్, నవంబరు 25:—స్థితి సున్నితమైయుండగా, సమద్రాంతగ్రాముల దురాగతములనుగూర్చి అన్నివిధములైన సాత్వ్యములను తీసికొనిన వెనుక గాని యే చర్య యును తీసికొనరని అధికారవర్గమునం దనుకొనుచున్నారు. జర్మనులు తాముచేసిన ప్రమాణములను అతిక్రమించు నెడల విషమస్థితిగలిగి పొత్తుచెడును.

బ్రెజిలులో గోధుమలయెగుమతి.

బూనోవిరస్, నవంబరు 24:—గోధుమలపై ఎగుమతిపన్నును తప్పక విధింపగలరని రూఢియగుచున్నది. డిసెంబరు మాసపుధ్యమునుండి గోధుమలయెగుమతిని కొంతవఱకు నిషేధించెదరు. జనవరి మధ్యమునందు మొక్కజొన్నల యెగుమతి నిషేధింపబడును. మిడుతలగుంపు చేరుటవలనను, తేవ లేకున్నందువలనను, ప్రభుత్వమువారు గోధుమలత్తనములను గొనుటకు తీర్మానించిరి.

మెక్సికోవారిలో సమాధానము

అట్లాంటిక్ సిటీ, నవంబరు 25:—మెక్సికోనండి అమెరికను సేనలను దిసివేయవలయుననియు, సమాధాన మేర్పడిన 40 దినములకు లోపలనుండి రెండు దేశముల సరిహద్దులందు పేగుదళ మేర్పటుప వలయుననియు మెక్సికనులును, అమెరికనులును సంధిచేసికొనిరి.

డెన్మార్కు

పశ్చిమ ఇండియాదీవుల అమృతము.

కో నెన్ హేగ్, నవంబరు 25:—పశ్చిమ ఇండియా దీవుల అమృతము సందర్భమున ప్రభుత్వమువారు ప్రజల సమ్మతి పేసికొందు రని తెలియుచున్నది.

నార్వే

రెండు నౌకలను ముంచుట.

లండను, నవంబరు 26:—ఆయలుస్ట్లు, క్రిము ఆను నార్వే నౌకలు ముంచబడినవి.

బేహారు

పాట్నా విశ్వవిద్యాలయ విషయము

బేహారురాష్ట్రీయ ప్రత్యేకసభ
బంకిపూరు, నవంబరు 26:—నేడు మో. రాయబహదూరు పూర్ణేందునారాయణసింహగారి అధ్యక్షతన క్రింద నీసభ జరిగినది. ఈసభను దొర తన ము వారి విద్యాభావమునకు శేవల విరుద్ధ మని తైమ్ము పత్రిక గూడ నుడివినది. అధికార ప్రాబల్య మధికము గ కనంబడుచున్నది. 7 కళాశాలలు మాత్రమే దీనిక్రింద నుండవలెనను మితి నేర్పరుచుటకంటె దీని నేర్పరుప వుండుటయే సర్వోత్తము. అన్నికళాశాలలు కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునకే చేర్పబడదగును. ఇంజనీరింగు వైద్య, మహిళా, వ్యవసాయక, వాణిజ్య కళాశాల లేనియు నుండవు. ఉన్న వ్యాయకళాశాలను గూడ నీ విశ్వవిద్యాలయమునకు చేర్పరట గాన నిట్టి విశ్వవిద్యాలయ మక్కర లేదని నుడువదగును అని అధ్యక్షులు నుడివరి. తీర్మానములు చేయబడినవి.

ప్రాచీనరు రామమూర్తిగారు

ఇండియన్ హెరక్యులెస్ అనగా భారతీయ భీముడు అని ప్రసిద్ధిజెందిన కోడి రామమూర్తిగారు నవీనచమత్కార విద్యాప్రవీణులగు నూర్గురు మండితో చెన్నపురికి విచ్చేసిరి. శ్రీ పెంట్లడు ప్రభువు ప్రభిగార్ల ఆదరణక్రింద 1916సం॥ డిశెంబరు 6 వ తాళిఖునుండియు రెండు వారములు చెన్నపురి ఎప్పుడేడునందు ప్రదర్శన లుచ్చెదరు. ఆ నాడు శ్రీవారలు కూడ దయచేయుదురు. ఆ నాటి సొమ్ము మద్రాసు యుద్ధనిధి కియ్యబడును. ఇకను వీరు ఈప్రాంతముల తమ ప్రదర్శనమును జరుపరు. టిక్కెట్లు, మద్రాసు వెస్టు అండుకో, 650 వారివద్ద దొరకును.

తుపాను

పుదుచ్చేరి-కడలూరులలో కలిగిన నష్టము.

రైలుమార్గము చాలవరకు బాగు చేయబడినది. బండ్ల పోవుచున్నవి గాని తంలివాస్త్ర లింకను కొన్ని దినములవరకును సరిగ రావు.

కడలూరు

22 వ తేదీ రాత్రి 9 గంటలవేళ కడలూరునకు తుపాను వ్యాపించినది 6 గంటలసేపు చాల తీవ్రముగ రేగినది. ఆ రాత్రి రైలుబండ్లు నడవలేదు. మరునాడుదయమున చూడగా చాలచెట్లు నేలగూలినవి. చెట్లుకోడైన కడ్డముగపడుటచే బండ్లు ఆగిపోయినవి. దీప స్తంభములువిరిగిపడినవి. ఇండ్ల పెంకు రెగిరిపోయినవి. తోటలు భ్వంసమైనవి. ప్రాణనష్టము తెలియరాలేదు. పశువులు నష్టమైనవి.

అబలాభివర్ధనీ సమాజము; మదనపల్లి:—ఇది మదనపల్లిలో రెండు మాసములనుండి జయప్రదముగ నిర్వహించబడుచున్నది. క్రిందటి వారము 16 వ తేదీని “ఇండియన్ రేడికాండ్” తారాబాయి కన్యగారు శరీరవ్యాధ్యామానశ్యకతను గూర్చి సంఘమువారికి చక్కని యువ వ్యాసము నిచ్చిరి. కజిన్సదొరసానిగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి.

బందరు సాతీయకళాశాలలో ఒక విద్యార్థి మరణము:—ఈ 21 తేదీ ఉదయము 9 గంటలకు బందరు సాతీయకళాశాల విద్యార్థి ఈదర అప్పలరాజు అను బాలుడు కళాశాలావరణయందు విద్యార్థి భవమున జ్వరపీడితుడై పరమపదించె నని తెలియజేయుటకు మిక్కిలి దుఃఖించుచున్నాను. ఈతడు కృష్ణామండలములోని గుడివాడ తాలూకా యందలి కపిశేష్యరపురమునకు సమీపమున నున్న ఆమీన్ పురము అను గ్రామమున వసిం చు వాడు. కళాశాల యందు ప్రవేశించిన దాని తన తరగతులందు మొదటివాడుగ నుండుచుండెను. కృష్ణ వరదలచే బాధపడుచున్న వారలకు సాయము జేయుటకై పంపబడిన విద్యార్థులతో ఈతడుగూడ పోయి పనిచేసి తన దేశసేవానిరతిని వెల్లడించుచుండెను. ఈ సంవత్సరము భక్తి ప్రచారిణి పరిక్షయందు 180 మంది బాలురలో మొదటి వాడుగా నతడు కృతార్థత నొంది యుండెను. కాని దానిపై నియమింపబడిన బహుమానమును స్వీకరించి ఆనందించుభాగ్యము మాసోదరున కట్టినదిగాదు. ఈతని ఆత్మకును ఈతని తలిదండ్రులకును సోదరునకును సోదర విద్యార్థుల మగు మాకును శాంతి నొసంగుగాక యని పరమేశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాము. అని యొక విద్యార్థి వ్రాయుచున్నాడు.

యువజన వాఙ్మయ సంఘము, మద్రాసు:—

ఈసంఘములో మొన్న శనివారము సాయంకాలము ఆంధ్ర వాఙ్మయమునుగూర్చి చర్చజరిగెను. శ్రీయుత హరిసహస్రత్తమ రావుగారు ఆగ్రాసనము నలంకరించిరి. ప్రథమమున నొక విద్యార్థి ఆదిచుధ్యాధనిక కవులం గూర్చియు ఆ కవిత్వజుల కవితల ఖండన మండనముల గూర్చియు నొక వ్యాసమును జదివెను. పిమ్మట నుటీ కొండల్లు సభ్యులు కవితావిమర్శను గూర్చి తమయభిప్రాయములను వెల్లడించిరి. తదుపరి, సభాధ్యక్షులు ఆదికవులకవితలలో తిక్కన కవిత్యము సర్వోత్తముననియు, ప్రపంచములోని కవులలో మేటి యనవచ్చుననియు, అతని వెనుక సహజపాండిత్య పోత నామాత్యుడెన్నెదగిన వాడనియు, వీరువురి తర్వాత పింగళి సూరనామాత్యుడెన్నికకు వచ్చు వాడనియు నాతని ప్రభావతీప్రద్యుమ్ములోని స్వభావోత్తులు కడు హృదయంగమములనియు, నాతడు కాళిదాసునకుఁ దీసిపోవువాడు వాడనియు, తిక్కన వచనరచనము సూరన వచనరచనము సొంపు నింపుననియు.....విమర్శ కొత్తగా వచ్చినది కాదనియు పూర్వకాలము నుండియే మన వ్యాఖ్యాతలు వ్యాఖ్యానములలో నందందు విమర్శలు పొందుపటివియున్నారనియుఁ జెప్పిరి. విద్యార్థు లొకతడవ ఎల్లకవుల ప్రబంధములను దడవుటకంటె ఒక్కొక్కగ్రంథమును దీసికొని సమగ్రముగావిమర్శింప దొరకొన్నచో భావాజ్ఞాన మలవడుననియు నొక్కవక్కాణించిరి. అనంతరము సభాధిపతికి సభ్యుల వందనముల తోను ప్రవృత్తులికాగుచున్నవర్ణనముతోను సభ జయప్రదముగ ముగిసినది.

THE GREAT WAR.

Greece and Allies: Demand to Surrender Arms.

ALLIES' ADMIRAL TO OCCUPY ATHENS.

Raid of Enemy Destroyers Frustrated.

Meatless and Fishless Days in Britain Foreshadowed.

BRITISH MINISTERS' VIGOROUS CAMPAIGN TO PROSECUTE WAR.

RUMANIAN DEFENCE NOT A FAILURE: WARNING AGAINST PESSIMISM.

[Reuter's Agency.]

SALONIKA FRONT.

General Sarrail Thanks Troops.

LONDON, November 26. Reuter's correspondent at the French headquarters in Macedonia wires that General Sarrail in thanking the troops says: "The Serbians first opened the road and their sustained efforts have permitted the capture of Monastir. The legendary courage of the Russians has never failed; the British till to-day have had the thankless task of holding a defensive front, and they have not spared their efforts and have fulfilled a role of honour. The Italians will always be remembered by their great deeds in the Alps. The French are proud to have been at your head; may the present be a prelude to great successes."

The Dobrudja Position.

LONDON, November 26. AMSTERDAM.—A Bulgarian communique states that enemy have placed larger forces than hitherto against Bulgarian positions in Dobrudja.

Artillery Duel Round Monastir.

LONDON, November 26. PARIS.—This afternoon's communique says that nothing important has occurred on the western front. There has been a violent artillery duel north and east of Monastir, but no infantry action owing to bad weather. Italians on our left wing have again made progress in the direction of Iannova. The British aeroplanes bombarded the enemy camps in the region of Noehort at the mouth of the Struma.

Delivery of Arms by Greece.

Allies' Ultimatum.

Precautions Against Any Contingency.

LONDON, November 26. Reuter's Athens correspondent in a message dated the 24th inst. says: It is expected that the Allies will tomorrow present an ultimatum demanding the delivery of arms. The Royalist section of the army is determined to resist even if the King orders the surrender of its arms and the Allies have accordingly taken appropriate measures.

It is believed that Admiral Fournet will occupy Athens if his demands are not conceded. It is estimated that Royalist reservists number 10,000. They are well armed.

Italian Advance.

LONDON, November 26. The Italians continue to advance west of Monastir.

RUMANIAN FRONT.

Enemy Advance in Rumania.

New Crossing of the Danube.

LONDON, November 26. A Russian communique says: In the Alt Valley the enemy energetically attacked and pressed the Rumanians back towards south of Kalimanesh and Moldarosht. The enemy from Craiova compelled the Rumanians to retire behind the river Otanz. Germans have crossed the Danube near Zimnitsa. A Rumanian communique says the enemy landed troops at Isiaz and Zimnitsa, north of which their advance was arrested.

The Rumanian Coup: How it Failed.

Hindenburg's Disappointment.

ALLAHABAD, November 26. LONDON, November 26th. The enemy reinforcements sent to bring off the Rumanian coup were late in reaching their destination owing presumably to the resumption of the Somme offensive and the activity of the Russians. 20,000 men who were deflected south from the Rumanian front to help the Bulgarians at Monastir were not only too late but were not replaced by other troops in time for a general offensive. In military circles here it is regarded as indisputable that Hindenburg's strategy has failed with regard to the double invasion of Rumania and his greatest disappointment is the check in the central passes of the Alps. The natural course to rectify such a position is that which Hindenburg is now following, namely to operate across the Danube between Orsova and Lompaloka and then to account the progress made on the westerly passes. Success in the south would bring pressure upon the central passes successfully and help the checked columns.

concentration of the enemy troops in the area where Hungary, Rumania, Serbia and Bulgaria meet is not unexpected. The preparation of the position east of the Abt (?) is a consequence.

Rumanian Communiques

State that fighting is taking place to the west of them. The important point is that the Rumanians have so far prevented the enemy forces from obtaining the momentum necessary to success such as they secured in the Polish and Serbian invasions.

Warning Against Pessimism.

Allied and German Successes Compared.

LONDON, November 26. The reference to fierce enemy attacks on the Cerna proves that the Rumanians are still operating in the Orsova region. The occupation of Tasaul and Tatarpalas in the Dobrudja reveals the extent of the Allies' southward advance in the Dobrudja. Both are villages on the Black Sea, eighteen miles north of Constanza. Experts point out that General Falkenhayn failed to cut off Rumania from Russia in the Moldavia defiles and was then compelled to abandon the march on Bukharest through the Predel Pass, while the unexpected forced march to Craiova is merely a raid intended to create an alarm, as the enemy base is too remote to enable him to crush Rumania. They urge that developments should be awaited before the conclusion is jumped to that the Rumanian defence is a failure.

Enemy Attack Repulsed.

A Rumanian official statement says:—Enemy attacks at Oltuz, Dragoslavele and Curtes have been repulsed. There is no change in Buzan valley. Mutual artillery firing is taking place at Bratogea, Predelus and in Prachova valley. The Enemy heavily bombarded our troops occupying the left bank as far as south of Slavina. More to southward we fought successfully a column-marching against Pontori. The Enemy who crossed the Danube at Zimnitsa have advanced south of Soinul Station. Artillery and infantry firing is taking place all along the Danube. We bombarded enemy's positions in Dobrudja.

Intense Cold in Rumania.

LAHORE, November 26. LONDON, November 25. The Central News Agency's Rome correspondent says that it is reported from Bukharest that the cold is of midwinter intensity on the whole Russo-Rumanian front.—(C. and M. Gazette) special cable

The Dobrudja Position.

LAHORE, November 26. LONDON, November 25th.—The position in the Dobrudja and in the region immediately to the west is most obscure.—(C. and M. Gazette.)

ITALIAN FRONT.

Enemy Movement Molested.

LONDON, November 26. An Italian official statement reports increased artillery firing on the whole front. We destroyed enemy defences at Tonale in Camonica valley region and molested the movements in Adige and Astico valleys. Aircraft has been active. Two hostile aeroplanes have been destroyed. A Russian communique states that there is nothing important to report.

BRITISH FRONT.

Quiet on Whole Front.

LONDON, November 26. PARIS.—Last night's communique reported quiet on the whole front. Two German aeroplanes have been felled.

Artillery Firing in Vaux.

PARIS, November 26. Last night's communique reported mutual artillery firing in the Vaux region and intermittent cannonade on the rest of the front.

Various Points Shelled.

General Haig last night reported that our heavy artillery shelled various important points behind the enemy front. The weather has been stormy.

TELEGRAMS.

Gas Discharged.

Enemy Driven off.

LONDON, November 26. General Haig this afternoon reports:—We drove off the party that attempted to advance eastward of Beaumont-Hamel. We discharged gas successfully southward of Arras where we repulsed raids.

The Somme Fighting.

LONDON, November 26. PARIS.—Last night's communique reported that on the Somme there had been fairly lively reciprocal artillery fighting in Ablaince-Presoir sector. Our barrage of machinegun fire repulsed an attack in Champagne east of Aube river.

General Haig's Report.

General Haig last night reported hostile artillery firing on our front at Courcellette, Beaucourt, Hebuterne and Lavessee. We bombarded Puissieux and trenches southeast of Arras.

Enemy Aeroplanes Destroyed.

Artillery Activity.

LONDON, November 26. General Sir Douglas Haig last night reported hostile artillery firing in the neighbourhood of Les Boeufs and Beaucourt. Our artillery dispersed infantry southward of Puissieux. Five enemy aeroplanes have been destroyed and several driven down damaged. Three of ours are missing.

Heavy Rain.

Enemy Activity Slackening.

LONDON, November 26. Reuter's correspondent at headquarters, wiring on Saturday, said:—apart from minor happenings incidental to trench warfare, there have been no encounters to-day. Rain is falling heavily. The persistent enemy bombardment of Beaumont-Hamel and Beaucourt slackened, failing to make an impression. A flicker of activity by German aeroplanes was promptly extinguished, our pilots telling a number. The British are actively consolidating new ground, which is in a deplorable condition.

SEA WARFARE

Attempted Raid on South Coast.

Six Enemy Destroyers Take Part.

LONDON, November 26. The Admiralty announces that on Thursday night six German destroyers attempted to approach the north end of the Downs. The enemy were seen by a patrol vessel, and steamed off after firing twelve rounds. There were no casualties, but a drifter was slightly damaged. The open town of Ramsgate was untouched.

The "Britannic" Affair.

German Paper Confirms Torpedoing.

LONDON, November 26. In contrast to the German statement that the "Britannic" was not torpedoed the "Kleiner Zeitung" a well-informed naval paper says that she was torpedoed because she carried troops.

A Fiery Bismarck in Prussian Cabinet.

Herr Zimmermann is credited in Berlin with resolute Bismarckian qualities differing totally from Herr Jagow's calm diplomatic methods. It is a question as to how the fiery temperament of Herr Zimmermann will suit Herr Von Bethmann-Holweg.

ATHENS, November 26. Admiral Fournet reports that the lives lost on the "Britannic" number 32.

A German Denial.

LONDON, November 26. The German Admiralty denies that the "Britannic" was sunk.

Boy Scouts' Heroic Conduct.

LONDON, November 26. Seventeen English boy scouts on the "Britannic" behaved most heroically. One waited calmly at the door of the cabin, while an officer was collecting documents; another helped to launch boats, and another voluntarily descended three decks to get water for the officer. When he returned, he found that his boat had been ordered off, but the last officers on board took him in their boat.

ANOTHER HOSPITAL SHIP SUNK.

"Braemar Castle" Torpedoed.

No Lives Lost.

LONDON, November 26. The Admiralty announces that the Hospital ship "Braemar Castle" proceeding from Salonika to Malta with the wounded on board, was mined or torpedoed in the Mykone Channel in the Aegean Sea. All on board were saved.

LONDON, November 26. ATHENS.—The "Braemar Castle" was torpedoed sixty miles east of the spot where the "Britannic" was torpedoed. It is believed that there was one victim—miners' capers and destroyers transported the survivors to the island of Syra.

Attitude of United States.

WASHINGTON.—Officials state that while the situation is delicate nothing will be done concerning the resumption of ruthless submarine until all evidence has been gathered, but the severance of diplomatic relations will follow any violation of German pledges.

Torpedoed.

LONDON, November 26. ATHENS.—The "Braemar Castle" was torpedoed.

Two More Sunk.

LONDON, November 26. The Norwegian steamers "Odfjeld" and "Frym" have been sunk.

TELEGRAMS.

SWEDISH VESSEL SUNK.
The "Arthur" Outrage.

COPENHAGEN, November 26.

The Swedes regard the sinking of the Swedish steamer "Arthur" as the beginning of a new era of ruthlessness towards neutrals, with the advent of Herr von Zimmermann at the Foreign Office. The "Arthur" was taking coal to Gothenburg. Coal has hitherto been regarded as free. The German excuse for the sinking was that the "Arthur" formerly took props to England.

AIR RAIDS.

Great Franco-British Air Raid.

Stations, Troops and Munition Trains

An Exciting Air Battle.

Bombed.

LONDON, November 26.

PARIS. - Details are published of the great air raid on November 22nd, the results of which were most important. The object was to deprive the Germans of their lines of communications fifty kilometres behind the front on which intense activity had previously been noted by our aircraft. The operation was entrusted to a British squadron of sixteen machines escorted by twelve chasers of which seven were French. The squadron carried four tons of bombs and were favoured by splendid weather. They reached a certain railway line full of trains and material which they bombed and then arrived at a big railway station where there were two trains, one full of troops and the other of material. Great excitement could be observed. An enemy squadron immediately attacked, but was put to flight by the chasers who brought one down. Meanwhile, the bombardiers dropped eighty bombs on the station and precincts and a series of explosions were distinctly heard while an immense sheet of flame arose above the central station. The smoke darkened the sky for a long time. In spite of anti-aircraft guns, the squadron got away, but their work was not finished. Following the railway line, they arrived at an important supply station just when a munition train was coming in. Descending to three hundred metres, the squadron dropped fifty bombs completely destroying the train. The raiders then attacked, with machine-guns and revolver-guns, motor car convoys which were on the point of leaving. The soldiers were panic-stricken, fleeing in all directions. The enemy air squadrons attacked and an exciting battle ensued. We put out of action two hostile machines and arrived at our base intact.

New Super-Zeppelin Wrecked.

LONDON, November 26.

AMSTERDAM. - Travellers from Munich report that a super-Zeppelin was completely wrecked in the storm of the 21st November while on a maiden voyage from Friedrichshafen to Wilhelmshaven falling in a wood. There was one survivor from a crew of twenty-eight.

British Naval Air Raid.

LONDON, November 26.

A French communique says that British Naval aircraft dropped a ton of bombs on blast furnaces at Dillingen with good effect and brought down an enemy aeroplane.

GREAT BRITAIN.

The Cabinet Campaign.

For Vigorous Prosecution of War.

LONDON, November 24

It is understood that the members of the Cabinet are arranging a campaign for the purpose of encouraging the vigorous prosecution of the war. It is believed that Mr. Asquith, Mr. Lloyd George, Mr. Borer Law, and Mr. McKenna will participate.

A joint meeting of the Unionist and Liberal War Committees decided to consult the Whigs as to the desirability of supporting the members of the Cabinet in the campaign.

No Talk of Peace

LONDON, November 27.

Referring to the Cabinet's campaign in the Provinces, the "Times" says that there is no peace talk in any responsible quarter in the country. It suggests that the occasion for the campaign is not weakness, but the obvious strength of public opinion in demanding energetic action.

Allies and Peace.

Commenting on the new German peace kites in America, the "Times" again emphasises that the Allies will make peace on their own terms.

THE FOOD PROBLEM.

Meatless Days Foreshadowed.

Mr. Runciman on Scandalous Waste.

LONDON, November 26.

The "Times" says that Mr. Runciman, addressing a deputation of hotel-keepers, said: He had seen a Christmas menu which would be wasteful even in peace time, but was scandalous in war time. Such a situation could not be allowed. Menus must be drastically cut down, and there must be one or two meatless days weekly. One of the deputations pointed out that fish was more costly. Mr. Runciman replied that there might have to be days both fishless and meatless. There must be a decrease in imported foods. It was impossible to exempt tea shops, where the expenditure on cakes and confectionery was too lavish. He advised an immediate conference of trade interests. If they did not take the necessary action, Government would do it.

The Savoy Hotel announces the cancellation of New Year and Christmas Eve dinners.

Britain's Financial Position.

A Comparison with Germany.

LONDON, November 26

Interviewed regarding our financial position Mr. McKinnon Wood said: Britain had followed a policy of openness and Germany one largely of concealment. Dr. Helfferich's last budget was admittedly a bogus budget.

TELEGRAMS.

in which the war income and expenditure were not stated. British expenditure had been clearly published. It would probably amount from the beginning of August 1914, to the end of March, 1917, to 3,183 millions including large advances to the Allies and the Dominions, repayable after the war. The nation had reason to be proud that Britain had borne the burden with cheerfulness and goodwill, betokening the stern determination of the whole people. Since the beginning of the war, we had raised in taxation 1,011 millions. Germany, on the contrary, had gambled upon expectations of huge indemnities from conquered enemies. The success of her loans were largely due to paper money, which was itself created. This method could be repeated indefinitely. True, Germany had borrowed solely domestically, but British borrowings in the United States were very small and intended only to maintain exchange. Foreign exchanges reflected the judgment of the world on the financial positions of Germany and Britain. When peace came, Germany would have to face enormous difficulties, and German financial writers fully recognised this.

Men Urgently Needed.

Sir W. Robertson's Declaration.

LONDON, November 26.

A letter from Sir William Robertson was read at a meeting of the Lambeth Borough Council, in which he said: "Men of military age are urgently needed. We have not yet put our backs into the war and are not yet fully awake."

The Belgian Deportations.

Liberation of Belgium: the Allies' Object.

LONDON, November 26.

Viscount Grey, replying to the protest of the Belgian Government on the subject of deportations, says: The horror and indignation aroused by this revival of slavery is shared by the whole world. He reaffirms that the cardinal object of the Allies is to liberate Belgium from the continual dangers of enemy occupation.

Canada's Munitions Output.

A Tribute to Its Greatness.

LONDON, November 26.

Speaking in London, Mr. Montagu paid a tribute to Canada's great munitions output. A long war, he said, necessarily meant the exhaustion of resources. When ours were exhausted, we should look more and more for the patriotism and economic sacrifices from all parts of the dominions.

Dilution of Labour.

Extension of Principle Accepted.

LONDON, November 26.

A conference of the representatives of Engineering and Shipbuilding Trade Unions, after hearing an address by the Government Labour adviser, agreed to recommend the members of their Unions to accept an extension of the principle of dilution to private commercial work, subject to safeguards for the resumption of Trade Union conditions after the War.

Colonial Wool.

Government Purchase Arranged

LONDON, November 26

The War Office announces that an agreement has been reached with the Australian and New Zealand Governments for the purchase of colonial wool-clips and details of a scheme to handle this season's output are being arranged.

Gigantic Purchases of Wool and Meat.

LONDON, November 26

MELBOURNE. - It is estimated that thirty-millions sterling are involved in the purchase of wool-clip and the scheme for the purchase of meat output involves forty-millions.

Beer Manufacture.

Use of Wheat Prohibited.

LONDON, November 26.

The Board of Trade has prohibited the use of wheat in the manufacture of Beer.

Admiralty Changes Pending.

LONDON, November 26.

The "Times" states that changes at the Admiralty are impending and are likely to be published in a few days.

More Rewards.

The Victoria Cross.

LONDON, November 26.

The award of seven Victoria Crosses is announced. Notable among them is the feat of Lieutenant Bradford, Durham Light Infantry, temporary Lieutenant-Colonel. He assumed command of two battalions, and saved the situation when the flank was endangered.

Also of Sergeant Downie, Dublin Fusiliers. When most of the officers were down, he shouted "Come on Dubs," and his stirring appeal was immediately responded to. The men rushed on, and Sergeant Downie captured a machine-gun, killing the crew. The Dublins then captured positions which had withstood five previous attacks.

Other deeds which earned Victoria Crosses are somewhat similar to those already mentioned. There is only one case of saving life, that of Second Lieutenant Henry Kelly, West Riddings, who four times brought back wounded men, besides doing conspicuous work in the attack.

There are two outstanding cases of Privates saving dangerous situations. The first is that of Frederick

TELEGRAMS.

Edwards, Middlesex Regiment. His part of the line was held up by a machine-gun, and there were no officers left. There was confusion, and then came an indication of retirement, when Edwards, grasping the situation, dashed out alone and on his own initiative, and knocked out the gun. His total disregard of personal danger made further advance possible.

The other case is that of Robert Ryder, also of the Middlesex Regiment. He was in a similar situation; the attack was flagging from lack of leadership when he dashed out alone with a Lewis gun, with which he cleared an opposing trench, turning possible failure into a success.

The Military Cross

Captain R. W. Hingston.

DONDON, November 26.

Captain R. W. Hingston is awarded the Military Cross for conspicuous gallantry and devotion to duty. He tended and dressed the wounded continuously under very heavy fire at close range, regardless of his own safety.

The D. S. O.

Ltd an Army Officers Honoured.

The London Gazette announced that the Distinguished Service Orders have been awarded to the following Indian Army officers: Captain W. G. Hingston, who, although severely wounded, commanded and handled his battalion with great courage and ability, throughout the action, and Captain W. F. Webb, who, although wounded, handled his battalion with the greatest courage and initiative, and set a splendid example to his men.

A Bar to the distinguished Service Order has been awarded to Major F. A. Maxwell, who led his battalion with the greatest courage and initiative, and later organised three battalions and consolidated positions under a very heavy fire. He had previously done very fine work.

Deaths of Sir Hiram Maxim and Mr. Charles Booth.

LONDON, November 26.

The Death is announced of Sir Hiram Maxim and of the Rt. Hon. Mr. Charles Booth. (Sir Hiram is the famous inventor of the automatic system of firearms popularly called Maxim guns.)

GERMANY.

GERMAN LABOUR LEVY.

Terms of the New Bill.

Necessitated by British Munitions Effort.

LONDON, November 26.

AMSTERDAM. The German Secretary for Interior introduced, in the main committee of the Reichstag, a Bill for auxiliary service of all men between seventeen and sixty. He said that, besides millions liable to serve in the army, millions were liable for other services. This war was not only a war of armies, but a war of political economy. Germany must exert her extreme national power. The bill aimed at the mobilisation of labour, of which there was now a positive lack, especially for munitions, and the upkeep of the food supply. Compulsion would only be employed as a last resort. Voluntary service was required. Labour must be taken from less important industries. The Bill must prove to the whole world Germany's determination to fight with all her forces to the uttermost. General Groener, Chief of the War Department, pointed out that the exertions of the British Ministry of Munitions necessitated a considerable increase of German munitions. The whole Bill constituted the completion of the general duty to serve the country without social distinction.

Mail Bags Captured.

Immense Benefits

LONDON, November 26.

Reuter states that the examination of the Scandinavian and Dutch mails has led to the stoppage of remittances to Germany and a benefit exceeding £50,000,000. Many ostensibly Swedish mail bags were really German bags relabelled. ("C. & M. Gazette.")

Copper Scarcity in Germany.

LONDON, November 26.

Nouvelles correspondent at Brussels says that the Germans are disavowing all machinery in Belgium and removing copper. When a factory director pleaded Von Bissing's promise to encourage Belgian industry, an officer replied "We must have copper and we are going to get it." ("C. and M. Gazette cable")

RUSSIA.

The Ex-remier's Failure.

LONDON, November 24.

PETROGRAD. - Newspapers dwell on the failure of Mr. Sturmer's attempt to revive bureaucracy and say that it is an open secret that his relations with the Allied representatives left much to be desired.

LONDON, November 26.

PETR. GRAL. M. Neratoff, Assistant Foreign Minister, takes over the Foreign Ministry, replacing M. Sturmer, who combined that office with the Premiership.

AUSTRIA.

The Late Emperor Francis Joseph.

Farewell to His People.

LONDON, November 26.

AMSTERDAM. - A farewell in the Emperor Francis Joseph's will, obviously written in war-time, thanks his people for their loyalty, and also the Army and Navy whose victories gave me joyful pride and whose unmitigated misfortunes caused most painful grief.

TELEGRAMS.

BEHAR.

PATNA UNIVERSITY.
Strong Non-official Criticism.
A Special Meeting of Behar

Provincial Conference.

BANKIPORE, November 26.

An extraordinary session of the Behar Provincial Conference was held to-day with the Hon'ble Rai Bahadur Purnendu Narayan Sinha in the chair to consider the Patna University Bill. In the course of his address, the president said that the Bill is a marked departure from the avowed educational policy of the Government and many of its provisions are, in the language of the "Times of India", unprecedented in the annals of university legislation in this country and this alone was a sufficient reason as to why it should not have been taken up at this time of strain and general anxiety. He referred at great length to the constitution of the University and observed that it was too very much official that one might be pardoned for saying that it looked more like creating a new quill-driving department of Government rather than a nursery of learning, culture and enlightenment. Absolute State control in matters educational was a Gaimanic ideal and was opposed to the best traditions of England and India alike. Their earnest request to the Government was that the constitution of the Patna University should not be inspired by the repudiation of the hitherto followed educational policy of British India, that popular enthusiasm, popular interest, popular co-operation and popular control, which were priceless assets for the development of university be not stifled by taking away all elements of popularity from the proposed university. He also contended that the Bill was calculated to limit and not to extend university education in the province. The people of this province wanted infinite expansion of colleges with growing demand for education, but that purpose would not be served by localising colleges and putting territorial bar upon their expansion in a province of 83,000 square miles. He was driven to the conclusion, therefore, that if the University could not take charge of more than seven colleges it had better not exist at all. If it be not able to take charge of external colleges, it was much better all external colleges should continue under the Calcutta University.

Further on the Chairman observed that the bill was the outcome of the desire to make the province self-contained, but the University, they are promised, was not self-contained. There was to be no Engineering college, no Medical college, no college for women, no Agricultural college, no college of Commerce, and even the existing college of law was not going to be incorporated in it. In conclusion, he asked them to earnestly press upon the Government a liberalised university was not to be given to them it was much better for them to be left alone for the present without the university. But as they had infinite confidence in the benign spirit of British administration they felt certain that in His Majesty's own province nothing short of a university given to other provinces, if not even a more liberal one, would be vouchsafed to make it a self-contained province in reality. Resolutions were then passed protesting against the bill and suggesting modifications therein.

PUNJAB.

Raja of Faridkot Installed,
L. C's Words of Advice.

FARIDKOT, November 26.

The formal investiture of the Raja of Faridkot took place in the Public Durbar at the palace, Faridkot, on Friday afternoon, the Lieutenant-Governor of the Punjab performing the investiture ceremony. In the morning a gracious message of congratulation and good wishes from the Viceroy was conveyed to His Highness who entered upon the full administration of his State in the most promising circumstances. On the arrival of His Honour at the Durbar Hall the troops presented arms and a salute was fired. When the Durbar was declared open, His Honour addressed Raja Brijendra Singh. He dwelt upon the past services of the State to the British Raj and especially referred to the liberal contribution in men and money during the present war. Sir Michael O'Dwyer reminded His Highness of the greatness of his responsibilities and trusted that the career on which he was embarking would be long and honourable and that he would neither stumble nor lose heart. He could count upon the constant friendship and support of the British Government who, in the words of the Viceroy, hoped that his rule would be an epoch of progress and development of the State. His Honour then conducted His Highness to the dais and installed him on the Masnad.

The Chief Secretary to the Punjab Government then recited His Highness's full titles and His Honour declared him invest with full powers of administration. A salute of 11 guns was fired and the Khilliat of the Punjab Government was brought in and conferred upon His Highness who was invested with the Sword of the State by the Lieutenant-Governor.

His Highness briefly replied to His Honour's speech and after the leading officials had been presented to His Honour and Khillats given to certain officials, attar and pan were offered and the Durbar closed.

In the evening His Highness entertained the Lieutenant-Governor and guests at a State banquet at the palace, when His Highness proposed the health of Sir Michael O'Dwyer, who in turn proposed long life and prosperity to His Highness. Subsequently the city was illuminated and there was a grand display of fireworks.

Moslem Conference at Lahore.
Mr. Shafi on His Views.

LAHORE, November 25.

A session of the Provincial Mahomedan Conference is being held to-day at Barkat Hall and will continue to-morrow to consider many local questions. Khan Bahadur Ghulam Sadiq of Amritsar presiding. There was a fair attendance of delegates from Lahore and mofussil. After the usual resolutions on loyalty and victory of British arms and obituary resolutions, a resolution was passed expressing pleasure at the election of the Hon'ble Mian Mahomed Shafi

TELEGRAMS.

to the Mahomedan Educational Conference to be held at Aligarh this year. In the course of that resolution, one speaker said that they hoped that Mr. Shafi would express not his own views but those of the community at the coming conference, which elicited a reply from Mr. Shafi.

The latter said it was true that seven years ago he opposed Mr. Gokhale's Elementary Education Bill in the Supreme Legislative Council, but he did so in the excellent company of the Raja of Mahamudabad, who went even further in his opposition. At the Conference, however, he would express the sense of his community as to mass education and Muslim University just as he expressed the views of his co-religionists while presiding over the Moslem League.

A resolution protesting against all aspersions cast by Syed Wazir Hussain, Secretary, All-India Moslem League, on the working and constitution of the old Punjab Moslem League was then discussed and passed.

The draft note on post-war reforms will be considered to-morrow.

Counter Move Against Mr. Shafi.

A Punjab Moslem Meeting.

LAHORE, November 27.

An open air mass meeting of the Muslims was held in Lahore on the 25th afternoon under the presidency of Mr. Barkat Ali, M. A., Editor, "Observer", Lahore. Attendance was very large and there was much enthusiasm. Five resolutions (1) Recording the steadfast and deep loyalty of the community throughout the province to the British Government, assuring their readiness to make any sacrifice for the honour and safety of the Empire in the war; (2) condemning the unconstitutional manner in which Mr. Shafi has been elected president for the coming session of the Moslem Educational Conference; (3) unmasking the real character of the so-called Punjab Provincial League Conference summoned by Mr. Shafi declaring that such meeting held under such auspices has not a shred of value in the eyes of the Moslem democracy in the Punjab whose feelings and sentiments it neither shares nor represents; (4) reiterating once more the unshakable confidence of the Muslims of the Punjab in the All India Moslem League, whose aims and policy have been, and are being promoted in a manner most conducive to the progress and welfare of the Muslims of India; (5) placing on record the deep appreciation of the valued services rendered to the Moslem community in the Punjab by Mr. Barkat Ali as the Editor of the only communal organ in English, were unanimously adopted amidst acclamation. With a vote of thanks to the Chair the meeting dispersed.

UNITED PROVINCES.

Vaishnava Conference.

BENARES, November 25.

In to-day's sitting of the All India Vaishnava Conference His Holiness Anantachari Swami presiding, some learned lectures were delivered on the ground and development of philosophy of Vaishnavism. His Holiness said that the chief characteristic of Vaishnava philosophy was its conciliatory nature. Federation and co-operation and not isolation and seclusion were the basis of Vaishnavism. The Swami then explained the forces behind Vaishnava faith and advanced convincing arguments to show that allegations of non-Vedic character of Vaishnavism were baseless. Pandits Ramanauj Chariar of Ajodhya and Ganesh Dutt Sarabia of Gwalior also delivered instructive addresses in the same subject. The postponed debate on Visistadwaita did not take place to-day. Some of the Pandits did not seem to be prepared for serious discussion. The debate has again been postponed till to-morrow, the last day of the conference, and if opposers of Visistadwaita philosophy do not come forward even to-morrow, His Holiness will then consider the allegations made against the philosophy as withdrawn. His Holiness the Maharaja of Rewa is expected to-morrow.

Annual Prize Day of Anglo-Bengali
School.

Sir James Meston Presides.

ALLAHABAD, November 26.

At the annual prize day of the Anglo-Bengali School which educates five-hundred Bengali Boys, Sir James Meston presided and during the course of his address said that his several years' residence in Calcutta had made for him many Bengali friends, friends whom he had been glad to acquire. The domiciled Bengali community in these provinces was a source of no little pride to the Local Government, because they brought in their midst not only wealth and intelligence but also a new outlook and a new view in many of the questions that came before them. It was a matter of sincere pride to them that the domiciled Bengali Community in the United Provinces had never been affected by some of those airs, winds and breezes that had played havoc with some of the younger men.

BURMA.

Three Bills of Burma Council.

Referred to Select Committees.

RANGOON, November 26.

At the Burma Legislative Council meeting to-day His Honour the Lieutenant-Governor presiding, three new Bills were introduced and referred to select committees for report and the Council adjourned till the 10th of January. The three Bills are:—Burma Water Hyacinth Bill to eradicate the plant called Hyacinth which is a pest in the province, particularly being a serious impediment to navigation, the Burma Salt Bill framed for providing more effective means for regulating local manufacture of salt in Burma, and the Burma Excise Bill for making better provision to suit the present day conditions owing to marked development in excise administration in the province. Owing to the

TELEGRAMS.

growth of pernicious cocaine habit, more stringent regulations are needed for prevention and the drug has been included among intoxicating drugs and except under special conditions the cultivation of cocaine plant and sale and the possession of hypodermic syringes for injecting that and other drugs have been prohibited.

BOMBAY.

A Mill Under Auction.

POONA, November 26.

Under instructions of the Hon'ble Mr. B. S. Kamat liquidator, and pursuant to the resolution passed at the meeting of the shareholders and creditors on the 2nd October 1916, the Poona Swadeshi Weaving Company's Mill was put up to public auction to-day by Messrs Jaffer Jussuff. The highest bid realized was Rs. 1,70,000 by Sardar Srinivasa Mudaliar of Poona. As this bid did not come up to the value placed upon the property, the Hon'ble Mr. Kamat decided to cancel the auction and call for tenders for purchase of the whole property or parts.

CENTRAL PROVINCES.

University and Secondary Education.
Plea for an Enquiry.

NAGPUR, November 26.

The third of Nagpur lecture series was delivered to-day by the Hon'ble Mr. Srinivasa Sastri, member of the Imperial Legislative Council and the President of the Servants of India Society. The Hon'ble Chief Commissioner and many other high officials were present. The lecturer pleaded for a Representative Commission to inquire into the present conditions of University and Secondary Education, especially the latter which had not come under public scrutiny since the Hunter Commission of 34 years ago. He thought that some of the members of the English committee on science and language could be brought out to help in the inquiry after the war. The Directors' Conference in January was purely official and might be secret. He quoted Dr. Sadler to the effect that no great educational changes could be effective or fruitful without the hearty consent and co-operation of the intelligent but non-expert public. He mentioned many topics on which officials and non-officials held sharply opposed views and on which a satisfactory settlement could only be arrived at by an independent and thorough inquiry. The great extension of secondary education which was needed now is instanced by the want of accommodation in several provinces in India. The inadequacy of scholarships and free places for poor but able scholars the want of continuation or vocational schools, the deterioration complained of by Dr. Mackichan and others, the state of training and teachers, the question of media of instruction, the conflict between the school Final and Matriculation, the need of teaching citizenship and patriotism, the necessity of greater independence of the four universities and the sympathetic and cordial treatment of students, the addition of a popular side to university activities in the shape of extension movement and Vernacular publications, the higher teaching of the applied sciences with a view to supplying local talent for the highest posts in the scientific professions, the question of federal or unitary constitution of universities and the relation of Intermediate studies to secondary schools were some of these topics. He said that the most advanced section of the public had made up their minds that the education of the future should be thoroughly national in the sense that every individual of the nation should have his aptitudes fully cultivated, that the policy and management should be in the hands of the nation's representatives and that its end and aim should be the efficiency and the prosperity of the nation.

Referring to the students who were sometimes too readily suspected of political disloyalty, Mr. Sastri narrated how he had within the last week met a European civilian in Bengal who had commiserated and taken into his home a young Bengali who had said some foolish things and whom the police were pursuing. Under the care of the civilian and his wife the youth learnt to see things differently, but he sickened and showed signs of nervous excitement, but his protector had determined that sooner than let him be treated as a criminal by the police he would see him sent into the asylum. The lecture produced a very deep impression and every one from the Chief Commissioner downwards complimented the lecturer on his thorough mastery of the subject.

BRIEF TELEGRAMS.

The export of sheep from Basrah is prohibited.

H. E. Lord Willingdon performed the opening ceremony of the Lady Willingdon Club for army nurses at the Admiralty House, Bombay, on Saturday evening.

Sir Rash Behari Ghosh has accepted the presidency of the All-India Kayastha Conference to be held in Allahabad next month.

The Great War Sale and fete in aid of the Bombay Presidency branch of the War and Relief Fund, closed last night (25.11.16). It is stated that a total collection of over six lakhs has been realised.

H. E. the Viceroy having decided not to attend the races at Calcutta has cancelled his attendance at Rangoon races on the 2nd December. His Excellency much regrets the inconvenience caused by this change of programme.

There was a full rehearsal parade at Rangoon of the arrangements for the Viceroy's reception. The Lieutenant-Governor inspected everything in detail and went through the arrangements to be carried out on the occasion of the Viceroy's arrival.

TELEGRAMS.

The New Austrian Emperor.
Proclamation Regarding Peace.

LONDON, November 26.

AMSTERDAM.—The Austrian Emperor, in a proclamation on ascending the throne, says:—"This is a stormy time and our aim has not yet been reached, nor has the illusion of the enemies that they are able to overthrow my Monarchy and my Allies yet been dissipated. I will do all in my power to obtain peace as soon as the honour of our arms and the conditions of life in my country and in the country of my Allies and the defence of our enemies allow."

UNITED STATES.

Allied Finance In U. S. A.
A New Issue.

LONDON, November 26.

NEW YORK.—Messrs. Morgans announce that British and French treasuries have authorized the sale of a limited amount of short term bills payable in dollars and maturing in from one to six months at a rate, depending on the market at the time of issue, but probably at three and three-quarters to four and half per cent.

Mexico-American Agreement.
Frontier Patrol Instituted.

LONDON, November 26.

ATLANTIC CITY. The Mexican-American Commission has signed a protocol providing for the withdrawal of American troops from Mexico and the formation of a border patrol by the respective armies each on its own side within forty days of the ratification of the protocol.

Brazilian Wheat Export.
Partial Prohibition Proposed.

LONDON, November 26.

LUENOS AYERES.—An export tax on wheat is practically certain, and partial prohibition of the export of wheat in the middle of December and of maize from the middle of January is most probable. The Government has been obliged to purchase seed wheat owing to drought and locusts.

West Indies Sale.
Proposed Referendum.

LONDON, November 25.

COPENHAGEN. The question of the sale of the West Indies to the United States will be put to a referendum of the Danish people of both sexes.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, November 26.

The following telegram, dated the 24th instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:

Besides artillery activity the only incident of importance reported from the British front is the enemy raid near Cite St. Ene. A part of the British front line trench was obliterated. Twenty British aeroplanes, during the night, attacked the enemy railway station, billets and transports with bombs and machine-gun fire.

The Austrians show increased artillery activity on the Gorizia front. Bad weather hampers Italian operations. No change from the Russian front is reported, though the Germans claim that they made progress towards Orsova. The enemy is resisting energetically along the line of heights two and half miles north of Monastir. The Allies troops have occupied Leskovitz on the west of Lake Prespa and are advancing towards the north.

The Turks have attacked Russian posts southeast of Oghcut.

II

DELHI, November 26.

The following telegram dated the 24th instant has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:

Much successful aircraft reconnaissance has been accomplished by the British. Twelve British aeroplanes met a formation of twenty German aeroplanes and dispersed them destroying one and damaging several others. All British aeroplanes returned safely.

Nothing important is reported from the French front. Artillery activity has increased on the Italian front. There was no engagement of importance on the Russian front.

The Germans claim to have captured Orsova and the Austrians claim to have advanced beyond Craiova and reached the Oita river. The Germans also state they are crossing the Danube at several points.

The Russo-Romanians are advancing in the Dobrudja on the whole front.

The Serbians report violent fighting along the whole front against the new German force, but advanced in several places towards the north of Monastir and repulsed hostile counter-attacks.

The Italians, advancing on the west of Monastir, have occupied Mitropolic.

The Education Member's Tour.

DELHI, November 26.

The Hon'ble Sir Sankaran Nair will leave Delhi on the 30th November and arrive at Madras on the 2nd December via Madras. He will halt there on the 3rd, 4th, 5th, and 6th. Leaving Madras on the 7th, he will arrive at Bangalore on the following day and halt there on the 9th. He will return to Madras on the 11th. Leaving on the 12th

TELEGRAMS.

he will arrive at Bombay on the 13th and halt there on the 15th and 16th. Leaving Bombay on the 17th by the Northern Express, Sir Sankaran Nair will reach Delhi on the 18th December.

Sir K. G. Gupta at Bombay.
Informal Discussion on Future
Political Outlook.

BOMBAY, November 26.

Sir Krishna Gupta who was staying at the Government House, Bombay, since his arrival on Thursday last, leaves for Calcutta to-night. Sir Krishna met the members of the Bombay Presidency Association on Saturday evening and had an informal discussion on the present position and future political outlook of India. On the Sunday morning he paid a visit to the Servants of India Society's Home. Owing to the condition of his health, it may not be possible for Sir Krishna Gupta to attend the Indian National Congress at Lucknow.

Mr Watcha Presides.

The Hon'ble Mr. D. E. Watcha presided at the informal gathering held on Saturday night when the members of the Bombay Presidency Association met to exchange views with Sir Krishna G. Gupta and all the Bombay Leaders of the Congress party were present.

Sir N. G. Chandavarkar opens the Discussion

Sir Narayan Chandavarkar who opened the discussion said:—"A new spirit had come in the country. The educated people were anxious to know what would be done by England after the war which would lead to self-government. For some months the people of this country had been feeling the disappointment that while there was a great deal of talk of bringing the Colonies and Great Britain together and their new relations are being discussed there has been very little said about the relations between India and England. The second point was what should be the nature of the reforms to be introduced in order to give them a representative character."

Sir E. Rahimtullah.

Sir Ebrahim Rahimtullah asked what was going to be the future economic policy of India? As far as the educated classes were concerned, they would not be content with the present state of things. If it was intended that India should, so far as fiscal relations with outside world were concerned, confine herself to the supply of raw-materials, then that position India would not accept. If India's economic progress had been allowed to be conducted on the same lines as that of Japan, India would have rendered greater help in men and money. She was spending 25 per cent of her income for the past many years on her army which the war had shown was not required for internal purposes but for the purpose of Imperial necessity.

Sir Thackersey.

Sir Vithaldas Thackersey said that the chief stumbling-block in the relations between England and India was the question of tariffs. The British Government would have to give India a free hand in regard to her commercial relations.

Mr Horniman.

Mr. B. G. Horniman, who followed, said as there was an undoubted desire and attempt on the part of the officials in this country to keep back and repress any sort of political discussion at the present time, the Government must realise that while political reconstruction in relation to all other parts of the Empire was being freely discussed how impossible it was for the people of this country to sit still and say nothing and to wait until the war was over. In view of that attitude it was essential for them to state plainly and frankly that they accepted the outlines of the reconstruction which had been laid down by the nineteen members of the Imperial Legislative Council.

Sir Krishna Gupta, in reply, said that as regards the position in England it was a fortunate thing for India that the British Government should have availed themselves of the Indian army to fighting in France and Europe, for when these men were seen in England, the British people came to realise that there was such a thing as India. The Indian troops were in France when the situation was very serious and very critical. The troops had also suffered terribly in winter; but there was one recompense. It was that they had given the British public an idea that there was such a thing as India. The feeling had not altogether died although the Indian troops were not fighting in Europe now, nor could it be neglected. On the other hand, he was quite aware that India had not received the same amount of attention as it was entitled to, or was being received by the colonies. A year or more ago there was a meeting in London when the Prime Minister and Mr. Bonar Law spoke and the speaker was also present at the meeting held specially to thank India and the self-governing colonies. Mr. Bonar Law then spoke very flatteringly about India's part in the war and that India's position will have to be re-considered when the re-construction takes place. There was a feeling of disappointment both in England and India when the Prime Minister spoke at Ladybank as he had not a word to say about India. How far the reforms would go, he could not say. They must send their best men with plenty of money at their back when the war is over to agitate in England as nothing could be done in England without organised agitation. He instanced the case of Irish Home Rule. In England they had to work with men and money at their back. The word Home Rule had a bad odour in England and Self-Government would serve the purpose as well. They were not ready to grant Self-Government as such, but they might give Self Government on the lines of colonial Self government. But they must bear this in mind that they must hold on to the ideal and goal of Self-Government in India. They were always told that they were unfit for Self-Government, but they must be trained to it and they would never learn to govern themselves unless they were given Self Government. Continuing Sir Krishna Gupta said that the army question had not received the same attention as it deserved. They had talked about self-government, economical freedom and other things, but had never given much consideration to the army question. How could they carry on self-Government unless they could defend themselves. They must get the Government of India to see to this question.

Sir Krishna Interviewed by the
Associated Press.

Declaration Regarding Self-Government must be Made.

Sir Krishna G. Gupta, K. C. S. I., late member of the Council of the Secretary of State for India, who arrived in Bombay by the Mail Steamer "Mooltan" and was a guest of Lord and Lady Willingdon for a few days in Bombay, left for Calcutta last night by the Jubbulpore mail. Interviewed by the Associated Press of India Sir Krishna said with reference to political future of the country that India must have a definite declaration from the Government that self-government within the Empire was the goal to be attained and that within a reasonable period. The duty of the Government, however, did not end there. The Government should be prepared to take measures and practical steps to train people in the art of self-government in the appreciation of its duties and responsibilities. The question was certainly being discussed and considered in England by the highest authorities. But he was afraid that though there was not much disagreement as to the ultimate object of the British Rule in India, there was considerable hesitation in making a definite declaration of the policy on the subject. Personally Sir Krishna had great faith in the future of the country and did not see any reason for despair.

People have Their Duties.

But while an effective declaration of policy on the part of the Government was wanted, the people also on their own part had their duties. "A period of preparation and preliminary work was necessary," he added, "to enable ourselves to undertake and fulfill the increased responsibilities that self-government involved."

Military Policy.

Sir Krishna Gupta expressed very decided views on the question of the military policy of the Government of India. "Nothing had been done," he said, "to introduce a real Indian element in the army. Great changes were required in its present composition and constitution. The great object was to organise the strength and efficiency of the country so that its own sons could have their fair share in her defence." He condemned the policy of restriction of recruitment to the so-called military races as such a limitation only resulted in stunting the growth of the people and checking the development of their strength. Every son of the soil, "he said," should have an opportunity and facility to serve the country in defence of its hearth and home. The area of recruitment should have the widest limits due attention being paid, of course, to physical and other qualifications. Commissioner ranks also should be thrown open to the middle classes. It was equally necessary in his opinion to infuse a spirit of discipline in our schools and colleges by the general introduction of the Boy Scout movement and organisation of cadet corps, training corps etc. Military spirit had been practically crushed out of the people and it must be restored in every way possible. "It was the Indians' right and privilege to defend his home as every citizen of the western nations had."

Administrative Reforms.

On the question of administrative reforms he said there was urgent need of remodelling the Executive Council of the Governor-General in India. The Viceroy must have the right of selecting and appointing his council and he added that the Viceroy must not be fettered in this respect as at present by any statutory enactment. He did not think it practicable for the Executive Council to be elected by the legislature until the time comes for the introduction of full Parliamentary Government.

Fiscal Autonomy.

Questioned on the subject of fiscal autonomy Sir Krishna Gupta expressed the conviction that it could not be fully attained until India took on her own shoulders the burden of her Naval, Military and Aerial defence. It was certainly possible and desirable that we should have a larger share in this respect than we have.

Training for Self-Government.

Asked as to what should be the precise form of training for self-government Sir Krishna Gupta said that as an immediate and practical step he would ask for a larger element of popular representation in the central and provincial council as well as in Municipal, local and village organisations with gradual decentralisation of functions and powers. Considerable amount of provincial autonomy both administrative and financial may be introduced with advantage.

Latest Telegrams.

ALLAHABAD, November 27.

LONDON, November 25th.—All correspondents accounts of the naval division's fine capture of Beaucourt dwell on the gallantry of the leadership of one officer who although wounded at the outset of the engagement continued to lead the attacks until the task set the division had been accomplished by which time he had four wounds. It is now stated that the officer was Lieut. Col. Fryberg, a New-Zealander who was wounded at Antwerp and, subsequently awarded the D. S. O. for swimming ashore in the Gulf of Saros and lighting flares to suggest that a landing was contemplated there. He was twice wounded at Gallipoli and mentioned in the evacuation despatch. His age is twenty seven.—(Pioneer Cable.)

NAGPUR, November 26.

The Hon'ble Mr. Srinivasa Sastry, President of the Servants of India Society, delivered a very instructive lecture on the art of self-expression before Morris College students in the college hall. The lecturer began by enumerating various modes of self expression, songs, music, painting, sculpture which were common to human beings. Finally, he came to the art of public speaking which was the central theme of his lecture. He described the various forms of oratory and said modern tendency was towards conciseness and lucidity. He impressed upon the minds of students the supreme necessity of cultivating the art as that was one of the best methods of conveying thoughts in an impressive manner. In Indian debating clubs, he sometimes noticed the regrettable tendency that only a few students took prominent part and the rest remained silent. He insisted upon all students taking active part for the sake of training for the future.

మా కొల్లేటి యాత్ర

తిరుగు ప్రయాణము.

[[మా ప్రత్యేక ప్రతినిధియొద్దనుండి]]

బెజవాడ, నవంబరు 25:— కొల్లేటియందు 44 లంకలున్నవి. వానిలో కురుపాక, వడ్లకుర్రు తిప్ప, నందిగామ లంకలను గాక తక్కిన లంకల నన్నిటికిని కొద్దిగనో గొప్ప గనో బెజవాడ సాహాయ్యకసభ్యులు 850 రూపాయలు ఖర్చు పెట్టి సాహాయ్యము చేసి, నేను గత జాబునందు సూచించిన ప్రకారము 23-వ తేదీ గురువారము సాయంకాలము బయలుదేరి, మరునాడు 11-30 నిమిషములకు బెజవాడ చేరి. కురుపాక లంకయందు ధనికులగు వడ్లవాండ్లు నలుగురన్నదమ్ములు మాత్రమే గలరు. వారు సాహాయ్యకసభ్యులు చేయు సాహాయ్యము నపేక్షించువారు కారని తెలిసినది. వడ్లకుర్రుతిప్ప వారు లేనిదన్ని సోమేశ్వరము మున్నగు లంకలకు చేరుకొనిన యుదంత మిదివరకే ప్రకటితము. నందిగామ లంకకు తహసీలు దారుగారు రెండుసార్లు బియ్యమును ధాన్యమును పంచిపెట్టి యుండిరి.

మేము కైకలూరునందు బయలుదేరుటకు ముందేకడవ తో ద్రిప్పరించినట్లు వర్షింప నారంభించినది. ఆ వర్షముకుక్రవారము సాయంకాలమువరకును వెలియలేదు. ఆ వర్షములోనే కూటలు కూలివానిచేత పట్టించుకొని, మేము పడుచులేచుచు ఇంజనరు లాకును చేరితిమి. ఆకివీడునుండి ఉదయమునందును, సాయంకాలమునందును డింగీలు బయలుదేరి, ప్రయాణికులను రైలువేళ్ళకు గుడ్డవల్లేరులాకువొడ్ల దింపుచుండును. 13 గురు ప్రయాణికులకు నిర్ణీతమైన డింగీలయందు, పడవలవాండ్లు యె యు చిత్తానుసారము 80, 40 మందిని చుడత్రొక్కినట్లు యెక్కించుచుండురు. ఇంజనరుకును ఆకివీడునకు రమారమి 8 మైలల దూరముండును. మేము లాకు చేరునప్పటికి మాకు డింగీలు ప్రయాణికులతోనిండినప్పుడుండెను. వానిలో దేనియంపును కూర్చుండుటకు స్థలము లేదు. పడవల వాండ్లు కేవును ప్రతివారి యొద్దను సమానముగ వసూలు చేసినను, వారి నాశ్రయించినవారిమాట యటుండ, వారి సరకులమాటలను కూడ ఇతరులు వర్షములో తడియుచున్నను లెక్కచేయక మనుష్యులు కూర్చుండవలసిన స్థలములలోవేసి తీసికొని పోవుదురు. రాజు నాశ్రయించి నాలుగుగ్రామముల నైనను పంపాదించవచ్చును. కాని, పడవలవాండ్లకే సంగతిని నచ్చజెప్పలేము ప్రయాణికులు సరంగు చెప్పినంత కేవు ఇచ్చి నోరు మూసికొని పడియుండవలసినదే కాని గిక్కురు మనినయెడల, అమాంతముగ నెక్కవో అక్కడ నింపిపోవుదురు? పొరుగువారయందు ప్రయాణము చేయువారు తమ పనిపాటలనే చూచుకొందురా లేక పడవల వాండ్లతో పట్టింపులు పట్టుకొని కూర్చుందురా? మోక్షోత్పత్తివరకు తిరుగున్నది కాని, గుంటూరు, కృష్ణా, గోదావరి జిల్లాలయందలి పడవల వాండ్లమాటకు తిరుగులేదు. కాలవలనువచ్చినది మొదలు వారు యధికారమును, ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యముగ చెలాయించుచున్నారు. ఆనాడు మేమెక్కట కేవలపయంపును స్థలము లేదు. ఒక పడవయందు జనులమధ్యనే దుప్పిపిల్లను కట్టిపెట్టిరి. అది కంగారుచే నిటునటు తిరుగుచు ప్రయాణికులమీదనే చులమూత్రములను విసర్జించు చుండెను. దానికితోడు మనుష్యులు కూర్చుండవలసిన స్థలమునందే ఉల్లిపాయలబుట్టలు, అరటికాయలబుట్టలు, “అరటికాయలబుట్టల కేమి వచ్చును. చాలమంది వర్షములో తడిసి ముద్దయగు చున్నారు. ఆ బుట్టల నక్కడనుండి తీసి ప్రయాణికుల కింత ఆస్కారము కల్పించ కూడదా” యని పడవలవాండ్లతో చెప్పిన విను వారెవరు? గట్టిగ నడిగినయెడల, పడవ దిగి మాట్లాడు మని వారు సమాధానము చెప్పుదురు. పడవ ప్రయాణములచేయు ప్రయాణికుల కిన్ని తిప్పలుండును. అట్టి స్థితిలో చేయున దేమియు లేక మాకు ప్రత్యేక మొక పడవ నేర్పాటుచేయు మనియు వాని కూలి నిచ్చివేయుద మనియు పడవ వాండ్లను గంటల కొలది బ్రతిమాలుకొంటిమి. కాని ప్రయోజనము లేక పోయింది. చివర కొకరి నాశ్రయించి, మా యసహాయస్థితిని వారికి పూర్తిగ తెలియ జెప్పి లాకు అవతల భాగీగనుండిన పడవను మాకు కట్టునట్లు రహదారి దింగీల యేజంటుచేత ఒప్పించుకొని విని. రహదారిదింగీలు మూడును లాకుదాటి పోవుచుండెను. మాడింగీ ఇప్పుడు వచ్చును, అప్పుడు వచ్చునని కనిపెట్టుకొని యుంటిమి కాని, యెంతనేపటికిని, వారు మొగము చూపలేదు. అప్పుటికి చీకటి పడిపోయినది. ఏ మాత్రము ప్రొద్దుపోయినను, ప్రాతః కాలమునందు రైలు తప్పి పోవును. రహదారి దింగీలుదాటి పోవువరకును, మాతో

డింగీని కట్టెదని ఒప్పుకొనిన యతడు చడిచప్పుకు లేకుండ యూరకొని, తరువాత మేము మాటిమాటికిని, కబురుపంపించి, వేధించగ చిట్టచివరకువచ్చి మాకాము మనుష్యులను సప్లయచేసిన యెడల పడవను పాయడ్రోయుటకు అభ్యంతరము లేదనియు లేనియెడల పడవ కదలదనియు నిష్కర్షగ చెప్పి, తనభారమును దింపుకొనజూచెను. కాని రహదారి దింగీలున్నంతవరకును ప్రత్యేకము పడవను కట్టుట కొప్పుకొనిన సంగతిని, అవి పోయిన వెనుక పడవను కట్టెనని ఏజంటు బిగియుచున్న సంగతిని లాకు నూపరిం టెండెంటు గారు దగ్గరనుండి చూచుచుండట వలన చివర కత డేమియు మాట్లాడక మామీదను నూపరిం టెండెంటు గారిమీదను నాలుగు కేకలువేసి పడవను తీసికొని వచ్చెను. తర్వాత మది నేపల్లి వంతెనవరకును మా ప్రయాణమున కేవిధమగు సంతరాయమును కలిగి యుండలేదు. ముది నేపల్లి వంతెనయొద్దకు పడవచేరునప్పటికి రాత్రి 11 గంటలైనది. ఇంజనరులూకు మొదలుకొని ముది నేపల్లి వచ్చేవరకును పూర్తిగా మా స్వాధీనమందుండిన పడవ గుడ్డవల్లేరువరకును, మా యధీనమునందుండుట కేమి యభ్యంతరముండునో చెప్పజాలను. పడవకు నిర్ణీతమైన 13 ప్రయాణికుల సామును, నోరెత్తకుండ సప్లయగుమాస్తా చేతులోపెట్టితిమి. కాని, ఆతడంతటితో మమ్ములను బోనియ్యలేదు. చివరకు వ్యవహారము మమ్మును దిగిపోమ్ముని చెప్పనంతటి స్థితికి వచ్చినది. అర్ధరాత్రివేళ మేమేమి చేయగలము. మారు మాట్లాడక సప్లయ గుమాస్తా యాజ్ఞకు బద్ధుల మైతిమి. వెంటనే ముందు గత్యంతరము నాలోచించుటకు మొదలిడితిమి. సమాధానమునందు సత్రము కలదు. అక్కడనుండి గుడివాడకు బండ్లను కట్టెదురేమోయని, అచీకటియందే నొకరిని పంపితిమి అక్కడకు కూడ పెద్దయ్యయే యెదురయ్యెను. మైలుదూరము నందున్న ముది నేపల్లికి వెళ్లి అగ్రరాత్రివేళ తలుపులు కొట్టుట వలన ప్రయోజనముండదని అరంభమునందే యనుకొంటిమి. పడవలేదు, బండిలేదు, పోనీ చీకటిలో నడిచిపోవుటకును దారి తెలియదు. అప్పుడు మేము పడిన ఆదుర్దాకు చిలిపీరలు నిర్ణయింప జాలను. చివరకు వైక మేదో దారి చూపక మానడు కదా? సప్లయ గుమాస్తా కేమి తోచినదో గాని మరియొక పడవలోనికి వెల్లినయెడల వెంటనే గుడ్డవల్లేరు లాకు యొద్దకు తీసికొని పోవుదుమని మాకు వర్తమానము పంపించెను. అమాట విని బ్రదుకు జీవుడా యనుకొని వెంటనే రెండవపడవలోనికి వెళ్లితిమి. చివరకు మాట యుండినది గాని రాత్రియంతయు పడవ మాస్వాధీనములోనే యుండెను.

చీకటి యుండగనే గుడ్డవల్లేరు సత్రము దగ్గరదిగి కాలవ గట్టుపొడుగున రెండు ఫర్లాంగులు వెళ్లితిమి, లేదో, అంతవరకును, చినుకులను రాలిచ్చుచు వచ్చిన వరుణజేవు డొక్కసారి మాయంచు కరుణించి, కుండలతో వర్షమును కుమ్మురింప నారంభించెను. తిరిగి పడవయొద్దకు వచ్చితిమి. కాని వర్షము వెలిసి కూలివాకు దొరకునను యాశలేదు. తడిసిన బట్టలను విప్పి తడిపొడిగనుండిన బట్టలను తాజాగట్టుకొని, ఎవరి మాటలకు వారే నెత్తిమీదపెట్టుకొని వర్షములో తడియుచు 1½ మైలు దూరమునందున్న కౌతవరము స్టేషనుకు బయలుదేరితిమి. కాని గట్టుమీద అడుగు పెట్టిన గజముదూరము బారిపోవుచుండెను. మేము కౌతవరము స్టేషను చేరులోపల నాలుగుదురుకుక్కులు వర్షించినది. స్టేషనుచేరి పొడిగుడ్డలకొరకు మాటలు విప్పగ సర్వము తడిసి ముద్దయిండును. మాయవృష్టుమనకు తోదాదినమున బందరుబండి ఆలస్యముగ వచ్చినది. ఆ తడిగుడ్డలతోనే వణుకుచు రైలుబండిలో కూర్చుండి బెజవాడలో దిగితిమి. బెజవాడయందు జట్కాయందు కూర్చుండినప్పడైనను వరుణుడు మాయంచు కరుణించలేదు. ఇన్నితంటాలుపడి మేము శుక్రవారము మధ్యాహ్నము బెజవాడ చేరితిమి.

కొల్లేటి వరద

కైకలూరు, నవంబరు 24:—గత 20 సంవత్సరముల నుండి యిదివర క్షయము ఎరుగని కొల్లేటిములకవలన మా తాలూకా కొల్లేటి వాసని గ్రామములందును బాడగ్రామములందును పడినపంట నాడయ నీట పడిపోయినది. మెరక గ్రామములలోను పోయినపంటలు పోగా నిల్చియున్నవైరు రెండుదినములనుండి కురియు నధికవర్షములవలన కోసినవైరు నీటిమీద తేలియున్నది. రిక్కినచేలు నీటిమీద పడిపోయినవి. మెరకగ్రామములవైపు కూడ దిక్కునను ఆశీకామపించెను. ముందు సంగమునకు వరివి తైనములు కూడ యితర గ్రామముల నుండి తెచ్చుకోకలసిన అవస్థ తలపడుచు గును. పూర్వము ఇట్టి

ములకలు కచ్చిన సువత్సములలో తాలూకాముఖ గ్రామములకు గూనత్తు భూమి క్షిప్తు రిమీషనుఇచ్చి సర్కారువారు ఆదరించిరి. ఈ సంవత్సరముకూడ అలాగుననే సర్వత్రా రిమీషను ఇచ్చుటకు న్యాయశీలురును దయార్ద్ర హృదయులు నగు హెచ్. హెచ్. బిల్కెట్టుగారు ఆదర్శ ఇప్పించిననే గాని దీనులగు తాలూకారాయకులు జీవించుగని ఆసలేదు. గతి మూడు సంవత్సరములనుండి పంటలు నష్టమగుటచే పెద్దరైతులును బీదరైతి.

బెజవాడ నేవకాబుందము.

14 వ తేదీని బెజవాడ నేవకాబుందమువారు ఇక్కడకు దయచేసి కొల్లేటివరద బాధితులగు దీనులకు రాత్రియనక పగలనక స్వసౌఖ్యమును వదలి కామకష్టముల కొద్ది ఆంధ్రసోదరు లేప్పరచిన వరదనిధిని కద్దినయోగపగచి దాతల యుద్దేశము చక్కగా నెరవేర్చిన అయ్యింక వేంకటరమణయ్య, కర్రాలక్ష్మీనరసింహం, కోరివేంకటేశ్వర్లు పంతులుగార్లును ఆరికపూడి రామభాస్కరులు చాదరి గారును 26 తేదీ సాయంకాలము బెజవాడకు బయలుదేరిరి. ఇట్టి కష్టకాలములో సహాయ మొనర్చిన వైవాక ఆంధ్ర సోదరులకు నందనీయులును మాగ్ధర్మకులు నై చిరకాలమునర్ధి ఆంధ్రదేశమునకు నిమైన యట్టి నేరనేచేసి క్రికాంచి సుఖింతురుగాక!

ఒక రియిత.

వాతావరణ స్థితి

1916 సం॥ నవంబరు 27-వ తేదీ

ప్రదేశములు.	నవంబరు 27 తేదీ, ఉదయము 5 గంటలకు వాయువీచేతను అంగుళములు	కడచిన 24 గంటలలో, నీడను ఉష్ణోగ్రత		వర్ష పాతము.	
		అధికము	అల్పము	కడచిన 24 గంటలలో	8 వ పట్టికను. 9 వ పట్టికను.
గోపాలపురము	29.918	81.9	71.3	...	41.98 42.60
బాల్లెరు	29.898	82.9	72.6	...	39.51 34.04
కాకినాడ	29.921	81.8	71.8	...	49.71 86.62
బందరు	29.909	84.3	72.5	...	66.14 37.97
గుంటూరు	...	85.2	70.0	...	51.15 31.18
నెల్లూరు	29.888	85.4	72.1	...	32.53 29.51
మద్రాసు	29.870	85.8	72.3	...	42.30 40.71
కడలూరు	...	...	...	...	...
నాగపట్టణము	29.861	89.8	75.7	...	32.32 37.85
కొలంబూ	29.880	86.2	70.8	0.14	81.64 68.52
తిరువనంతపురము	...	...	...	...	...
కొచ్చిక్	29.842	88.4	74.5	0.03	116.67 116.67
కల్లికోట	29.845	86.4	75.1	0.77	114.90 114.90
మంగళూరు	29.868	88.3	74.7	...	122.41 122.41
బొంబాయి	29.890	84.9	76.2	...	86.05 71.67
హైదరాబాదు	29.923	80.9	65.2	...	56.38 80.04
అనంతపురము	...	83.0	63.7	...	29.81 19.96
బళ్లారి	29.912	85.8	65.1	...	27.62 19.37
కర్నూలు	29.930	86.3	67.8	...	41.33 26.05
కడప	29.899	87.5	70.5	...	43.06 29.75
తెంగుళూరు	29.895	79.4	57.9	...	52.80 34.02
కొడైకనాలు	22.741	59.2	44.2	0.06	52.90 49.73
ఉదకమండలము	22.958	66.1	44.1	...	46.56 50.17
కోయంబత్తూరు	29.904	85.0	63.9	0.05	26.81 19.33
వెల్లూరు	29.919	83.5	66.5	...	54.44 39.35
సేలము	29.898	86.0	64.9	...	44.17 37.73
తిరుచనాపల్లి	29.885	87.4	68.5	...	26.39 28.08
పుదుకోట	29.875	85.2	69.7	...	34.15 30.03
మధుర	29.864	...	71.2	...	25.42 30.75
తిరునల్వేలి	...	...	...	0.80	16.41 19.88

భారములో మార్పులు కొద్ది విభజనము స్థిరము. వర్షము దక్షిణముకొనకు మాత్రమే పరిమితము. ఈ భాగ్యపు గాను లంతటను వచ్చుచున్నవి. మధ్యమార్గము మధ్యభాగము తగ్గినది. రాత్రి యుష్ణము తగ్గినది పగటియుష్ణము కొన్ని చోట్ల హెచ్చినది. పర్వత ప్రాంతములయందు వాయువు నిరాద్రోమగుచున్నది ఉత్తరమున మమ్ములులేవు దక్షిణమున కలపు రాజధానిలో చాలభాగము చక్కగా ఎండ కొలుచుచున్నది.

ఆర్. ఎల్. జోస్యు,

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు, చెన్నపురి.

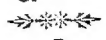
జూ బు లు.

విలేఖకులకు ప్రకటన

ఒక విలేఖకుడు. - ఆంధ్రమున వ్రాసిన జాబులు ప్రకటింపబడవు. బ్రాబులు చేరు.

సేకటనల రాజుగారు. - సేకటనల మేర్పడుటకు గణములు గవచిపోయినవి. కావున ఫలములేదు.

అ. గో. కృ. దేశచారిత్రము, కం. ఆంధ్ర-ప్రకటింప బొందుటకు దివిలుచున్నాము. ఆం.ప.సం.

I

సేవక సంఘము - బెడవాడ.

అయ్యా!

ఈ సంఘము వగవచే బాధితులైన జనులకు సహాయము చేయుటకు ఇతర సంఘముల నుండి మాకు పంపబడిన ఈ క్రింది విలేఖలను పంపినముతో నందికొన్నాము.

రామిల్లా ఖాన్ సాహెబుగారు	రూ 2-0-0
సాకలసాటి వీరయ్యగారు	6-0-0
బంసాల చెంకలెమ్మగారు	2-0-0
కల్లూరి మూలనారాయణరావుగారు	10-0-0
కృష్ణాజ్ఞా అంబేద్కర్ గారు వాస్తవ్యులు	40-0-0
ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని కృష్ణానదికి కావలసిన కాళివాడని నాకేంద్ర రావుగారు కృష్ణానదికి బాధితులయిన ప్రజల కొరకీచ్చింది	500-0-0
మొత్తం రూ	560-0-0

అయ్యాంకి వేంకటరమణయ్య,

సంయుక్త కార్యదర్శి.

II

రాజమండ్రి మునిసిపాలిటీ ప్రజలయిబ్బందులు

అయ్యా, మునిసిపాలిటీవారి ఆశ్రయమున కాలయాపన యొప్పుకొన్న ఒక్కడొక్కడ చేయించవలసిన పనులు చేయించకుండా ఉంటే ప్రజలను బంధించుచుండేది యిబ్బందులను పత్రికల మూలమున తెలియజేయుచు వాటిని గమనించి ఆలోచనలోనికి తెచ్చిచేయించుట లేకపోవుట గమనించినయ్యము. మా వియు ఊరుకుండుట, చెప్పినను పెడచెప్పిబెట్టుటయు వ్రాతమాల మిచ్చినను అసలు కనపడకుండుటయు అతిగతి లేకపోవు కారణముగా నణచిపెట్టుట, యంతమంది యధికార్లు ఉండియు ప్రయోజన మొకించుకయు గన్పట్టకుండుట ప్రజలను భయము గట్టములుగాక మరేమున్నది? నాలుగు ఏళ్లును తిరిగి జూచినవారికి ప్రజలకష్టము తెలిసియుండుట తటస్థము. ఆక్షిపాలో ఆర్థము నేయువారికి ఏమి యిబ్బందులు కనపడును. కష్టములుపడిన కొందరి అనుభవజ్ఞుల మెక్కువగుటచే కండ్లారా చూచి పూనుకండలేక కొన్ని సంగతులను దుదహరించుచున్నామను గావున ప్రజలపై ప్రేమను పెంపొందించి యిట్టి లోపంబులకు ప్రజల గుండుకుండుటలు లేర్పాటు చేయుచే చేయించవలయునని మిక్కిలి కోరుచున్నామను.

1. ఈ సంవత్సరమున తురిసిన అతివర్షములకు ఒక్కసార్లు రోడ్డు మినుచుగా తక్కిన అన్ని రోడ్డులు కంకరరోడ్లులు బాగుగ రాదు. బయల్పడినవచే, వారికి నీళ్లు తెచ్చుకొనెడు ప్రైవేటు కార్లకు గ్రూపుకొని బాధపడుచుండుట 2. రోడ్డులకు చెత్తకాలవలు సరిలేక యొక్కడ తురిసిన వర్షపు నీరు ఆక్కడనే నిల్చియుండుటచే మురుగునీరు దుర్వాసనను జెంది ప్రజలకు నానోగ్యము కాకకమ్మె కలరా మొదలగు వ్యాధుల బాబునకు సంస్కృతయిండుట. 3. స్నానపానముల కుపయోగించు నుండు గోదావరి తీవులను తొట్టి పడవల వాండు చూడారే పడవల వాండు పెంబుపోగులు, చెత్తచెలారము చేయుట బట్టలుతుకుట మతీయు నువ్వులు గానుగవాండు నువ్వులను కడగుట మూలమున నీటిని పొడు చేయుట పై పంకతులను బట్టి బ్రేజీలు పంకతి పండుగతి వేలుగ జెప్పించుకొనేడు. దావరగారు పురపాలన, సభాధ్యక్షులుగ నుండియు లక్షి యిట్టి దుశ్చర్యలనుండుట జూడగా బహు విచారముగా మన్ను. వీరి టరన్ అయిపోయిన వెంటనే దోతమువారి నొక భువ్యుని నీటిమీద నేర్పాటు చేయవలసిన నీటిమీద కొడవలసినది ప్రజలభిప్రాయ సదుచున్నాడు. 4. కృష్ణానది ముక్కుగొట్టుకొనుకొను అభిప్రాయమును బలపరచుచున్నాడు. అట్టి స్థితికి యావట్టణమును తీసుకు వచ్చిన ముద్ర మనము సిగ్గు జెందవలసి యున్నది. ఇకనైనను జనులను స్నానము నాయన గారు శ్రద్ధ తీసికొని పట్టణము మొక్క లోటుపాటులను సవరించెదరు గాక యని కోరుచున్నాను.

పాలెపు బంగారాజు.

III

మొయిలు పత్రిక, దేశీయులు-బహిష్కారము.

అయ్యా!

మనదేశంబున భారతీయుల నందు దేశభక్తులగు మహాశయుల తిరస్కరించుట, దూషించుట, నిరంకుశ పద్ధతుల కొనియాడుటలో ప్రసిద్ధిపొందిన పత్రికలలో "మద్రాసు మొయిలు" అను ఆంగ్ల దైనికపత్రిక యని పాఠకులహాసములే గాక భారతభూమి యంతయు ఎరింగినదే. ఆంగ్లపత్రిక యగు టవలన ఆంగ్లేయులే దానికి సాధకులు అయిన హేతువుచే లేఖని కేటలవచ్చిన నటుల వ్రాసివేయుదురు. ఇంతకు పాలక జాలివారమును అహంకరణమేగాని న్యాయైకబుద్ధి కాదు. ఇట్టినిరంకుశోద్దేశాలే హైందవభూమిని ఖడ్గముచేతనే పాలించబడవలయును. ఖడ్గముచేతనే సాధించబడినది అను అవివేకాభిప్రాయముల కాలవాల మయిరి. దొరతనమువా రిట్టి దుండగుల సలహాల నంగీకరించెదరా? వేరే, న్యాయనిరతులగు మన దొరతనమువారేల అట్లుజరపుదురా? నిజము భారతీయులే దేశీయ పత్రికలలో నొక విరోధివానిని నిరసించి వ్రాసిన అది జాలిద్యేమను కాకుండునా? తిలకువంటి మహాశయుని దేశభక్తిపరాయణుని ఆత్మనిశ్చయము మహా ఆచార్యుని, మహాపురుషుని, అవతారముగైని మన్ననలయిన నడుగక, న్యాయమునేనమ్మి, శిక్షలయినను సుఖితరము సంతోష దాయకముగా ననుభవించిన మహానుభావుని, ఆర్యపుత్రుని, యిట్లు ఒక ఆంగ్లేయపత్రిక భంజకపనుని వ్రాయుట కెట్లు దేశీయులు ఆర్యసంతతివారు ఆర్యులగక్కి మరకత్త నాశముల ప్రకపించువారలు బహిష్కరింప కేటలు సహించికో నే నూహింపజాల. న్యాయశిలురగు దొరతనమువారు సహితము దీనిని జాలిద్యేమనునకు శిక్షింపకుండుట కడుకోవలసియును. దేశీయులయినను ఇప్పట్లు భారతీయుడ నని చెప్పి కొను ప్రతివాడు నిజమయిన భారతీయుడయినయెడల అట్టి పత్రికనుతప్పక బహిష్కరింపుడు, బహిష్కరింపుడు "అనశ్యము. విద్యార్థిధిలారా! ఇంతమాత్రము పూనలేరా! మన భవముతో పోషింపబడుచు ఇట్టిది కృత్యమైత జూపు పత్రికల ననశ్యము తెగడవలసినదే, యిదియే మీరు చేయవలసిన నిజమయినకాస్త.

"ఒక భారతీయుడు."

IV

మేఘసందేశము.

ప్రళయ నీవసము - ప్రత్యుత్తరము.

అయ్యా!

ఇందుగల నాసందేశములకు నావైర భూయుంచి మహారాజరాజ్ కీ రాసువాచార్యులవారు సమాధానముల వ్రాసినందుల కెంతయు గృతజ్ఞుడ కాని,

1. వారు నీవపుష్పమును వర్ష చిహ్నమునియు, వర్షముచిహ్నము కాదనియు వ్రాసియుండిరి. స్వితము స్వర్గ-2 శ్లోకమును జూచియే యందురని గ్రహించెద. ఆం దలకాపురుషునందు సర్వర్థ సంపత్తికలదని వర్ణింపబడినది. కాన నందుగల యొక్కొక్క వస్తువు నొక్కొక్క ఋతులింగమని చెప్పట సారస్వమో లేక యందుగల నీవమును వర్ష చిహ్నముని చెప్పట సారస్వమో యాలోచింతురుగాక. ఎప్పుడు వర్షము తురిసిన నప్పుడు వర్షపు కానేడు. కనుక ఆ శ్లోకమునందలి వర్షముతువన వర్ష కాలమని యెన్ను గూడదు. కనుక నే వివరముగా బ్రహ్మశ్రీ వేంకటరాజు శాస్త్రిలవారు తమ టీకయందు వర్షర్థులింగమని వ్రాసినారు. దానిని జూతురు గాక.

2 శ్లోకమునను నే తొలకరి వానలు గురియునట! అట్టియెడ నామోచుందు బ్రథమ మేఘవర్షమును కానేరదు. దానిబట్టి యతుకు భావ్యవర్ధప్రతీకారము చేయలేదనుట స్పష్టమగును-అని సరికాదు. కనుక దీనింబట్టి యామోచుందు గోపనానలు గురియు ననుటయు సరికాదు. ఇక వీరి కృష్ణా గోదావరలకో? మా ప్రాంతముల క్రాంతి మాసము వరకును చినుకు కానరాదు. ఇవియూ సమాధానములు. సాధారణముగ వర్షార్థమైన దెక్కువ వర్షమును గ్రీష్మమునందెక్కువయెడయు వర్షించుట కవిప్రసిద్ధముగాని వీరి యూరియందుండుట చేతను మీ యూరియందుండక పోవుటచేతను కాదు. కాన దారాసహస్రములు వర్షర్థమందే యని చెప్పవలయును. ఇటుల గాదనుటకు లక్షణము జూపిన కాంగుగ నుండును.

3. ప్రథమస్వర్గ 16 శ్లోకమును జూపుచు ఇది ప్రథమ మేఘమని చెప్పిరి - నేనుమాత్రము ద్వితీయమని చెప్పితిని-కాలభేదముతప్ప.

4. ప్రథమస్వర్గ 18 శ్లోక వ్యాఖ్యానమున నడవించి క్లాషాంబున ఫలించునని చెప్పియున్నది. వాస్తవమేకాని, నూరివారు దీనినిటు చెప్పట వారి ప్రథమదిన పాఠమునకే మోసము ఎట్టులనిన, "అసాధే వనమాతాః ఫలవ్రీ పవ్యవ్రీచ మేఘవాతేన" ఇటు నామోచున నవి కాచి పండునని చెప్పబడినది. ప్రథమదినపాఠముప్రకార మసాధ ప్రథమ పక్షమందే యెదారు దినములకేయవి కాయలుకాచి దోరలై పరిణత ఫలములు కావలయును. ఇది హృద్యముకాదు. మొత్తమున నామోచుచు గాయలుకాచి పండునని లక్షణము కాన ప్రథమపక్షమును గాయుటయు ద్వితీయ పక్షాంతములోన పండుననియు గ్రహించుట హృద్యముగా నుండును. కాన యీ వర్ణనలను బట్టియు ప్రథమదినపక్షివారమే యేర్పడును.

5. ప్రథమస్వర్గ 24 శ్లోక వ్యాఖ్యానమునందు (గ్రీష్మ కాలానసానేకతక్యః కుసుమితా ఫలంతి యని చెప్పబడిన నెను. ఇదియును ప్రళయ దిన పాఠమునకే యనుకూలము. ఎట్టులనిన? మొగలి మొగ్గులు గ్రీష్మావసానమందు మాత్రము కలుగను నభిప్రాయముచేతనే యావర్షకడ నాలక్షణము చెప్పబడినది. గ్రీష్మావసాన మనగ నామోచుమేయ గును-ఆ పుష్ప మొగలి మొగ్గులు కన్పడెగల్గును. (వైలక్షణమునుబట్టి) అట్టియెడ నామోచ ప్రథమపక్ష మందే (ప్రథమదిన పాఠము ప్రకారము) మొగలి మొగ్గు తెక్కుడచిహ్నమో తెలియదు. దాన వర్ణన యసంభవ మగును. అసాధాంతమునందు గల మొగ్గులు క్రాంతి ప్రథమ మందును నుండు గాన ప్రళయదినపాఠమే శ్రేష్ఠము.

ఇదియే ప్రథమ మేఘము కావున దీనికి బూర్వము వర్షములేనందున నామోచుచు జలము నిర్మలముగానే యుండును.

ఉన్నట్టు నలకాపురుషు వర్ణించినట్టులే పరికినములని జ్ఞాపకముంచి కొనెనట- దీనిని గూర్చి నావ్యాసమును మరి యొకపరి జూతురుగాక. "సర్వారణానసర్వత్ర తన్మస్మత్తయానదా । అతస్మిన్ తదితిభ్రాంతి యన్మాదః పరికీర్తితః" వాని కదియె పనియై యుండినప్పుడు దాని గూర్చి యెంతయైన జెప్ప వచ్చును; కాని నుద్యమున సాధారణముగ నక్కడింత కాలము ఇక్కడింత కాలమని చెప్పినది ప్రధానసార్థమే ది మధ్యమధ్యమునలెక్క-బెట్టికొనుచు జ్ఞాపకమునందుంచికొనుచు తుదకిన్ని దినంబులాయె నిక సరిగ నిన్ని దినంబులని చెప్పిన నుట స్వభావవిరుద్ధవర్ణన యనియు కాళిదాసునెడ చెప్పకూడదనియు చెప్పియుంటిని. వీనివల్ల బాగుగ నాలోచించి వారి యభిప్రాయమును దెలుపవ్రాగి తులు.

దాచేపల్లి లోయరు శైకంధరి స్కూలు

దాచేపల్లియందు, టవున్ లోయరు శైకంధరి స్కూలు నిర్మించుటకు గాను మా గ్రామ పెద్ద లొక సంఘమును ఏర్పరచి దానికి తగిన చట్టములను ప్రయోచించినారు. మా స్కూలును గుంటూరు టవున్ హైస్కూలుకు బ్రాంచిగా చేర్చుకొనవారిని కోరవలయునని ఉద్దేశించి యున్నారు. దీనిని 1917వ సం॥ జులైలో తెజుమటకుగాను నిర్ణయించుకొని మా గ్రామమునందును, చుట్టుప్రక్కల గ్రామములయందును చందాలు సేయించుటకు ప్రోత్సహించినారు. మొదటిదినమున మా గ్రామ మందు నేనుబడిన చందాల జాబితా.

రాజమోహనులు	
మ॥ కోలా పిచ్చిరెడ్డిగారు,	రూ. 1000
„ „ కోలా శంకరయ్యగారు,	„ 1000
పోషకులు	
మ॥ వెలిదండ్ర వేంకటసుబ్బారావు పంతులుగారు	రూ. 500,
„ „ కోలా వేరెడ్డిగారు,	„ 500,
సాధారణ సభికులు	
మ॥ గాదె నరసింహాంగారు,	రూ. 100
„ „ ఆత్మేకూరి చన్నారాయణుగారు,	„ 150.

అని ఆంధ్ర సంఘము అసిస్టెంటు సెక్రటరీ టి. చక్రపాణిగారు వ్రాయుచున్నారు.

నరసాపురముతాలూకా శ్రీవిద్యాభివర్ధనీ సంఘము వారి సంవత్సరము పరీక్ష శీర్షాను చేసిన పరీక్షయగ్రంథములు-వానిలో శ్రీతాపి భక్తివిజయము, విశేషధనసాధ్యము లగుటచే శ్రీమై చాలమంది వానిని కొనుక్కొని చదివి-పరీక్షకు వచ్చుటకు వీలులేననియు నీవిషయమును ముందు సంఘము వారు యోచించి, చతుకగ్రంథముల నియమించి, శ్రీవిద్యను విశేషముగ ప్రోత్సహపరపవలసినదనియు ఒకరు మా పేర వ్రాయుచున్నారు.

టాటానా.

593

పురాతన విజ్ఞానము.

అనేక శతాబ్దముల నుండియును విశేషముగా జెప్పబడిన నూత్రములు, లోక పితామహుల వారి శిష్యులచే భద్రపరచ బడి యున్నవి. అట్టి జ్ఞానగర్భములలో ముఖ్యమయినది "మనోహరమయిన వస్తువు విరతానంద దాయకము" అననది. ఏవిధమగు, అందమయినను ఇంద్రియముల నాకర్షించుటయే గాక, దానితో బాటు ఆవిర్యావ్యయన ఆనందమును తెచ్చును. ఆశ్చర్యకరమగు దిశాముఖము, గొప్పశిల్పపని, మనోహరమగు సుందర ఇత్యాదులు అందమున కాకరములు. చరాచరము లన్నిటిలో శరీరముయొక్క అందమున బోలి ఆకర్షించునది వేరొకటి లేదు. సమృద్ధమైన శిరోజములు గల నిండైన నారీముఖ పద్మమునకు సాటియే లేదు. అందము నభివృద్ధి పరచుట ఎల్లపుడును సాధ్యమే. ఒక శ్రీ శిరోజము నిదివరకే సమృద్ధమైనవైనను సరికొని ఉపచారము వలన లింకను అభివృద్ధి జేసిందే వచ్చును. సవీరప్రకృతి కాత్రుకో ధన, శిరోబాహిష్టానికి గల గూటంకములను తొలగించినది.

అట్టికాత్రు పరిశోధనలలో అందమునకును బంధించినది. టాటానా. ఇందు రాలిపోనన్న వెండ్రుకల కుదుళ్ల యందలి క్రిములను చంపి వాటివెంపునకు వలయు నట్టియు, అది లేకున్న నవి క్షీణించునట్టియు పదార్థమును సునకూర్చును.

టాటానా యీ పనులనన్నిటిని చేయునటులే గాక దీని వాడినవారు ప్రపంచమునందలి సుందరీయలలో సొంద ర్యాగ్రగణ్యులు, పరిగణింపబడు చున్నారు.

"టాటానాలో" కొవ్వకలియును.

కెమిక్లు నడుగవచ్చును. ఇది రెండు విధములుగ నుంచ బడును. ఒకటి పురుషులకు, వేరొకటి స్త్రీలకు. మొదటిది అంటుకొని యుండునట్లుగనూడ నుండును. మీ రేమందుల దుకాణములో నడిగినను ఇత్తును. లేదా సోల్ ఏజంట్లు మట్టి అందు కో లిమిటెడ్ 1౪ కేకండులైన బీచ్ పోస్టు బాక్సు 226 మద్రాసు అని వ్రాసిన కేప్టింగియైనను ఇత్తును. ఖరీదు 5 బొమ్మలు సీసా చల్లుకొను దానితో సహా 1.12-0 " 10 " 2.12-0

కల్యాణి ప్రతిరుడు

ఇది షేక్స్పియర్ ర్షుడు ఇంగ్లీషు మహాకవి నాటకము ననుసరించి తేట తెలుగున శ్రీలకును బాలకులకును తెలియ నట్లు రచింపబడినది. ఇతర భాషాకవుల రచనా చతుర్త్తములు, మన తెలుగువారికి తెలుపవలయునని ప్రారంభించిన వానిలో నిది మొదటిది. దీని కథాసంవిధానమును పాత్ర చతుర్త్తమును రసమును అద్భుతములు. కల్యాణి ఆ 1. ప్రతిరుడు -

ధైర్యకవచము

మనుజునకు గల పాదుష గుణములలో ధైర్యము ప్రధానము. ధైర్యమనగా ఆపదలయందు మనస్సు చలించుట. మనుజుడు ధరింపదగిన యన్ని కవచములును అత్రు శక్త్యములచే భేదంపడగలవి. ఈ ధైర్య మనెడి కవచమో యత్రు శక్త్యములకు అభేద్యము. ఈ ధైర్యమును ప్రతిపాదించుటకై "అన్యత్రభిష్యాత్ సంగోమాత్ ఆన్యత్రచ మౌనా మహి" అనెడి జీవించియుండైన భిష్యునియొక్క చరిత్రను నతి సులభతరమున తెలిపియున్నది. వెల 6 అణాలు.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అండ్ కో,

285

ఆనందముద్రాలయము, మద్రాసు

గ్యాలీన్ మోటారు సాతశాల.

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని పాగుచేయ గలుగుటకును విరివియగు నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుచునో యేయేభాగమును యేయేపనులచే మునో అని చెడి పోయినపుడు స్వల్పముగా చేయు రిపేరులను యాయంశముల నెల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా ఈసాతశాలలో, యూ.గో.పి.హెచ్. దొరవల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండుమాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటు వారిపరీక్షించి తై సెన్సు యిప్పించిపంపబడును. అందులకు ఫీసు 60 రూపాయలు కట్టవలయును.

విరిగి పోవు డిస్కంబరు వెల 15 తేనెనుండి ప్రారంభిం చునును. క్లాసులో చేరదలచినవిద్యార్థులు ఈ వెల 50 వరేదైన గాని అంతకు ముందుగాని దరఖాస్తులు చేసికోవలయును పాఠశాల విద్యార్థులు కోరినచో నివసించుటకు తావొసం బడును. ఈ క్రింద నుడవారిచువారికి వ్రాసికొనుడు.

(41) గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

Galley & Co., 149, Broadway Madras.

చిన్న పురుగులు

124

వెద్ద వెద్ద బట్టతలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూగుట, పుర్రెపై జిల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన గలుగును.

సాతకులారా! ఈ పురుగువలన రయింబవల్లు,

విధి విరామములేక మీరు పనిచేసినచో మీ మీగ్గువాములలోని నేల కొట్టెల్ల బంగారుతో నింపబడియుండును.

Don't Let 'em Dig

తీరిక లేక పనిజేయుచుండు ఈ చుండు పురుగునకు, అతివ్యాప్తికయి పేరొందిన తెనెటిగ సహకారిగా నుండదగినబంటు.

చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిరోధక నిగ్గుంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక ఉపేక్షించిన అచిరకాలముననే బట్టతల వారితో సహధ్యాయి గావలసినవచ్చును.

కావున నిట్టి పరమకరుణపును

"కామినియా నూనె"

సహాయమున సంహరింపును. చుండును బోగొట్టును. వెండ్రుకలను రాలివచ్చును. పుర్రెమండును బోగొట్టును. తలకట్టుకు పరిమళ ముగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోసమున పడకుడు.

వెల బుడ్డి 1.కి రు. 1-0-0 వి. పి. రు. 0-4-0

" 2.కి రు. 2-10-0 వి. పి. రు. 0-7-0

ఉచితము.

ఈ నుగుణముల ఋజువు పరచుటకయి, అర్హజాచీటి పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాసుకొనుటకు సరిపోవునంత నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

సోలు ఏజంట్లు:—

ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్ అండుకెమికల్ కంపెని

నెం 155, జుమ్మాచునీదువీధి, బొంబాయి.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి వెల 0.8 0

తలనొప్పుల మాన్పును

వాయుప్రబోల్ల పోగొట్టును

సార్వభౌమ నొప్పుల బార

దోలును. పోల్లపోగొట్టును

సువాసనగలిగి యుండును.

ప్రతియులు నుండదగినది.

నవమూలికలచే హిందూ దేశ మంగ

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫోరోడు, బొంబాయి

} 7, తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును కాశ్యేతనుఖమునుపొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుట వలననే కల్గుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢగాత్రమును ఆయుర్విధిని ఇప్పించు ను, ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నీయుండును. సోట్టు చార్జి యా మేమే భరించవలెనదు. వెంటనే పొందును.

219 వైద్యశాస్త్ర మునిశ్చింకర్ గోవిందజీ, ఆతంకనిగనా బొంబాయి 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

అమృతాంజనం డిపోవారి దివ్యాపధములు

శేపాశ్చర్య కస్తూరి, మంచిది	తులము 1-కి ...	80-0-0
కుంకుమ పువ్వు	తులము 1-కి ...	2-0-0
గోరోజము, మంచిది	" ...	7-0-0
ఆరివచ్చికానా లేక జాన్న	" ...	8-8-0
రసభస్మము	తులము 1-కి రూ	0-10-0
పచ్చకర్పూరం	" ...	2-0-0

అమృతాంజనం డిపో; బొంబాయి, అండ్ మద్రాసు

కృష్ణ దేవరాయకాలపు ఆంధ్రవాఙ్మయస్థితి నెఱింగించు చారిత్రకభాగము వెల రు. 1-2-0 పదిపైతలు 1 ప్రతి యినాం. గ్రంథ వికేతలకు మంచి కమీషను ఇవ్వబడును. ఇండియా ఇంక్వంటులయందును ముద్రాధికారులచేతను ప్రాచ్యదేశీయ భాషాపండితులచేతను గొని నూడబడినది. ఎస్.పంతులు నెం. 22 రు. ఆచారపుష్క వీధి, మద్రాసు.

A New Book on a Highly Patriotic Subject !!!

(IN ENGLISH.) "A NATIONAL FLAG FOR INDIA." With 30 coloured illustrations and an introduction by the Hon'ble Rao Bahadur B. N. Sarma, Member of the Imperial Legislative Council in India. Price Re 1. Copies can be had only from Mr. P. Venkayya, National College, Masulipatam. 501

ఆంధ్రనర్వకళాశాల - విద్యాప్రసృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే వ్రాయబడినది. వెల 0-4-0 పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

7, తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కొపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసుదీపములు - బొమ్మలకాడ్లు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించెదము - క్యాటలాగు కావలెనా (592)

బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్సు, విశాఖపట్టణము.

ఏకభాషావిప్రశంస

ఇది వెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము.

వెల 0-4-0 పోస్టేజీ అధికము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

7 తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు

కూరకాయల, పువ్వుల విత్తులు.

పండ్లచెట్ల మొక్కలు, సంపంగి, రోజామొదలగు మొక్కలు మా వద్ద దొరకును. కావలసినవారికి ధరల పుస్తకము పంపబడును. మా విలాసము:—

యం. ఓబళప్ప అండుబదర్పు,

588 బసవనగుడి, బెంగుళూరు సిటి.

ఆత్మ జిజ్ఞాసా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.

దయ్యముల సద్భావమును గుఱించిన శాస్త్రీయ చర్చ

చిన్న నైజా చక్కనిగ్రంథము వెల రు. 0.8-0

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

నీవు క్రొత్తమిల్లు నెట్టదలచెదవా? మేము ఏమిల్లులుకై నానరే ముఖ్యముగా బియ్యపుమరలకుకావలసినసామానులను బియ్యముదంచు మరనుండి వాసు. ఫర్మేసు ఫైరు బ్రాడ్వరకు ౭౪౪రా చేయుము. సి. గో.శాలనాయకర్ అండుసన్సు, బేసికాఫాండి మద్రాసు.557

Approved by Text Book Committee

కథలపుస్తకములు:—(1) సరస్వతి (2) మహాచంద్ర

(3) కాసల్య వెల రు. 0-4-0 దేశాలోగ్యమును, ధాతు

పుష్టియు నొసంగు బాలికమాత్రము 48 కి రు. 1-0-0.

528 "విద్యావిధి", 87 రామస్వామివీధి, మద్రాసు.

కలెయింగ కల్పవృక్షము. 133

కృతముగమందుకల్పవృక్షము చువఱులకోరికలను నెరవేర్చుచున్నట్లు ఈకలెయింగమందు మానవజాతియొక్క ఈశిభాదలనుతీర్చి ఆయురారోగ్యైశ్వర్యంబులనిచ్చునది నున వైద్యవిద్యకుపుస్తకముకోరినవారికి

ఉచితముగా పంపబడును

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ, ఆయుర్వేదోదయ బొంబాయి 20 చీనాబజారురోడ్, మద్రాస్.

మోహినీ వైలము:— శ్రీ పురుషులు వాసు

టకు యోగ్యమైనది. మొదలకు చలువ జేయును, కండ్లకు చలువ జేయును వెండ్రుకలు పెరుగును.

వెండ్రుకలు గాలకుండును. వెండ్రుకలు నునుపు చేరును. సువాసన గలిగియుండును. 0-12 0.

బాలాస్మృతము సీసా 1-కి ... 0-12-0

చుండుకు నూనె సీసా 1-కి ... 0.6-0

అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి అండ్ మద్రాస్.

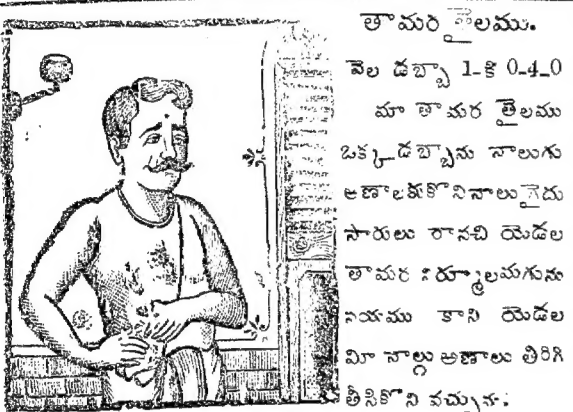
మీ కవసరమయినచో

యంత్రసంబంధమైనట్టిగాని కరగి పోత పోయి పని పనులను గురించియు, ఉక్కు, ఇనుపవాసములు, వంపులు వంపులుగ వంచబడిన కేకులు కోణములుగా నున్నట్టి ఇనుపకట్టలు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములను గురించియు ఈ క్రింది కంపెనీవాళ్ళతోనే సంకల్పింపదగ్గముల సహజ నాణ్యతను గురించియు ఈ క్రింది కంపెనీవాళ్ళతోనే సంకల్పింపదగ్గముల సహజ నాణ్యతను గురించియు మిక్కిలి తక్కువ వెలలకమ్ముటలోను కోరి నంతలే వానిని సకాలములో సరిఫరా చేయుటలోను గొప్ప పేరు మ్రోగినవారు.

నిలాసము:— ది రిలయన్స్ ఫౌండ్రీ

సోల్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్స్ లిమిటెడ్, తెనాలిపేట్ట నెం 555 రు, 389 మదరాసు.

(వై కాన్సోలీడేట్ గోల్డ్ నెస్టును ఈ పత్రిక పేరు కూడ నుదహరింప గోరుచున్నారు.)

తామర తైలము.

వెల డబ్బా 1-కి 0.4-0

మా తామర తైలము

ఒక్కడబ్బాను నాలుగు

అణాలకొనినాల్గునెడు

సారులు రానవి యెడల

తామర తైలముగను

నయము కాని యెడల

మీ నాల్గు అణాలు తిరిగి

తీసికొని వచ్చును.

క్షీరిని రాచిన మంట యుండదు. చర్మము నలుపెక్కదు.

అడ్రెసు:— అన్యతాంజనము డిపో, రి, తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు అండ్ బొంబాయి.

దంత చూరము

డబ్బి 1-కి వెల రూ 0.2-0 12-కి రూ 1-2-0

ఈ దంతచూరముతో పండ్లు

తోముటలన చిగుళ్లు గట్టిప

డదు. చిగుళ్ళుండి రక్తము

ప్రవహించును. నోటదుర్గంధము

తేక యుండును. పండ్లు ముక్త్య

ములనలె తెల్లగానుండును. సర్వ

సామాన్యముగ వాడుటకు దగ్గ

యన్ను.

స్టెర్న్స్ వైన్
ఆఫ్ కాడ్డివరు
ఎక్స్ ప్లాన్

లోహముతో గూడినది.

పాలిపోయినట్టి చూబలసీను లగునట్టియు జనలకు యధా బల మొసంగగలదు ఆరోగ్య మును, ఉత్సాహమును గలి గించును. మండుయెండలలో స యి త ము తృప్తికరముగ బనిచేయగలదు.

నిస్సతుర పాంతు;

కుష్మధీమలకు వాగొగ్గ గల చక్కని యావధము. అన్ని మందుల పావులలోను బజారులలోను ప్రోద్బలము విక్రయించబడును.

ప్రతి శేషమైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని రంగుల చిత్ర పటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా ముద్రకాలయము,

పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు.

శారదాంబ

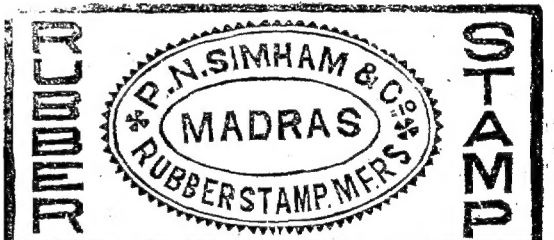
ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము

సంఘమంజరిసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు

జాపబడినది. వెల 0-4-0 పోస్టేజీ పేజు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము.

7 తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు

రబ్బరుస్టాంపులు
ఇత్తలికొనెలులు
కస్తూరి తులం
గోల్డ్ బేసం
పచ్చకరూపరం
కుంకుమపువ్వు
నాలుయింగున
మగంధవక్రహారిత
వేయికి సహంఅంతు
ఆదియప్పనాయునివీధి, మద్రాసు.

బాదామిడితులకు వరము: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోషధిసారసవరిల్లా

అశ్వశస్త్రపు రక్తములన జనించుజాడ్యములకు కీరితుమంటి మందు. కురుపులను, మచ్చలను గండమాలలను పుండ్లను, ప్రాతినోపులను అన్ని నిధములనలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారి (28)

వనోషధిసారసవరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పొడరసదోషములను, మలబద్ధకమును కాశంబంధమును నోవ్వలను పోగొట్టి రక్తమును కుభ్రీకరమును. శరీరాశోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 పోజులకర కుండుటకు 4 టేబుల్ బుడ్డలలో అమ్మబడును.

ప్రాప్తి:— పి. డి. సావంత్. 144, ఫననవాడి. నెం 2 బొంబాయి

Proprietor P. D. SAVANT Fanaswadi No 144 No 2 BOMBAY

పోర్టు ట్యూరింగు మోటారు బండి.

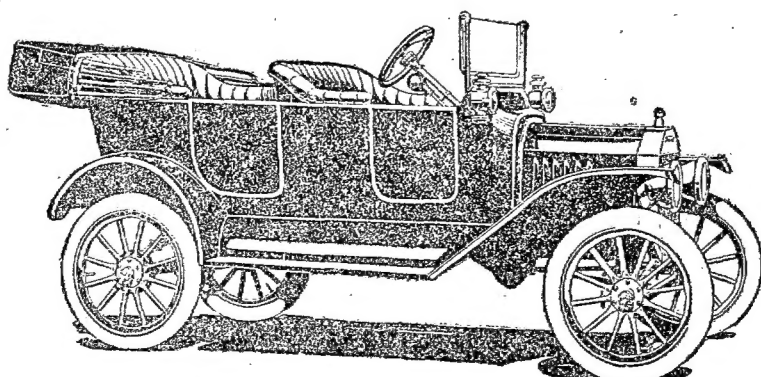
(572)

5 గురు కూర్చుండుటకు తగినబండి. రు. 2850

హుడ్డకట్ట, ముందు ఎలక్ట్రిక్ లైట్లములు, స్పియోటిక్ కొమ్ము, గాలితెర, ఇతర పనిముట్లు అన్నియు గలవు.

పోర్టుకారును కొనుడు; ఏలనన, ఎకరిక్ర నను ఎచ్చటనున్నను, ఏశీతీయందున్నను చక్కగ పనిచేయును. ప్రశస్తములగు సామా నులతో మోటారుకారుల తయారుచేయుట లో వేగించిన పనివాండ్రచే తయారుచేయ బడినది. ఇది మిక్కిలి నిట్టమయినది. శ్రేణిక అగుట దానినలన క్యయముల తక్కువలో తీర్చుచుండును.

అగర్బది మిక్కిలి ప్రశస్తములయిన సా మానులతో చేసినది. వెనాడియం ఉక్కు శిష్టమునుపకేడు, పోర్టుమాగ్నము, మిగుల

నిట్టమయినది. అయినను బజారునందు దొరు కగలఉక్కు, లోమిక్కిలి తేలికయిన ఉక్కు కావున అధిక క్యయనుండు

ప్రపంచములో వాడుకలోనున్న మో టారుకారులలో పోర్టుకారులు కమున్నవి. ప్రపంచములోని మహాజనులు యీబండిని ఉప యోగించి చూచి ప్రశస్తములైనదని రుజువు చేసిరి. ఇతర మోటారుకారులవలె గాక దీని వై క్యయపరచబడ్డ భవమునందలి ప్రతియా నాయునికీని తగిన మోటారుపనిని చేయించు కొనగలను.

ప్రపంచమందంతటను పనిచేయుచున్న మోటారుకారు ఇదియే. పోర్టుకారు స్వంతదారులకు ప్రయాణమును సంతోషముగలిగించు కారు ఇదే. ఏదేశమున ప్రయాణము చేసినను చేయుచుండుగాక పోర్టును కొనుడు. ఇప్పుడే కొనుడు. రు 2850 - వెడ్డెట్టియరు మోటారుకారులతో ఇప్పుడే వచ్చినది. మీకు వలయుకారులకు ఇప్పుడే ఆర్డరు వ్రాయించుడు. తేకున్న ఆకాభంగము కలుగగలదు. వ్రాయనప్పుడు ఈ పత్రిక పేరు నుదహరించుడు.

Oakes & Co., Ltd, Madras.

ఓక్స్ అండుక్స్ అంసెని లిమిటెడ్, మదరాసు.